

**Missae ac Missalis anatomia. : Hoc est, Dilucida ac familiaris
ad minutissimas usque particulas Missæ ac Missalis
enucleatio.**

<https://hdl.handle.net/1874/422181>

7 3
MISSAE

AC MISSALIS

ANATOMIA.

Hoc est,

Dilucida ac familiaris ad minutissimas usque particulas Missæ ac Missalis enucleatio. Nunc primum, (ut ea res purioris fidei cultoribus scitum necessaria, ad alias quoque nationes deueniret) è Gallica lingua

Latine uersa, Anno

Domini

M. D. LXI.

Ad Hebræos cap. x.

CHRISTVS unam pro peccatis offerret hostiam, in sempiternum sedet ad dexteram Dei.

IN ANATOMIAM

MISSAE AC MISSALIS

præfatio.

Docemur experientia, crassos
 ac rudiores natura homines
 ingenio (quicquid illis dixe-
 ris proposueris ue) adeò he-
 betes esse, ut nisi rem oculis
 eorum, quò palpari quodam
 modo possit, subieceris, non
 ita facile persuaderi possint. Nec quisquam est, qui
 eius assiduo euentu sibi ipsi testis esse nequeat, adeò
 ut id demum certum esse & tutò credi posse quisq;
 arbitretur, quod sensibus expositum apprehendit.
 Ac quidem præ cæteris, qui medicinam ac chirur-
 giam exercent, eius uel soli testes esse poterunt: illo-
 rum etenim indisciplinam, ea parte, quæ aperta de-
 monstratione addiscitur, quæq; sine oculari osten-
 sione percipi nequit (anatomia nempe, siue corpo-
 ris humani sectione, qua quidem singulæ humani
 corporis partes minutatim examinatæ facillimè
 dignoscuntur) nil certius esse existimant. Quod ue-
 rò ad alia sensibus nostris non subiecta attinet, uix
 unquam de ijs tam certò persuasus esse quisquam
 poterit, quin semper aliquid scrupuli animo (qui
 pro sua uanitate huc atq; illuc facile flectitur) in hæ-
 reat. Hinc illi, quos iam attigimus, se totius humani
 corporis cognitionem habere, firmiter statuere pos-
 sunt

sunt: diligenter etenim per anatomiam singulas mininasque sectioni expositi corporis particulas excutiunt, cuiuslibet partis naturam, substantiam ac proprietatem peculiariter considerant: qualitatem, quantitatem, formam, situm, omnium denique corporis partium usum perquirunt: quo fit, ut non iniuria, nil in sua arte scitu magis necessarium anatomia, esse sibi persuasum habeant. Etenim in ea re si quid neglexeris, eueniet saepe, ut scisso neruo, uel musculo aut etiam laesa arteria eius, cuius susceperis curam, membri sensum uel motum uel utrumque interire sit necesse. Quid autem huius ignari detrimeni mortalibus attulerint, afferantque indies, memorare longum esset. Quoniam igitur Anatomiae cognitio non solum medicis, chirurgisque, uerum etiam alijs summopere commendatur: eam ob causam, Anthonium ab Aedam Italum imitatus, hanc Missae ac missalis Anatomiam Gallicè, ut ab omnibus percipi posset facilius, in lucem edere statui.

Sed priusquam ulterius progrediar, quo facilius intellectus, ac quasi uia quaedam ad omnia, quae mihi inferius dicenda ueniunt, sternatur, non abs re me facturum existimaui, si pauca à principio de hac nostra missae ac missalis Anatomia percurrerem. Principe igitur loco quaedam de missae natura eiusque uocabuli origine ac significatione tractabo, ac postremo de Missalis enucleatione aliqua breuibus attingam. Quae si prius lectoribus breuiter ob oculos posuero, quid in utriusque anatomia deinceps tractaturus sum, facilius intelligent. Subiectum enim, hoc est cor-

est corpus, seu potius cadauer sectioni expositum, tum etiam singulas eius partes sine ulla hesitatione agnoscent. Quod ad missam attinet: unde sibi id traxerit nominis, incertum est: sunt tamen qui dicere audent, id uocabuli ab oblationibus in coena antiquitus fieri solitis (ab eo forte, quod mitterentur, missa dictis) originem sumpsisse: ut tamen est, si quando eius uocabuli ueteres meminerunt, tum eo utuntur plurali numero ac in neutro genere. Sed quanquam id uerum esset, nonne id nominis à pristina significatione, ut huic infernali impietati (quæ quidem nihil aliud est, quam humana superstitio, imò potius in Sathana fabricata officina impostura) inseruiret, miserè detortum uidemus? Verùm ad rem ipsam accedentes, scitu necessarium existimauimus, de re per uocabulum Missa significata, aliquid hic breuibus dicere. Missa igitur est actus siue gesticulandi modus, à Sathana quidem, suisq; satellitibus adiuuentus, ac tandem mundo traditus: quo quidem decipiendi genere, eo tendunt, ut sacrosanctam Domini coenam, non solum obscurent ac peruertant, sed funditus aboleant, ac ex hominum memoria extirpent, idq; loco sacrificij corporis & sanguinis Christi in remissionem peccatorum oblato substituunt. Vel si alio pacto bestiae istius descriptionem uelis. Opus est operatum, non solum sacrificulo ac adstantibus uiuis, sed etiam demortuis absentibus meritorium. Atq; his breuibus, quid sit Missa, quasq; habeat proprietates, pro hoc nostro instituto, ad alia de hoc Babylonico scorto nobis in-

hac præfatione dicenda, intelligere potes. Quoniam uerò hæc, nisi alius repetatur, quibusdam obscura, ac creditu quodammodo impossibilia uideri possent. Notandum est in primis, fraudulentis suis admuentionibus Sathan semper uelut offusis tenebris, sacrosanctam Domini cœnam obfuscare ac inquinare conatum esse: eò procul dubio tendens, ne ritus in ea ab institutore Christo, nobis relictus, obseruaretur in ecclesia. Quibusdã enim ac paucis iisdemq; præscriptis in anno diebus ut sumeretur primum instituit: tandem uerò dimidiam partem maiori Christianorum numero, furto abstulit, ac uirapuit, illisq; communicationem calicis (de quo expressse, ut biberemus omnes, hanc imposturam præuidens Christus cauerat) fraudulenter ademit: Sed totius abominationis caput missa est: qua penitus huius sacrosancti sacramenti usus Christianis ademptus est, qua deniq; pestifera impostura, hominum mentes impietate plus quàm execrabili obœcauit. Antichristus, uidelicet eam pro sacrificio ac oblatione ad remissionem peccatorum impetrandam, mortalibus, loco ueri huius sacramenti obtrudens.

Nec quenquam ex regeneratis in Christo Dei filijs esse existimo, qui facile, quàm altas hæc pestis inter Christianos radices egerit, (non solum enim uulgus iners eo fascino est, sed etiam totius ferè orbis Christiani magnates hac impostura decepti fuere) non intelligat. Nec mirum quidem, sub ueri nãq; specie, abominationes dudum missa palliauit, ac technas suas Christi nomine adeò callidè textit, ut pleriq;

ut pleriq; sub hoc missæ nomine, fidem ac omnia ad salutem pertinentia, comprehendendi existimarint.

Quod si breuibus non aliunde, quàm ex sacris literis, quid hoc missæ horrendum monstrum ac prostituta meretricis instar fucatum, Christo detrahat (illum etenim summis adfcit conuitijs ac blasphemijs, crucem eius opprimit, passionem ac mortem illius obliterat, eiusq; fructum nobis adimit, ac tandem coenam Domini, sub qua passionis eius memoria fidelibus relicta est, penitus tollit) ostendero, quid queso huic bestiae amplius uiriū erit reliqui, quod non illicò gladio ancipiti, hoc est, uerbo Dei protinus conficiatur? An ne ita unquam amplius legi poterit, quin omnibus patefiat & conspicua reddatur, ueritatis lumine? Affero igitur in missa atrocissimis conuitijs ac intolerabilibus blasphemijs Christum affici. Constitutus est enim summus à Deo pater sacerdos ac pontifex: non sane ad illorum, qui in ueteri testamento, ad tempus ordinantur, imitationem: quorum sacerdotium, cum mortales essent non nisi transitorium, ac pontificatus temporari obnoxius esse poterat. Vnde, ut sibi inuicem succederent, alijsq; illorum, qui morte abrepti essent, loco subrogarentur, opus erat uerum immortali ac sempiterno pontifici Christo uicarium, substituere non est necesse. Constitutus est igitur Christus sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, qui postquam in scriptura sacerdos Dei uiuentis fuisse dicitur factus, nulla fit amplius quasi in perpetuum uiuat, illius mentio.

Rom. 6.
Heb. x. 4.

Heb. 5. 6. 7. 10

Gen. 14.

Christus igitur secundum huius æterni sacerdotis
 ordinem sacerdos dicitur. Verum enimvero, qui die
 bus singulis sacrificant, oblationibus suis offeren-
 dis, subrogatos, ac tanquam uicarios ac successores
 habere illis necesse est. Quo sit ut tales non solum
 Christi honori detrahant, æterniq; sacerdotij præ-
 rogatiua illum spolient, uerum etiam Gigantum
 more illum è dextra patris deicere conetur, in qua
 quidem sedere immortalis non potest, quin simul
 æternus sacerdos maneat. Solus igitur ac æternus
 est sacerdos Christus, collega aut uicario opus non
 habens. Cum enim immortalis sit, nec, ut sacerdotes
 ueteris testamēti, morte abripiatur, successore non
 indiget. Dixi tandem Missam, Saluatoris ac æ-
 terni sacerdotis nostri Christi crucem ac passionem
 opprimere. Nam si seipsum semel in cruce obtulit,
 quò nos sanctificaret in perpetuum, nobisq; redem-
 ptionem acquireret æternam, quis igitur huius tam
 eminentis sacrificij, efficaciam in æternum durare
 dubitet? alioquin nihilo præclarius de Christo sen-
 tiremus, quàm de bobus ac uitulis sub lege immola-
 tis, quorum holocausta ideo imbecilla ac ineffica-
 cia esse arguuntur, quod sepius iterabantur: faten-
 dum ergo sacrificium Christi in cruce oblatum,
 aut æternæ sanctificationis uim (quod horrendum
 est dictu) non habere, aut uno semel sacrificio Chri-
 stum in omnia secula defunctum esse. Atq; id est
 quod Apostolus testatur, Summū nempe pontificem
 Christum semel per immolationem sui, apparuisse
 sub consumationem seculi, ad abolendum peccatum,
 & iterum

Heb. 9.

& iterum uoluntate Dei (inquit) sanctificati sumus, per oblationem corporis Iesu Christi semel. Item una oblatione consumauit in sempiternum sanctificatos: &c. tandem uerò notatu dignis, subnecti sententia. Vbi autem (inquit) horum remissio, iam non est oblatio amplius pro peccatis. hæc autem omnia Christus spiritum patri in cruce reddere uolens, nouissimis suis uerbis abundè testatus est, dum inquit, omnia consumata esse: quibus sanè uerbis ostendit aperte, quicquid ad generis humani salutem desiderabatur, suo solo pro nobis in cruce facto sacrificio, perfectum, adimpletum ac consumatum esse. Qui igitur innumerabilia alia huic sacrificia adiiciunt indies, nonne Christi sacrificium tanquam imperfectum criminantur? Quandoquidem sacrosanctum Dei uerbum, hoc Christi sacrificium semel quidem perfectum, uirtuteq; ac efficacia æternum esse non solum affirmat, sed etiam protestatur ac clamat ubiq; nonne alia aliunde accersentes, Christum infirmitatis ac imperfectionis arguunt, sacrasq; literas mendacij impudenter insimulant? At missa, que eum in finem instituta est, ut in singulos dies millies, imò centies millies pro peccatis sacrificetur, quò spectat, quã ut saluatoris nostri mors & passio sepulta, submersaq; relinquatur? Quis iam nisi cæcus, non perspectum habeat, id satanæ audaciam fuisse, quæ tam impudenter uerbo Dei se opponere, ac reluctari ueritati, non erubescit? Sed quibus præstigijs hanc suam fraudè prætexere soleat pater ille mendacij, dum obtendit non

uariam esse, nec diuersa sacrificia, sed unum idem, sepius repetitum, & cætera, non me latet: sed hoc in presentiarum, in medium adducere non est nostri instituti. In huius enim anatomie partem quartam, ubi Missæ abusus, sacrilegia, imposturæ, abominations, incantationes, ac reliqua eiusmodi illi propria tractabuntur, hæc reiecimus. Tertium Missæ officium superius propositum fuit, hac nempe mortem ac passionem Christi obliterari, ac ex hominum memoria tolli. Nam ut inter homines testamenti confirmatio à morte testatoris dependet, eum etiam in modum saluator noster Iesus Christus, testamentum, quo quidem ex gratia nobis peccatorum remissionem, iustitiam æternam ac coelestem hereditatem condonat, sua morte confirmauit. Qui igitur in hoc testamento uariare quicquam, aut inuolare audent, hi sanè uel testamentum falsitatis accusant, uel testatoris mortem sibi prodesse posse negant. Quid uerò Missa aliud est, nisi nouum ac à Christi diuersum prorsus testamento? An non singule Missæ nouam peccatorum remissionem pollicentur, adeò ut tot sint testamenta, quot missæ? Veniat igitur rursus Christus, ac altera morte nouum hoc testamētum confirmet, uel potius infinitis mortibus innumera missarum testamenta rata faciat. Nonne iam quod diximus, missarum imposturis Christi passionem ac mortem extinctam esse, uerum apparet? præterea nonne eò tendit præcipue missa, ut si fieri possit, Christus in singulos dies centies milies crucifigatur, occidatur, imoletur? Vbi enim
 (inquit

(inquit Apostolus) testamentum est, mortem quoque illic testatoris intercedere necesse est: at missa, novum Iesu Christi testamentum præterdit, eius ergo mortem postulat. Atque ne mea hæc esse existimes, Apostoli est argumentum: Si necesse (inquit) habuisset offerre sæpius semetipsum, tum oportuisset illum sæpius pati ab origine mundi. Quartum vero Missæ munus est, quod fructum passionis ac mortis Domini nobis præripere conetur, dum ne illum agnosceremus ac de eo cogitaremus, effecit. Quis enim se morte Christi redemptum esse cogitet, qui in missa redemptionem novam intuetur? Quis peccata sua sibi in Christo remissa esse credet, alteram in missa remissionem contemplatus? At vero qui hæc palliare conantur Papicolæ, garrunt vel potius Christum derident, inquiens se in missa remissionem peccatorum non aliter obtinere, quam quod prius morte Christi acquisita sit: quod quidem nil aliud est dicere, quam se redemptos esse quidem, ea conditione, ut demum seipsos redimant. Hæc vero doctrina violenter per Sathana ministros sparsa est, quam adhuc clamoribus, igne, ferroque mordicus tuetur ac defendit, quum (inquiunt) in missa Christum offerimus patri, hoc oblationis opere remissionem peccatorum consequimur, ac tandem passionis eius efficiamur participes. Quæso quid iam passioni Iesu Christi superest, quam ut sit exemplum redemptionis, quo quidem nos nobis ipsis redemptores esse doceamur? Nunc locus postulat, ut videamus quo pacto Domini cœna, in

qua quidem passionis suae memoriam insculptam formatamque nobis reliquerat, per missam dissipata, sublata, deperdita ac abolita sit. Scimus sacrosanctam Domini coenam, donum Dei esse, quod cum gratiarum actione percipi ac communicari debet: sed quid hic in contrarium agitur? sacrificium missae, pretium Deo se numerare fingit, quod quidem tempore in satisfactionem accipiat: sed quantum inter dare et accipere differentiae inest, tantum a sacramento coenae, missae discrepat sacrificium. Coenae sacramentum nos non semel tantum morte Christi uiuere restitutos esse, sed nos assidue uiuificari, testatur. At missae sacrificium longe aliam cantilenam canit, oportere nempe quotidie Christum illic sacrificari, ut aliquo pacto nobis prodesse queat. Coena Domini in publico Ecclesiae coetu distribuenda est, ut communionis, qua inter nos inuicem coniuncti sumus capite Christo, admoneremur: hanc uero communionem dissoluit ac distrahit missae sacrificium. Posteaquam enim huic errori locus datus est, ut necessarium uideretur peculiaribus ritibus sacrificulos, qui pro peccatis populi offerrent (quasi uero coena Domini ad huiusmodi ramos unctosque pamphagos peculiariter pertineret) constituere, desuit tum iuxta mandatum Domini communicari, ac tandem priuatis missis aditus patefactus est, ut pro communicatione excommunicationem introductam esse uideamus. Haec sunt quae mihi in genere de hoc tam horrendo ac monstroso corpore, prius quam ad species descendere, dictu necessaria uisa fuerunt. Nunc reliquum est,

ut

ut quandoquidem huius bestiae naturam proprietatemque uidimus uel uno uerbo de Missali aliquid dicamus. Missale igitur nil aliud est, quam cloaca, seu locus foetidus ac infectus, ubi tandem missa quod ab ijs qui ea uti uellent, facilius reperiretur, reposita ac reserata est. Vel si mauis, Missale nihil differt à lupanari, quem in locum scorta, postea quā totas urbes se prostituendo peruagarint, tandem sese recipiunt, locumque sua infamia dedecorant ac foetore inficiunt. Nulli alij enim rei missa accommodatius, quam omni spurcitia ac scabie infectæ ac inquinatæ meretrici comparatur: etenim nonne Helenam superat missa, cuius de causa diuini uerbi persecutores tanta crudelitate, furore ac rabie, in ueritatis Euangelicæ cultores inuehuntur, inque illos igne ferroque grassantur indies? hoc sanè scortum Helena plus ceteris millies detestabilius est: alioquin quo pacto fieri potuisset, ut ab ea non solum deciperent uulgi, sed etiam principes, magnates, reges ac imperatores, eius uenenis non solum inebriarentur ac incantarentur, sed etiam ad insaniam usque redigerentur? Denique eoque caeci et uecordes essent, ut hoc ueneno sed aureo poculo (hoc est diuini uerbi nomine) illis propinato, munus iudicij animantibus brutis illis fuerit, adeo ut suæ salutis principium finemque in hac execrabili abominatione ponerent? Missale igitur (ut supra diximus) nil aliud est, quam sentina siue fordium receptaculum, quo lenones uti solent, dum missam prostituere, uel etiam cum illa fornicari cupiunt. Sed quandoquidem,

quidem, ea, quæ hæcenus cum de missa, tum etiam missali attigimus, multo dilucidius ex partium anatomia intelligi ac percipi poterunt, hoc loco, in eorundem explicatione ulterius non progrediar: per transenam quasi intellexisse sufficiat, Missam à capite ad calcem omnis generis impietatibus, blasphemijs, idololatrijs, sacrilegijs ac imposturis refertam esse. Nec enim dubito quum intelligi ea quam utriusque propositionis descriptione, lectoribus uia patefacta sit, qua facilius ad istius tam impuri cadaueris (quod factore suo non solum terram & aera, corporaque illicita agentia corrumpere, sed etiam animas ad infernum usque secum detrahere posset) anatomie cognitionem perueniant. Iam uos quotquot huic anatomia presentes adfueritis omnes rogatos uolo, ne hinc licet putrido cadaueri terga abuertatis, ne ueuitandæ fortassis aeris ex eius factore contagiosæ corruptionis gratia, naribus manus apponatis: sed potius perpensis omnibus exactissime statuere uelit, iuuante Christo, uos aduersus eam quantacumque fuerit, ueneni uim, antidotum ac pharmaca ita fragrantia reperturos, ut contagionem aeris ex tam infami & putrido cadauere infecti, incolumes eundem dere possitis: hoc etenim monstrum horredum per omnes partes adeo accuratè dissecabitur, ut ex hominum memoria breui sublaturum iri speremus: inter ea uerò uerbo suo Christus uobis, ne forte putredinis factore ab hac anatomia absterreamini, odor erit suauitatis. Ad rem ipsam igitur ac praxis declarationem accedentes, primum necessarium erit, natura-

naturalis corporis (quãquam hoc cadauer naturæ
 omnino aduersetur) similitudinem ac proportionẽ
 obseruare. Notum est omnibus his qui in academijs
 publice anatomiam profitetur, in primis, ut habeat
 corpus humanum mortuum (uiuum etenim ita mi-
 nutatim diffecare, præterquàm quod impossibile,
 inhumanum certè ac crudele esset) necessariũ esse.
 quo inuento, locus satis eminent, ex quo ab omni-
 bus spectari possit anatomia eligendus est, præter-
 ea nouacula, forceps, aliãq; ad eam rem requisita
 instrumenta, quibus quàm exactissimè secundũ mi-
 nimas etiam particulas corpus diffecetur, ac inde
 cuiusq; natura, officium, ususq; ad oculum facilius
 ostendi possit, in promptu habenda sunt. Ad pri-
 mum quod attinet, sciendum est hoc detestandũ ac
 abominabile cadauer, potenti uerbo Dei subiuga-
 tum ac gladio ancipiti occisum ac necatum esse, a-
 deò quod ubicunq; locorum uerbi Dei ac Euan-
 gelij doctrina prædicata fuerit, hoc monstrũ (quan-
 quam supra quam dici potest, horrendum) sine ul-
 la mora illico locum cedere ac perire necesse sit.
 Quamuis igitur multis alijs quàm quæ iam dedu-
 cta sunt, argumentis id ostendi posset, satis tamen
 erunt hæc ad intelligendum, hydrã hanc nil uigo-
 ris, potentiæ ac uirtutis habere, quibus omnibus
 (sicuti hæctenus exitiali hoste suo Euangelio nem-
 pe Saluatoris nostri Iesu Christi nondum renato)
 tanquam fulminibus homines terrere deinceps pos-
 sit. Quapropter corpus bestię huius mortuum esse
 eo quo dixi modo, nemo est qui dubitare debeat.

Mihi

Mibi igitur in hoc priori ad rem propositam declarandam articulo diutius immorandum non est.

Secundum quod in anatomia nostra requiri dicebamus, locus fuit, ac sanè nisi me animus fallit, nullus quàm totus terrarū orbis locus ad hanc rem commodior unquam reperiri poterit, quo omnibus eius incolis hoc monstrum patefiat. Quandoquidem enim execratio hæc per totum ferè terrarum orbem dominium sibi uendicauit, ac in tot populos tantasq; nationes uirulētum aconitum suum tam longo tempore sparsit, non iniuria profecto in propatulo exponenda eius abominatio mihi uidetur, ut ab omnibus oculos quidem operientibus, ac scilicet pro luce tenebras amplecti nolentibus, agnoscere possit. Præ omnium enim oculis Missæ aduersus Deum omnipotentem impietates execrabiles ponentur, in saluatorem nostrum Iesum Christum conuicia illius detegentur, ac tandem feces corruptiq; minimæ etiam Crocodili huius particule (quo huius pestis uirus etiam hominum simplicissimi quique ac planè rudes intelligant) odores diligentissime demonstrabuntur. Nam sicuti in toto humano corpore nil est uel ad unguis usq; ad capillos, quod usu careat, quodq; aliqua in re nobis commodo esse non possit, ita in hoc infernali missæ caduere, ne uerbum quidem est, quod non in Dei derisionem ac scomma aut etiã illius despectum non cadat, inq; abnegationem Christi excogitatum non sit. Quod ad instrumenta ad hanc perficiendam

Anatomiana

Anatomiam necessaria attinet, superius dixi, sacro
 sanctum Dei uerbum id omne tam exacte præstitu-
 rum, ut alijs hic instrumentis siue ferramentis non
 sit opus: omnibus enim omnium chirurgorum no-
 uaculis acutius est, omnibus deniq; illorum instru-
 mentis penetrabilius. Est etenim ipsissimus index la-
 pis, quo quidem omnes aliæ doctrinæ probari de-
 bent: hac igitur in diffecandis huius cadaueris par-
 tibus nouacula, his forcipibus ac instrumentis. (uer-
 bo Dei inquam) relictis alijs, utemur. Sed quem
 admodum, hi qui ad spectandas anatomias se con-
 ferunt, ea in arte expertissimo medico, qui omnium
 totius humani corporis particularum uim, natu-
 ramq; demonstrat, opus habent: ita etiam omnes
 qui huic anatomie interesse uoluerint, admonitos
 uolo, se citra sancti spiritus operationem in ea nil
 unquam profecturos. Sciant igitur huius anatomi-
 e supremum magistrum ac medicum, Saluato-
 rem nostrum Iesum Christum, futurum, qui quidem
 sancto spiritu, huius monstri particulas omnes ad-
 unguem demonstrabit omnibus. Erit igitur opere
 precium spectatores attentos esse, totisq; uiribus
 animos eò dirigere, ut quæcunq; ex ore tanti docto-
 ris prouenient, diligenter attendant: etenim æqualis
 esse illi nemo poterit, quando quidem solus ac uni-
 cus doctor ac magister uoce de cælo ut illum audi-
 remus emissa, constitutus est. Atq; hæc inter omnes
 doctores prærogatiua auscultatione digna est, ni-
 mirum ut tam excellentem audiamus doctorem, qui
 quidem ipse ueritas est, quiq; nec mentiri, nec etiam
 b audientes

audientes decipere unquam potest. Ut autem nobis superius propositam similitudinem retineamus diligentius, quæ quidē inter corpus humanū hocq; cadaver magna ex parte obseruari potest, non abs re esse fore existimo si auditores cōmonefiant, hanc anatomiam in quatuor principales partes (tot enim in corporis humani anatomia partes statuūt) diuisam iri. Prima, caput est. Secunda uenter, quem superiorem uocant. Tertia uerò uenter, qui inferior illis dicitur, ubi intestina collocata sunt, occupat. Quarta autem quod reliquum totius corporis est, comprehendit. Ad eum etiam modum ternea huius hydræ cadaver in quatuor partes diuidemus. Prima ab Introibo usq; ad Canonem se extendit. Secūda à Canonis erit principio usq; ad finem, qui quidem ad secundum usq; Per omnia, progreditur. Tertia uerò ab isto Per omnia, usq; ad finem missæ. Quarta tandem & ultima, de istius scorti abusibus, impietatibus, abominationibus, fornicationibus, sacrilegijs, incantationibus, ueneficijs ac imposturis instituetur. Sic igitur de huius monstri partibus, ut res nunc postulabat, satis dictum. In hac autem dissectione, non omnimodæ humanæ anatomie ordinem obseruabimus, quamuis enim corpus humanum, eò quo retulimus modo diuidere soleant, ab intestinis tamē (quod hæ partes putredini subiecte magis existant) anatomiam incipiunt. Nos uerò eo non attento ab Introibo, hoc est cadaueris capite inchoabimus, tum ad uentrem, hoc est Canonem progrediemur. Quanquam etenim Canon iste tanta spur-

ta spurcitia, tamq̄; infectis, uirulentis ac cōtagiosis,
 odoribus refertus sit, ut omnium cadauerum inte-
 stinorum si in unum reponerentur locum, feces ac
 foetorem superet, adeò quod uitandæ aeris inde cor-
 ruptionis gratia, illico illinc incipi debere uideri
 posset, attamē (sicuti progressus docebit) tot tamq̄;
 uarijs panniculis, crucib. nemp̄, inuocationib. adiu-
 rationib. exorcismis, signis, gestib. motib. inuersioni-
 bus ac reuersionibus, sibilationibus, flatibus, bra-
 chiorum extensionibus, eleuationibus, somnijs, ac
 alijs huius farine papisticis, imò Sathanicis adin-
 uentis, inuolutus, tectus ac insutus est, ut non ita ci-
 to illum putrescere posse existimauerim, hoc autem
 peracto tandem, ad quartam partem ordine pro-
 grediemur. Nec hic prætereundum esse duxi, ha-
 rum quamlibet partium in proprias suas subdivi-
 siones, sicuti processus docebit. hoc tamē pro
 instituti ratione sat erit, lectores ad eorum quæ in
 toto hoc opusculo tractabuntur, intellectum, hanc
 diuisionem memoriæ commendare: quo factò, non
 dubito omnem quotquot Euangelico zelo moti hæc
 diligenter legerint, à Christo peculiari dotatos in
 gratia, ut inde tandem ad animarum suarum salu-
 tem non parum fructus sint consecuturi. In hac
 etiam Anatomie tractatione, libri de Ratione diui-
 norum officiorum Durandi, sæpius fiet mentio, qui
 quidem liber, nil aliud, quàm meras nugas, impia
 sophismata ac aniles fabulas in se continet, atq̄; in
 ea sum hæresi, ut id ad nostra usq̄; tempora, quo re-
 gni Sathane & Antichristi Romani fundamentum

ac basis facilius agnosceretur, prouidentia diuina
reſeruatum eſſe exiſtimem.

HÆC AVTEM HABVI, que Præ-
ſationis loco, in Babylonicæ meretricis, hoc eſt, miſ-
ſe ac miſſalis Anatomiam dicerē, que ſi à uobis (can-
didi Lectores) diligenter animaduerſa fuerint, ea
que inferius in Anatomie delineamenti tracta-
buntur facilius intelligetis. Patrem interea totius
conſolationis ac miſericordiæ oratum uolo, quo uo-
bis omnibus intellectus ſapientiam in hac percipi-
enda huius beſtiæ anatomia concedat, ut tandem
Roma in Antichriſti regnum corruat, Chriſti
uerò ac Saluatoris noſtri ac Domini Ieſu
in Papæ ac Satane deſpectum pro-
pagatur in ſecula ſe-
culorum.

Amen.

ANA-

21

ANATOMIÆ PARS I.

AB Introibo, VSQVE AD CANONEM Te igitur, SE EXTENDENS.

Quæ quidem in quatuor sectiones subdividitur.

SECTIO PRIMA.

Istrionicis uestibus ornatus, ac omnibus ad hanc agendam comœdiã, necessarijs instructus sacrificulus, murmurare incipit: Et introibo ad

altare Dei. Is autẽ, qui illi ea in re administer est (spurius fortẽ ipsius, uel alius quispiam asinus sacrificulus) respondet, Ad deum qui lætificat iuuentutẽ meam, &c. hoc igitur tam facete comedie preludium est, nempe quod falsitatem ac mendaciũ plus quam impudens continet. Nec mirũ, Missa etenim in officina (ut diximus) patris mendacij diaboli, per Romanũ antichristum fabricata est. necessariũ igitur fuit, fabrefactũ, à fabri sui natura non degenerare. Notandum igitur in primis, hoc Introibo, ex Davidis psalmo 43. raptum, ac hic insutum esse, quem quidem Psalter à Saul regno pulsus composuit. Vbi pro liberatione à cõiuratorum tyrannide orans petit, ut tandem Domini tabernaculum ingredi sibi liceat, ac cum alijs fidelibus cantare laudes Domini. Id autem altare Psalmista uocat Altare Domini, quandoquidem seculi & totum

Exod. 139

tabernaculum (quod sanè legis ceremonialis pars fuit) Dei ædificatum erat iussu. Nec Davidem eo tempore Veritati consentanea, ac tunc temporis

ritibus consona dixisse dubium est. Verum ad hanc nostram tempestatem omnia hæc referre, nomine Simæ magis imitationem, quam ullam ueritatis scintillam præ se ferre dixeris? Qui hæc sanè fingunt, Umbram denuò (ceremoniæ enim, quas rursus hic presbyter simulat. Umbra futurorum tantum erant) adumbrare uidentur. Quam igitur ceremonijs iudaicis nullus apud Christianos (per aduentum enim Christi, qui quidem complementum, ac confirmatio legis est, sublatae sunt) relictus sit locus. Concludamus ergo, nullum ex corruptibili materiae confectum altare Christianis ad offerendum erectum esse debere: Interea tamen, ueri altaris significationem ueram habemus in Ecclesia, Christum nempe, qui corpus suum pro peccatis nostris in Sacrificium super altare crucis offerens, nobis redemptionem peperit æternam. Quod quidem adeò perspicuum est, ut Euangelicis, ac Apostolicis doceamur scriptis, Christum, secundum sui sacerdotij ordinem, omnia per illa altaria in Veteri Testamento adumbrata, in nobis perficere, est enim uerum tam incensi quam holocausti ac spirituale altare Domini. Certum est enim hæc duo altaria Christi figuram adumbrasse. Nam sicut Sacrificia, quod si bi grata essent, illic offerri mandauerat Dominus, ita et nos preces nostras, bona item opera, si deo accepta esse uolumus, illi per Mediatorem Christum offerre debemus: Christus enim precationum mentionem faciens. Quodcunque, inquit, petieritis patrem in nomine meo, hoc faciã, ut glorificetur pater in

Ioan. 14.

Ioan. 16.

ter in filio. Item, Amen dico uobis, si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit uobis, haecenus nil petijstis in nomine meo, petite & accipietis, ut gaudium uestrum sit plenum. Paulus etiam: Quod Coloss. 3. cunq̄ue, inquit, facitis, siue uerbo, siue opere: hoc sit in nomine Domini nostri Iesu Christi, gratias agentes Deo & patri per ipsum est. Et ad Hebreos, Per ipsum, inquit, offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum, confitentium nomen eius. Sed ut hic omnia, una sententia dicam, Nullum altare Dei, quàm quod Dominus extrui mandauerit, Christianis esse debere firmiter assero, & concludo. At hæc, de quo presbyter Andreas, in suo Introibo &c. balbutit, instituto, ac iussu Dei structum non est, Sequitur igitur necessario id altare Dei minimè esse posse. Accedant igitur Missæ Doctores & Aduocati. Vnicunq̄ue in sacris literis mihi iota ostendant, quo post Christi passionem Christianis mandatum sit ad sacrificandum conficere altaria, quòd si fecerint, tū sine ulla mora liti cedā.

Quod ad alterum, quem ex eodem psalmo grunniunt idiotæ, uersiculum attinet, nempe Confitebor tibi in cithara, Deus meus, &c. Nescio sanè, quòd asinos eò mouerit, cū nec citharam, nec aliud instrumentum musicum, quibus Dauid in laudem Domini uti consueuerat, penes se habeant, ut hunc uersiculum ad ornandam suam hanc comœdiam usurparint. Sed id nemini mirum uideri debet, id enim moris habet, ut, quomodocunq̄ possint, palliandis suis fantastiis opinionibus sacras

literas flectant, ac torqueant. Hoc pacto tandem
 venerandus Dominus Ioannes, rem aggreditur:
Adiutoriū, inquit, nostrum in nomine
Domini, Tum Ganymedes: Qui fecit cœ-
lum & terram. iam quàm miserè nomine Do-
 mini abuiatur Antichristus, siue Nero Romanus, ut
 eò suam tegere possit imposturam, uel ex hoc pa-
 tet, quòd nullam aliam ob causam nomen Domini
 in adiutoriū se impiorare simulant sacrificuli, quàm
 ut omnia hæc portenta, diuinitus tradita esse, & à
 Deo gubernari persuadeant, hominumq; mentibus
 suas has nugas Deo gratas esse inculcent. Verùm ne
 id admiratione dignū esse existimes, rogo. Est enim
 sathanæ suisq; mos consuetus homines ita deludere,
 ut proposito Verbo Dei facilius suis mendacijs, ac
 technis uiam aperire queat. Postea, si Dijs pla-
 cet, sequitur, **Confiteor Deo, &c.** in quo nul-
 lum de Saluatore nostro uerbum, adeò ut cum illio
 remissionis peccatorum fit mentio, ac si nullam am-
 plius potestatem haberet, nec in cœlo, nec etiã in ter-
 ra existeret, illius planè uenerabilis Dominus Par-
 rochus, obliuiscatur. Quòd si istud **Confiteor,**
 Christianis usui esse debebat, postulabat sanè ratio,
 ut Christi in eo reminisceretur. Sed uideamus ro-
 go, quid simia (sacrificulū intelligo) in hoc suo tam
 egregio agat, **cōfiteor.** Confitetur in primis Deo
 patri omnipotenti (hoc cōmune cū Iudæis, ac etiam
 Turcis habet) tum uerò Christi, ac etiã Spiritus san-
 cti memoria sepulta, beate uirgini, diuo Petro, Pau-
 lo (alij addunt Michaëlē, alijs Dominicū, alijs Fran-
 ciscum)

Matth. 4.

ciscum, alij Augustinũ, quidã Benedictũ, prout monasticę sectę diuersitas, uel excacatorum hominũ superstitio postulat) ac, ut summam dicam, omnibus sanctis. At interea de Christo uero Dei filio, proq; nostris peccatis crucifixo, nullus est sermo. Hic, quisquis es, ingratitude hanc plus quã enormem considera. Quid enim ingratum magis esse existimes, quã si sanctis, qui pro nobis passi non sunt, multo minus nos redemerũt, peccata conficere, Saluatorem autem tuum, qui pro tuis ac omnium fidelium peccatis, sanguinem suum super altari crucis effudit, te que per passionem, ac mortem suam à morte liberauit æterna, non solum post habeas. Sed tanquam omnino non esset, eius nullam mentionem facias: ò nephas, ò sceius, ò blasphemia, ò denique tanti, tamq; inestimabilis beneficii accepti execranda obliuio.

Siccine miseri papicole, Sathan uestros oculos obfuscavit, uel potius, radicitus effodit: ut eo, qui remittendi potestatem habet relicto, uos aliò transtuleritis? Vnde hæc horrenda cecitas? Vnde (quæso) uobis hæc plusquã brutalis dementia. Sed hæc est preceptoris uestri satanę innata calliditas, qua uos in hoc uestro scilicet egregio Confiteor, ut & in alijs abominabilis Missę partibus decipere, ac ad se trahere solitus est. Quæro à uobis Cornuti, in cuius nomine hanc fieri existimatis pœnitentiam, ex qua quidem uocalem hanc confessionem initium sumere garritis? An in nomine sanctorum? an uerò Christi? Nõne execrabiles creature, proprio ore pronun-

Matth. 9.

ciat Christus, poenitentiam ac remissionem peccato-
 rum in suo nomine fieri debere? Sed quid calceat
 ad hæc respondent bestia? Num obmutescunt? Di-
 cent fortasse in suo Confiteor Christi, ideo fieri
 mentionem, quia dicunt, Confiteor Deo omnipoten-
 ti, quod sit & ipse Deus. Vel forte sub sanctorum no-
 mine comprehendit, quando quidem & ipse sit san-
 ctus. Sed hæc est subtilis ualde scilicet, ut ex scriptu-
 rarum apicibus sumpta responsio. Cur tandem rogo,
 hic Christi Dei & hominis æque ac aliorum, quæ
 puræ creaturæ sunt, ad minus mentionem non agi-
 tis? Cur plus honoris mortuis sanctis tribuitis, quã
 Christo, qui quidẽ uiuus, uerus Deus, & homo est?
 Christus etenim non solum Deus, sed & homo pari-
 ter, ac ob id aduocatus noster est. Qui fit igitur, ut
 illi non Confiteamini, illumq; solum mediatorem ac
 intercessorẽ, nõ autem mortuos sanctos inuocetis?
 quod quidẽ eo magis facere deberetis, quod an san-
 cti uos audiant, sit adhuc dubium. Quod si illorum
 qui si sancti sunt, Dei gratia sunt. Cum natura pec-
 catores fuerint, peculiarem memoriam agitis, cur
 quæso, non multo magis Christi filij Dei, sancti san-
 ctorum, quiq; sanctificat alios, in quo etiam totius
 diuinitatis plenitudo, corporaliter inhabitat, in cõ-
 fessione peccatorum mentionem facitis? Ex quo hoc
 uestrum Confiteor, multum idololatriæ, ac im-
 pietatis in se habere, Christianismi ac pietatis nihil
 penitus, nemo nõ uidet. Absoluto hoc suo Con-
 fiteor, uenerabilis dominus sacerdos ad suum Mi-
 sereatur tui, indulgentiam & absolutionẽ, item
 Deus

Rom. 3. & 8.

Tim. 2.

Heb. 7.

1. Ioan. 1.

Rom. 3.

Coloss. 2.

Deus tu conuersus, ac etiã Ostende nobis misericordiã tuam, prorumpit. Quibus sanè omnibus nil aliud agit, quàm quod torquedo, ac suæ abominabili Missæ prætexendo Dei uerbum in Christum (cuius etiam hic non meminit) blasphemias eructet, ac euomat. Tum uerò aliud suo Confiteor, alijsq; supra expositis, Christiano scilicet dignum magis sequitur: inquit, Aufer à nobis quæsumus Domine, cunctas iniquitates nostras, ut ad sancta sanctorum puris mentibus mereamur introire, per Christum dominum nostrum amen. An non ad oculos patet, quid falsi, imò potius impietatis sub his, tam paucis uerbis latitet, quæ hic sacrificulus ita præcipitãter simiarum more dentibus terens balbutit? Quod si in hac oratione præter hæc duo, Sanctuarium, nempe ac meritum, nil esset aliud, facillimè proculdubio intelligeretur, Romani Antichristi scopum eò tendere, ut hoc suum altare Sanctum Sanctorum, siue sanctuarium Dei esse nobis falso persuadeat. Verum quid hoc præter mendacium, ac diabolica impostura aliud est? Sanctuarium enim secundum scripturam locuserat in tabernaculo, à reliqua templi parte uelo segregatus, quò nemini præter quàm summo sacerdoti (qui quidem semel in anno solummodo illud ingrediebatur) dabatur accessus. Atque id cælum, quod quidẽ Christus æterna redemptione inuenta, semel ingressus est, adumbrabat. Nec est quod se metaphoricè per Sanctum sanctorum

Etorum, uitam eternam intelligere cauillentur, cum enim in suis Missis per opera & sanctorum inuocationem, peccatorum remissionem (ex qua quidem uita sequitur eterna) petant, & suum altare, altare Dei esse falso mentiantur, non est, quod ab Antichristi proposito, hanc sancti sanctorum mentionem hic factam, per metaphoram desistere contentur: ipsorum etenim confiteor, ut supra expositum est, maxime contrarium esset. Quoniam uero hoc altare, super quo sacrificulus suam Missam decantat, ino potius ea ipse incantatur, non sanctuarium, sed merum hominum figmentum est, falso sane in hac sua precatone id Sanctuariū uocant Missalis Doctores. Christus enim tabernaculum materiale ac sanctuarium, sacrificia item Leuitica, ac cultus omnes ceremoniales aboleuit, in cuius quidem rei signum passo ac mortuo in cruce saluatore nostro (sicuti testantur Euangelistæ, uelum templi scissum est in duas partes, à summo usque ad infimum. Quo sane nil aliud significatum est, quam externos ritus ac ceremonias legis per Christum finem sortitas esse. Quum autem in hac sua oratione presbyter Asinus (errauit, Andream dicere uolens) meriti meminit, nonne inde Sathan ac Antichristus falsam, ino impiam stabilire conatur opinionem, qua plerique mortalium fascinati sunt, ut credant se proprijs suis uirtutibus, industria ac operibus Dei fauorem promereri posse? Sed de hoc contagioso errore alijs diffusius dicemus: hic pro instituto hanc egregiam, scilicet huius nostri

Matth. 27.
 Mar. 15.

nostri sacrificuli orationem exposuisse sufficiat.

Tum demum alia eiusdem farinae precatio hunc sequitur, quam quidem venerabilis ante suum se inclinatus altare profert. Oramus te Domine inquit ut per merita sanctorum tuorum, quorum reliquiae hic sunt, & omnium sanctorum indulgere digneris omnia peccata nostra, &c. An non hic maiorem de amentiam, impietatem, blasphemiam ac mendacium longe impudentius, quam in praecedenti esse agnosctis? principio nepe precatur per meritum sanctorum, quorum reliquiae illic sepultae iaceant, illic (inquam) in illo saxo, quod non solum altare Dei, sed etiam sanctum sanctorum prius uocauit, reconditae sint. Sed quid inde, quaeso, reuerenda illa bestia certi habere potest? Qui scit sanctorum reliquias illic esse repositas? Forte fortuna facinorosi alicuius, aut etiam equi, uel alterius cuiuspiam animalis demortui ossa illic occulta erunt. Quod si nullae sint ibi sanctorum reliquiae, quid rogo comodi illis qui precantur adferet haec tam lepida petitio, quae sanctorum meminit, quorum reliquiae non adsunt? Sed posito totius mundi sanctissimorum, qui unquam fuerint, hominum reliquias illic adesse, qualem impietatem, quale scelus, quale item sacrilegium dixeris, hominum meritis peccatorum remissionem tribuere? Nullus sane inter mortales. quantumuis probe uitae unquam extitit, quem gratuita peccatorum remissione propter Christum saluum fieri non oportuerit, nullus item qui citra peccatum nixerit unquam: atque eius saluator noster discipulos

3. Reg. 8.
2. Para. 6.
Plat. 142
Ecc. 18
Mat. 6
Luc 11
1 Ioan. 2. 1

scipulos suos etiam admonitos esse uoluit, cum pro
 debitorum remissione, hoc est, peccatorum ut ora-
 rent, illis præcepit, item si dixerimus peccatum non
 esse in nobis, nos ipsos seducimus, & ueritas non est
 in nobis. Quod igitur scelus est, id hominibus tri-
 buere quod soli Christo peculiare est, ac proprium?
 Sanè ubicunq; scriptura de remissione peccatorum
 loquitur, nullius alterius quàm Christi mentionem
 facit. Ioannes baptista Iesum Christum ostendens in-
 quit, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mudi.
 quasi diceret, is solus est, qui peccata aufert, non au-
 tem alius. Petrus item, Non est aliud nomen, inquit,
 datum sub cælo, in quo nos oporteat saluos fieri. Si
 igitur nullum aliud nomen est sub cælo in quo sal-
 uii fiamus, quid quæso miseri creaturis, nec non de-
 mortuis solum hominibus, sed & illorum factis ossi-
 bus tam impudenter id honoris tribuitis? Quid, ro-
 go, salutis nomen, quàm à peccatis liberationem, ac
 illorum plenam remissionem importat aliud? unde
 angelus apud Matthæum, Ioseph de conceptio iam,
 sed nondum nato Christo alloquens: ipse, inquit, sal-
 uum faciet populum suum à peccatis eius. quasi per
 emphasin diceret, ipse et non alius, saluum faciet po-
 pulum suum. Sed nonne (ut semel finiam) satis su-
 perq; notum est, peccata nostra eius nomine in quo
 baptisati sumus, nobis remissa esse? Quid enim bap-
 tismus aliud, quàm nobis in Christo promissam pecca-
 torum remissionem denotat? Certo certius est, uel Apo-
 stolo teste, nos in nomine Iesu Christi, non autem san-
 ctorum siue demortuorum, siue etiam uiuorum bap-
 tisa-

Ioan. 1

Act. 4

Mat. 1

1 Corin. 1

ptisatos esse. Nunquid (inquit Apostolus) pro uobis crucifixus est Paulus, aut in nomine Pauli baptisati estis? quasi dicat, minimè. Ioannes: Scribo uobis filioli (inquit) quoniam remittuntur uobis peccata uestra, propter nomen eius. hoc est CHRISTI Domini. Sed quid rem luce clariorem Sacris Scripturis demonstrare laboro? Tam ueteris, quam etiam noui Testamenti scriptura pleno ore hoc testatur: Quid enim Esaias aliud clamat, quam Christum pro nostris peccatis mortuum esse? Christus etiam ipse (ut supra diximus) testatur abundè, peccatorum remissionem in suo fieri nomine, id quod uarijs in locis, quos hic citare longum esset, ut de alijs taceam, passim tradit apostolus Paulus. quoniam uerò hæc res ex sacris literis per se clara est, eam breuibus hic absoluam. Porro adestote parumper, ac hic gradum sistite, uenerandi Missæ aduocati, an non intelligitis quantum sit sacrilegium, honorem, soli Christo proprium, ui rapere, ac ad illos tandem qui eius nullo modo capaces existere queunt transferre? An non deprehenditis quanta iniuria ac ignominia saluatore nostrum afficiatis? Siccine excæcatis estis mentibus, ut quanta in Christum iaciatis conuitia, non animaduertatis? Quid, quæso, hinc aliud cõsequimini, quam quòd hæc uera precatio propter impietatem ac sacrilegium fiat uobis in peccatum? Nec est quòd hanc uestram enormitatè glossis, siue alijs friuolis interpretationibus tegere studeatis. Quicūq; enim hanc precationem aduersus tam apertas sacræ scripturæ sententijs tue

1 Ioan. 2

Esa. 53

Luc. 24

Psal. 109

ri ac

ri ac defendere conatus fuerit, is sanè se glorie, ac honoris Christi saluatoris ac Domini nostri capitalem esse hostem aperte profitetur. Colophonis loco hoc breuiter ut adderem necessarium mihirsusum est. Hanc nempe precationem alijs Missæ insu-
tis particulis ex diametro pugnare. Ac inter alia pugnat primū, contra id quod in illorum Gloria in excelsis, dicitur: dum Christo inquit, qui tollis peccata mundi miserere nobis, qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram, &c. Pugnat item contra consecrationem (ut uocant) calicis, item contra illorum Agnus Dei, quibus omnibus locis (de alijs taceo) apertissime, uel etiam inuitus fateri cogitur Dominus sacerdos, per solum Christum peccata remitti.

II. SECTIO PARTIS I.

IAm uerò, postquam ad suum altare, ac sanctuarium accesserit uenerabilis pater, Missali suo singulari quadam reuerentia aperto, introitum incipit, quod plerunq; è ueteri Testamento, ac præcipue ex psalmis Dauidis illuc translatum est: hoc factò, ad suum Kyrieleison transitum fecit, quod Latine sonat, Domine miserere. At Guilielmus Durandus, cuius ad præfationis finem mentionem fecimus, uir sanè in Sorbonicis sophismatibus (ut sibi uidetur) satis eruditus, in Irrationali suo (errauit, dicere uolui Rationali, sed non usque adeo refert) diuinorum officiorum, huius Kyrieleison, aliam etiam ac mysticam esse significationem asserit:

serit: nempe Kyri, hoc est Christe: el, Deus: ei,
 presta misericordiam: son, nobis. hoc est, Christe
 Deus presta misericordiam nobis. Vltimus etiam
 subtilis iste ac acutus ingenio Asinus, cur in Missa
 Kyrieleison, cum Christeleison, nouies
 cantari soleat, triplicem rationem reddit. Primam
 esse sonantem, ut ordo decimus, reparatus ex homi-
 nibus, non ex angelorum ordinibus consocietur. Se-
 cundam, ut ad ueritatem horum nouem ordinum deue-
 niat ecclesia. Tertiam, ut sit petitio aduersus nouem
 ordines peccati. Est enim (ut disertè inquit) peccatis
 originale aliud, aliud ueniale, aliud uerò mortale.
 Est item peccatum cogitationis, uerborum ac facto-
 rum, simplicitatis item, fragilitatis & malignitatis.
 Ex simplicitate peccatur per ignorantiam, ex fra-
 gilitate per impotentiam, ex malignitate uerò per in-
 uidiam. At quam acutè & solerter excogitatae sint
 haec magistri nostri Durandi rationes, singulares
 quidem, authenticæ, ac ad persuadendum ualde ef-
 ficaces, nemo non uidet. Alias etiam æquè graues
 hic recitat, quas cõpendij gratia nunc prætereò. In-
 ter alia autem subtilis hic Epicurus, hoc Kyriele-
 ison, magnæ adhuc uirtutis ac efficaciæ esse asse-
 rit. Cum enim (inquit) sanctus Basilius uoce magna,
 kyrieleison exclamaret, huic omnes templi Pa-
 tauiensis ianæ aperte sunt. Aiunt etiam (inquit bo-
 nus iste Sorbonista) quinque reges uoce Geminiani
 hoc kyrieleison sonantis fugatos esse. Imò, in-
 quit, aliud quiddam mysticum, quam Domine misere-
 rere, significat: quod quidem ignoramus. Atque in
 hunc modum accurate, eleganter ac grauiter de hoc

uocabulo, Sorbonico nimirum, prius hausto poculo, magister noster Durandi differit. Sed quis hunc asinum ita misere rugientem audiens, non perhorrescat? Sed in primis lubens à Papicolis, qua ratione Italici uel Gallici (quoniam pars maxima uernaculam solum calleat linguam, non autē Latinā) Græcè loquantur, seiscitari uellem: aut cur Græcè nobis loquantur, cum magis uulgariter lingua utamur Latina? si dicant fortè, Græca uerba Latinis facilius posse percipi, id sanè falsum est, aut maioris uirtutis aut efficacis esse, id profectò non minima est superstitio. Cur igitur, cum idem utrunque sonet, non dicunt Domine miserere nobis, uel Latinis Latine, Italici Italice, Gallici Gallice, Germanici Germanice, ac ita singulis nationibus natina sua lingua, id proferunt? Quæro, si concionator Gallus, Gallicæ lingue Germanicæ ignaris, Germanicè concionari uellet, nonne auditores illum haberent risum? Eum in modum igitur, imò multo magis ridendi sunt hi, qui Latinis Græcè loquuntur, ac his ut plurimū, qui & Græca & Latine lingue sunt expertes. Porro, quādoquidē hoc suum kyrieleison, nil aliud est quàm Domine miserere. Cur (rogo) illud tribus tantummodo uicibus in Trinitatis memoriā (quam quidem illis uerbis compellere uidentur, cuiq; misereri est proprium) non cantat potius quàm ad significandos nouem Angelorū ordines, ad quos hoc kyrieleison, nō dirigitur? Certo sanè certius est, magis consentaneū fore, si in honorem Trinitatis recitaretur kyrieleison, quam nouem ordinum angelo-

rum, quorum non interest misereri. Ad quid item
 nouies potius recitant, quam septies, cum septena-
 rius numerus in sacris literis reperiatur sepius? Aut
 forte, cur non hic utuntur duodenario numero in
 duodecim (si ita adulari uolunt) Apostolorum, aut
 duodecim tribuum Israel, aut duodecim in Apoca-
 lypsi stellarum, aut duodecim Articulorū fidei, aut
 duodecim, de quibus capite quarto Iosue fit mentio,
 lapidum memoria? Sed dic anabo, Est ne Deum
 oraturis necessariū, ut superstitiose tot utatur, quot
 sunt Angelorum ordines, aut etiam res alię, uerius?
 Tantum est, inquires: ac si in uulnerum Christi reue-
 rentiam quinques Pater noster, ac toties Ave
 Maria, vel in honorem septem gaudiorum diuę
 Virginis, septem Ave Maria, dixeris: sed quā
 stolidę, insulsę ac superstitiosę, ita respondeant stul-
 tissimi Papislicę monarchię cultores, quis nō uidet?

Percantato nouies grauissimis, quas suprā retuli-
 mus de causis, hoc Kyrieleison. tum sequitur,
 Gloria in excelsis Deo, &c. Pulcherrima
 quidem diuinę laudis est formula ab angelis de na-
 to saluatore nostro cantata, pulchrā quidem ac san-
 ctam appello, eo quo in Euangelio continetur mo-
 do, at eo pacto, quo in Missa decantatur, profanam
 penitus esse dico: Multum enim inter hanc Angelo-
 rum de nato saluatore nostro Iesu Christo laudis tu-
 bilationem, & illius in Missa (quę in Dei omnipo-
 tentis despectum excogitata est) imitationē siue ad-
 umbrationem discriminis est, inō tantum admi-
 ra differunt, quantum a falso uerum discrepat.

Ad alia uerò, quæ in hoc Gloria in excel-
 lus, &c. profert sacrificulus: nēpe, Laudamus
 te, benedicimus te, &c. usq; ad finē, hæc illic
 ab Hilario posita esse putant. Telephorum papam
 insuisse alij existimāt. Ceterum non interea assero,
 quod ad uerborum substantiam attinet (quanquam
 aliàs Missa abominationibus repleta sit) His uerbis
 enormitatem per se quidem inesse, nec quisquā in-
 ter nos erit etiam, qui non fateatur multa sub hoc
 monstro comprehendi, quæ non usque adeò à uerbo
 Dei declinent: quæ quidem sacrilegi isti ac latrones,
 è doctrina salutis subrepta, uolenter suæ abomina-
 tioni intexuere, ut sunt ex Psalmis non pauci uer-
 culi, ex Prophetarum item ac Apostolorum Euan-
 gelistarumq; scriptis decerpæ sententiæ. hoc tamen
 interea curandum est, ut in quem finem illa omnia
 Misse insuta sunt, diligenter animaduertamus. Sci-
 mus enim (sicuti superius dictum est) Satane huius
 abominationis autoris ac patris, calliditatē, qui qui-
 dem uerbi Dei ac diuinarum rerum prætextu, homi-
 num oculos non solum obcæcare, sed & eruere suis
 technis, ni cautius sibi caueant, consuevit, adeò ut
 non iniuria prouerbio dicatur:

Sæpe sub hybleo toxicamelle latent.

Ac quod ita sit, in hijs qui necare homines uene-
 no solent, uidere est: nunquam enim uenenum siue
 toxicum simplex & nudum dant, uerum illud sem-
 per deliciarioribus eibis, uel potibus miscent, quo
 minori suspitione, ab his quos ita occidere destina-
 runt, sumatur: quo factò sine dubio mortem sequi
 necessè

necesse est. In hoc ergo abominabilis Missæ aconito
 plus quam mortali, rem aliter se habere, non est
 quod existimet. Etenim, an non quid Sathan, ac Ro-
 manus Antichristus animarum nostrarum uenefi-
 cius insidiator agere soleat, quotidie uidemus? Nam
 quò scabiosæ suæ Meretricis Missæ uenena tegetet,
 semper è sacris literis aliquid rapere, ac inde suas
 sordes circumdare consueuit, ut nimirum ipsius men-
 dacia, abusus, ac imposturæ (quibus plures hactenus
 ad infima usq; secum detraxit tartara) eo minus a-
 gnosci queant. Quot enim deceptiones, quot idolo-
 latrias, quot impietates sub hac abominatione exer-
 cuere? quot blasphemie, quot itè contumeliæ in ma-
 iestatem Dei omnipotentis, ac honorem Christi ex-
 ortæ sunt? dum sub huius laruæ umbra, quod salua-
 tori nostro proprium erat, creaturis etiam demor-
 tuis attribueri non sunt ueriti? Vnde (proh nephas)
 res eò deuenerit, ut sub uenefica missa, magicæ etiã
 artes exerceantur. Quot enim incantationes fieri uel-
 des, quibus huius monstri aliquot particulas siue ad-
 iurationes inesse non agnoscas? Quò igitur tandem
 se uertet, & quid non audebit, infelix dijsq; ac ho-
 minibus detestandum hoc scortum, quando qui-
 dem suis ueneficijs peragendis tam impudenter scri-
 pturæ sacræ sententijs abutitur? His expositis
 uenio ad id quod Gloria in excelsis, &c. se-
 quitur. Sunt enim orationes quædã, quas ualde pro-
 prio nomine Collectas, à colligendo uocât: in-
 ter alias præcipua est, quam in quatuor temporum
 Aduentus die Mercurij decantant, hoc pacto: Præ-

Ita quæsumus omnipotens Deus, ut
 redemptionis nostræ uentura solen-
 nitas, & præsentis uitæ nobis subli-
 dia conferat, & æternæ beatitudinis
 præmia largiatur &c. in qua quidem tum pia
 scilicet precatione, ac alijs, quid impietatis conti-
 neatur in discursu uidebimus. Quarta etiam, quam
 sequenti die sabbato cantant, eiusdem farine est,
 sed ut breuibus absoluam, qui uiderint Missale, mul-
 ta alia in his collectis, æque impia, ac absurda re-
 perient. Est etiam & altera, qua in Sabbato,
 quod suo more barbare in Albis uocant, utuntur,
 estq; proximum sabbatum post resurrectionis Do-
 mini diem, sonat autem in hunc modum Concede
 quæsumus omnipotens Deus, ut
 qui festa paschalia uenerādo egimus,
 per hæc contingere ad æterna gaudia
 mereamur &c. Quid queso nõ demeritis, in nõ
 potius impietatis hæc collecta in se continet? Quid
 enim sibi uelint facile perspicitur, insensato nempe
 bestie rogant, ut perfectorum tam Nataliis quam
 Resurrectionis Domini certis diebus ab illis cele-
 bratorum, merita, uitam consequantur alternam.
 O capti oculis, õ demeritis, õ sensibus plus quam stu-
 pidi, quousq; tandem uos miseros mundus ferre as-
 pati poterit? Sed dicite rogo, quo pacto unquam fie-
 ri posse putatis, ut festorum uestrorum celebratio-
 ne salutem eternam consequamini? Tritum est, in
 toto nouo Testamento, nec Christum, nec Aposto-
 los, dies festos nobis unquam præscripsisse. Relin-
 quitur

quitur ergo, festa hæc omnia hominum institutum,
 non autem mādatum esse Dei. Nec interea inficias
 eo, à Christianis dies aliquot eligi posse, quibus at-
 tentius ac sine omni obstaculo concionibus, ac pu-
 blicis orationibus intersint, coenamq; Domini cele-
 brent, utq; hij, qui tota hebdomada laboribus me-
 chanicis incubuerunt, requiei diem habeant, & hac
 occasione (quod maius est) de rebus ad salutem ne-
 cessarijs liberius cogitare possint. Verum ad ea om-
 nia peragenda nullus in nouo Testamento delectus
 dies habetur, Christianis etiam dies sunt æquales,
 nec unius alteri aliqua prærogatiua, uel dignitate
 præferri debet. Apostolus Galatis quod in obser-
 uatione dierum, ac mensium superstitiosi essent, gra-
 uiter increpat, atq; eam dierum discretionem Iu-
 daismum magis redolere, quàm Christianismum o-
 stendit. Eodē etiam modo ad Colossenses scribens,
 Nemo, inquit, uos iudicet in cibo aut potu, aut in
 parte diet festi, aut neomeniæ, aut Sabbatorum, quæ
 quidem umbra futurorum sunt, Corpus autem Chri-
 sti. Quapropter post aduentum saluatoris nostri
 (qui ceremoniali legi finem imposuit) nullum diem
 festum ac peculiariter à Deo mandatum & conse-
 cratum habemus. Vterius etiam dico, etiamsi ex-
 presso mandato Dei in nouo Testamento festi insti-
 tuta haberemus, attamen per obseruationem illor-
 um (sicuti & patriarcharum nullis ex obseruatio-
 ne legis à Deo per Mosen illis traditæ, saluis esse
 contigit) salutem consequi minime possemus. Ex o-
 peribus enim legis non iustificabitur omnis caro,

Ad Gal. 4.

Coloss. 2.

Rom. 2.

sed per gratiam ipsius, per redemptionem que est
 in Christo Iesu. Plura adhuc tam ex Paulo, quam a
 alijs scripturæ locis ad hæc probanda in medium ad
 ferre possem argumēta, nisi Christianis omnibus no-
 tius esse scirem, nos non ex operibus legis, sed sola
 misericordia Dei, ac gratia, hoc est, per solam fe-
 dem in Christum iustificari, quam ut hic multorum
 locorum citatione admonerentur. Hæc autem doctri-
 na neglecta, impuri isti ac infames Missæ lenones,
 aliud nobis persuadere impudenter conantur: nos
 nempe ex festorum ab hominibus institutorum ce-
 lebratione sclicitatem mereri æternam, quam qui-
 dem ex lege patribus à Deo data, ac mandata nemo
 unquam consequi potuit. Diximus item superius ex
 Perro, aliud nomen sub cœlo hominibus datum non
 esse, in quo nos oporteat saluos fieri, &c. At uentri-
 colæ Papistæ suorum festorum obseruationem huic
 nomini subrogant. Quo autem pacto ab istis hypo-
 critis sua celebrentur festa, nemo non uidet. Omni-
 bus enim notum est, his diebus ebrietati, luxuriæ,
 fornicationi, homicidijs, alijsq; sceleribus prop-
 ter ocium non parum in ansam ac occasionem præ-
 beri. Ex quo has preces siue collectas, quibus
 ex huiusmodi festorum celebratione nos iusticiam
 consequi prædicant, impietatis plenas esse, nemini
 dubium esse debet. Quod si ad harum collectarum
 finem, semper clausulam addi dixerint, nempe Per
 Christum Dominum nostrum, &c. ac
 sic se salutem per Christum agnoscere nobis persua-
 dere uelint, id tamē meram esse deceptionem dico:

Christus

Christus enim solus suis meritis salutē nobis attulit,
 ac uitam eternam. At deuotæ istæ scilicet, imò po-
 tius hypocriticæ orationes, nos festorum celebratio-
 nibus adiunctis Christi meritis (quasi uerò ex parte
 pro nobis satisfecisset. suumq; meritum adeò infir-
 mum esset, ut his egregijs festo- in meritis illi suc-
 currere esset necesse) ne nil penitus Christo tribuisse
 uideantur, ad æterna gaudia contingere affirmant.
 Sed quàm miserè Christi honori ac officio detra-
 hant, quis non uidet? Solùm nempe Iesum Christū
 nostræ salutis officium gessisse semel in cruce, firmi-
 ter credimus, quòd si solus collega profectò opus nõ
 habet. Atq; infinitas huiusmodi ex ipsorū collectis
 abominations in medium adferre possem. Verùm
 quandoquidem hoc opusculum enchiridij loco esse
 uolo, huic rei ulterius (ne in uoluminis exeat magui-
 tudinem) non insistam. Finitis his pijs scilicet col-
 lectis, tum illicò epistola cantatur, suntq; ex Psalte-
 rio surrepti, ac huic abominationi adaptati, ac ut
 plurimum uoce Alleluia, sepius iterata, farciti
 uersiculi. Pro hoc etiā Graduali, in sua quadre-
 gesima (dum scilicet id humano more lugēt, de quo
 nobis gaudendum est, nempe quòd Christus pro pec-
 catis nostris passus est) neo Alleluia, ut alijs diebus
 propter Telesphori superstitionem utuntur, aliam
 absq; Alleluia cantant canilenā, quam quidem
 uocabulo artis illis usitato Tractum uocāt: tum
 demum Euangeliū sequitur. Neq; enim (ut iam
 saepe dixi) nego plurima, quæ in Missa recitatur, in
 sacris literis reperiri, et huic execrationi applica-

ta, miserè prophanata sunt, ratio est, quòd illie citra ullum fructum à venerabili patre balbutiuntur. Quid enim utilitatis Euangelij, Epistolæ, aut etiam sententiarum ex sacris literis subreptarum auditor ignarus, demum referre poterit? nihil sanè certum enim est, auditores ut plurimum lingue latine expertes esse. Verùm quid auditores memoro? imò sacrificuli ipsi, qui hoc scortum singulis diebus prostituunt, tãquam asini ad lyram, quid murmurent, plerunque non intelligunt, sed graculorum aut picarum more, quæ præ oculis habèt, nullo sententiæ delectum habito proferunt. An non hæc plus quàm detestanda ignorãtia est? cuius rei inter alia hoc est maximè conspicuum argumētum, quòd Asini prius quàm Euangelium rudant, submissiore uoce duas mendacio plenas murmurent precatationes, quarum quidem prima est: Munda cor meum ac labia mea, omnipotens Deus, qui labia Isaiaæ Prophetæ calculo mundasti ignito, ita me, tua grata miseratione mundare dignare, ut sanctum tuum Euangelium digne enunciare ualeam, &c. Altera est, cum à sibi simili etiam Asinum benedictionem se accipere putat, quæ ita sonat, Dominus sit in corde tuo, & in labijs tuis, ut digne, & competenter annuncies Euangelium suum, &c. Sed quæso, quam ob causam hæc sibilare solent? Simias fortassis imitantur, quæ eo pacto hominibus, crebra dentium collisione ac stridore, adulari cõsueverunt. Hijs pijs per
actis

actis precibus tum uenerandus Dominus sacerdos,
 ad Euangelium prorumpit. Sed hijs egregijs sci
 licet, ac rebus maxime conuenientibus precibus,
 quid sacrificulum petere à Deo existimas? nihil a-
 liud profectò quam ut dignè, ac eo, quo decet modo
 Euangelium adstanti populo annüciare ualeat, atq;
 hoc quidem optimè petitum, uerum, qui usq; fieri
 poterit, ut Euangelium dignè annunciari possit, si in
 eum modü recitetur, ut ne recitans quidem, nedum
 audies percipere queat, ac proinde nullus ex eo cõ-
 sequatur fructus? Quis tãdem hos nebulones Euan-
 gelium Christi ludibrio habere, ac Deum ipsum de-
 testari non uidet? Id ne est debito modo populo E-
 uangelium annunciare eo solum lecto in Missali, Matth 23,
 Marc. 16,
 nec etiã intellecto? Cum Christus Apostolos, ut om-
 ni creaturae predicarent Euangelium misit, an ut id
 non intelligibili annunciarent idiomate, illis præ-
 cepit? Quam rogo ob causam, ut uarijs linguis lo-
 querentur effecit, quam ut ab omnibus per uniuersum
 orbem in annunciando intelligi possent Euan-
 gelio? Ad quid Euangelium annunciari debet aliud,
 quàm ut illi recepto fides habeatur? Quo pacto au-
 tem sic recipi poterit, aut non intellecto credetur?
 ô miseri, ô dementati, ô animilibus brutis insano-
 res. Quot (rogo) qui uel annis quadraginta Missis
 uestris interfuerunt, reperire est, qui ne uerbü qui-
 dem ullum illic unquam intellexerint, uerum assue-
 factione, ut canes ad uenandum illuc tracti sum? Sic
 igitur crassi, ac uentrosi papistæ uineam Christi e-
 laboratis, Sic animarum quam uobis falso adseritis

curā geritis, Sic Domini oues, quas uobis cōmissas
 mentimini, pascitis? Verum hoc mirum nemini es-
 se debet, non enim pastores, sed lupi estis rapaces,
 Quod si discipuli Christi, non autem ministri effectis
 sathane. Tum sanē Domini gregem cibo uitæ, ac
 intellectus, hoc est, uerbo diuino ac ueniale, non autem
 mendacijs, imposturis, deceptionibus, ac anili-
 bus fabulis, laruisq; pasceretis. Sed cur uestris con-
 cilijs (si dijs placet) imposturis istis ac execrabili-
 bus abusibus non subuenitis? Imò cur potius magis
 in dies magisq; hæc portenta tam furiosè defenditis?
 Cur has abominaciones in dies sub catholica Eccle-
 siæ tegumento augetis? Qualem rogo huius quam
 iactatis uillicationis rationē reddere, ac uestrorum
 mendaciorum pro tribunali, sedenti Christo excusa-
 tionem adferre poteritis? An non uos à Sathana fas-
 cinatos esse agnoscitis, ut cōtra Apostoli doctrinam
 in Ecclesia, lingua ignota loquamini? si nesciero (in-
 quit) uirtutem uocis, ero ei cui loquar barbarus,
 & qui mihi loquitur barbarus. Item, quomodo A-
 men dicet ad tuam benedictionem, qui quid dicas,
 nescit? Item si conueniat uniuersa Ecclesia in unum,
 & omnes linguis loquantur, intrent autem infide-
 les aut idiotæ, nōne nos insanire existimabunt? Hæc
 omnia, nephandæ bestie, uobis dicta sunt, quibus
 Apostolus uos admonitos cupit, ne amplius idioma
 te incognito utamini in Ecclesia. Nam quæ tan-
 dem corruptela sit, homines oleum & operam per-
 dere, dum auscultandis uestris Missis absq; omni in-
 tellectu ac etiam fructum, se peccatorum ueniā con-
 sequi

Matth. 24.

2 Cor. 14.

e qui hallucinantur, nemo sanæ mentis non uidet. At (proh nephas) bipedales isti Asini adhuc tritam apud alphabeticarios pueros Catonis sententiã (qua dicitur, Legere & nõ intelligere, nil aliud quã negligere esse) ignorant, Quo fit, ut quando quidem adeo hebetes existant, in periculosa ac execrabiliora errorum tenebrarumq; decipula præcipitentur. Sed ut huic secundæ sectioni semel finem imponam, quæro à uobis cucullati, ac cornuti monachi, rasiq; pæpistæ, si fortè Turca quispian aut infidelis alius synagogam uestram ingressus, in magno hominum conuëtu hanc uestram comœdiam agi cerneret, ac in toto cœtu, quo hystriõnis intelligeret uerba, neminem esse contemplaretur, nõne (inquã) omnes adstantes haberet risui? Nonne omnes captos mētibus illicò iudicaret? Atq; id nec iniuria quidem, dementes enim sunt, & plus quã stupidi, qui non curãt, bene an malè agant, dummodo Antichristi Romani mandatis obtemperent.

III. SECTIO PARTIS I.

DEcantato Euangelio, ac à paucissimis, si res bene cesserit, intellecto: tum pompa maxima, Credo in unum Deum, &c. ululare incip. iit. Id quod festis aliquot fit solùm diebus, alijs uerò minime: cuius quidem pro suo more graues reddit rationes uenerãdus noster agaso Durandus in suo Irrationali diuinarum, quas hic breuitatis gratia prætermitto. Hoc unũ mihi de hoc symbolo, misse insuto, dicendum uenit, Durandum non plus satis fortasse bibisse, dum ecclesiam constituisse inquit,

inquit, Quādo quidem corde creditur ad iusticiam,
 ore uerò fiat confessio ad salutem, ut lecto euāgelio
 illud alta uoce symbolum caneretur, quod nimirū
 fide per Euangelium in corde excitata, mox Eccle-
 sia eiusdem confessione more decantet. Nam quo pō-
 tō ex missa euangelio, alijsq; quæ quidem nec ad-
 stante, nec etiam sacrificulū intelligunt, fides cōcipi
 possit, adeo dilucidè superius à nobis expositiū est,
 ut longiori explicatione hic non sit opus. Relinqui-
 tur ergo hoc symbolum eundem in finem missæ, in
 quem & euangelium institutum esse. Ex quo perspi-
 cum est, uenerandū asinum nos hic in hoc credo,
 ut quod nesciamus profiteamur, docere. Hoc symbo-
 lum tādē Offertorium, quod quidem uocabi-
 lo artis ita uocant, sequitur. Estq; ut plurimum ex
 psalmis Davidis, aut alijs sacre scripturæ locis de-
 sumptum. Eo autem quo cantatur tempore, diebus
 nempe festis ac præcipuè Dominicis (quibus diebus
 propter donaria, quæ illis offerri solent, protractis
 uerborum syllabis extenditur, tum alijs diebus cur-
 sorie tantum id murmurent) ubi sanè ab assistantibus
 sacrificulis uariè offertur, hiq; qui aliquid offerre si-
 gratia se eò conferunt, manipulum, uel calicis parti-
 nam, aut sanctorum reliquias, uel etiam impune sa-
 crificatoris digitos deosculantur. Tum uerò ist, qui
 aliquid post osculum dederint, à uenerabili patre di-
 citur, Centuplū accipies. & uitam æter-
 nam possidebis, &c. sed uideamus rogo cum
 miserè nebulones isti hunc locum ad suas nugas sta-
 nt ac torqueant. Promissio enim est, uel relin-
 quentibus

quentibus patrem, matrem, uxorem, filios, ac huius
 mundi diuitias propter Christum, in Euangelio fa-
 cta. At eo non considerato, nefarii animarum carni-
 fices, ijs qui ipsorū affectorijs contribuunt, pro in-
 nata sibi auaritia, hanc promissionem impudenter
 applicauit. Sed nōne id uerbum Dei corrumpere
 est? Quasi uerò ita dixisset Christus, Si quis mani-
 pulum monachi, aut patinam calicis, uel sordidos
 missarii digitos deosculatus, quicquam in illius culi-
 nam, uel ad alenda scorta dederit, is sanè centuplum
 accipiet, ac uitam possidebit æternam. Verum non
 negamus interea (sicuti in principio præfationis di-
 ximus) in primitiua Ecclesia moris fuisse, ut in coe-
 næ Domini celebratione munera à communicanti-
 bus offerretur. At id omne quicquid erat, à uiris ad
 id deputatis, qui diaconi uocabantur, pauperibus di-
 stribui solebat: in quem autē usum missatores, suas
 oblationes conuertant, nemo non uidet: quàm mise-
 re enim antichristi satellites, pauperum ac uiduaruū Mat. 23
 bona dissipent, memorare perlongum esset. Offer-
 torio decantato, donarijsq; domum missis, tum do-
 minus plebanus hostiam nondum, ut loquuntur, con-
 secretam, pro donarijs ac muneribus sibi oblatis,
 Deo talionem relaturus offerre uolens, subsequen-
 tem orationem submissiori uoce murmurat. Susci-
 pe, inquit, sancte pater omnipotēs æter-
 ne deus hanc immaculatam hostiam,
 quam ego indignus famulus tuus ti-
 bi offero, deo meo uiuo & uero, pro
 inenarrabilibus peccatis & offensio-
 nibus

nibus & negligentijs meis, & pro omnibus circumstantibus, sed pro omnibus fidelibus Christianis, uiuis & defunctis, ut mihi & illis proficiat ad uitam æternam, amen. Quid (quæso) horrendum unquam magis dici poterit? Qui enim hostia hæc, nondum quidem (ut & ipsi fatentur) consecrata (ut nunc de consecrata taceamus, quæ sanæ eius farinae est) id effici posse, ut inde uitam consequitur æternam affirmare audent, nonne Christum intolerabili contumelia afficiunt? Quin enim fieri possit, ut frustum panis, quod quidem (ut asserunt) simplex adhuc panis est, tantæ sit effieacie non uideo: quin etiam illos ad hanc suam tegendam idololatriam, nec uerbum ullum ex sacris literis habere, cerio scio. Quid igitur? quonam fugient? fortassis se ita undique obsessos animaduertentes, respondebunt, hanc orationem in eum finem non dici, ut de pane, qui quidem tunc simplex panis est, sit intelligenda. Verum ad id quod post consecrationem futurus est eam orationem respicere. Quod si dixerint, nullo modo quidem enormi, sed illis assueto mendacio conuincantur, euadere poterunt. Nam (ut & ipsi docent) quam primitiam hæc quæ ab illis tunc offertur, hostia consecrata fuerit, non amplius eadem quæ prius fuerat (quæ quidem ante consecrationem simplex est panis, post uero in corpus Christi, ut uocatur, transsubstantiatur.) Sed alia, secundum ipsorum quidem doctrinam, ut sit, necesse est. Ex quo sequitur, in hac sua ante consecrationem oratione, de simplici pane mentionem fieri, quod quidem uerba ipsa demonstrant aperte,

apertè, dum imposito super altare suum frusto panis, inquit Missanus : Suscipe omnipotēs æternæ Deus hanc immaculatam hostiam, &c. quasi diceret: suscipe hoc frustum panis in sacrificium pro meis, ac aliorum peccatis. Ad hoc etiam refellendum mendacium (ut illorum nugæ suis etiam nugis refutare nobis liceat) quinta Canonis pars huc referēda est, qua apertissimè probatur, illic solum de simplici pane & uino mentionem fieri, dum ibi inquit Plebanus: Hanc igitur oblationem, &c. hoc etenim fit etiam prius quàm uerba (ut uocant) Sacramentalia pani ac uino infusus erit, adeò etiã ut illo quinto Canonis actu simplex adhuc panis ac uinum, pro nostris peccatis offeratur. Verùm ne in hac tam execrabili explicanda impietate diutius immoremur, lectores ad illum canonis locum remitto. Sciunt etenim Papistæ (quanquam aliud hic simulent) pro nostris peccatis frusto panis Deo non satis fieri, uerùm solam inter Deum & homines reconciliationem, unicam esse intercessionem Iesu Christi, ac neminem (si modo Afini Epistolam ad Romanos legerint) quam per nomen illius Deo gratum esse. Ex quo hanc etiam precessionem mendacijs, ac plusquàm horrendis impietatibus, ac abominabilibus idololatrijs cetera omne dubium refertissimam esse constat. Frusto hoc panis in impetratæ scilicet peccatorum uenientiam, talionem à uenerabili Parrocho Deo patri tam reuerenter oblato, tum uino aquam miscet in calice. Id autem Alexandrum huius nominis pri-

Rom. 8.

mi Antichristum instituisse aiunt, hanc interea uini & aquae mixtionem egregijs rationibus probare. Prima est, ut salutem populi sine sanguinis effusione, ac sanguinis effusionem, sine populi salute esse non potuisset. (Etenim per aquam salutem populi imaginantur, ac ad id trahunt locum ex Apocalypsi, ubi dicitur: Aquas quas uidisti, ubi meretrix sedet, populi sunt, & gentes, & linguae) demonstrent. Secundam rationem esse dicunt, ut ex latere Domini sanguinē cum aqua fluxisse ostendant. Etenim inquirunt, hinc Christum sine populo, ac populum sine Christo esse non posse agnoscimus.

Tertiam aequē grauem adferunt, nempe, ut humanitatem diuinitati coniunctam esse in Christo (etenim uino diuinitatem, aqua humanitatem designari dicunt) credamus. Sed hic quam acute Aesini philosophentur, quis ignorat? an quisquam mortalium mentis compos has friuolas nugae ac aniles fabulas non derideat? Sed rogo, quis huic uenefico Alexandro commisit, ut hac mixtura Christi Cenam deprauaret? profectō mortali homini licitum esse, ut sacramentis à Iesu Christo filio Dei, qui quidē altitudo diuitiarum est, institutis addat, uel detrahat quicquam, nemo mihi unquam persuadebit. At scimus Christum, ut hoc sacramentum pane & uino, nullis alijs rebus admixtis celebraretur mandasse. Quis fit igitur, ut eo non contenti Papisticae prauitatis assertores, propria superstitione moti, aquam uino misceant? Nonne Christi auctoritas omnem hominū temeritatem compes-

Rom. 11.

compescere, & reprimere debebat? Etenim plus
 quàm diabolicæ temeritatis est, plus uelle sapere
 in eo quod à tanto, tantæq; sapientiæ, ac prudentiæ
 doctore, Christo nempe, constitutum est: id quod
 Missarijs Doctoribus accidisse uidemus, qui melius
 authore se intelligere mandata Christi sibi tam ar-
 roganter persuaserunt. Quod si hanc coniunctæ
 in Christo cum diuinitate humanitatis friuolam a-
 dumbrationẽ Cœnæ Domini addidere, cur id & in
 Baptismo etiam non tentarunt ut aquæ etiam ba-
 ptismi, uinum admiscerent? uerum hoc Cœnæ
 Domini Sacramentum, suis imposturis corrupisse,
 ac eius, quod institutor Christus fieri imperat, par-
 tem ademissæ, in eiusq; locum, suam hanc uini & a-
 quæ mixtionis abominationem subrogasse plus sa-
 tis fuerat. Verendum tamen fuit, nè in Baptismum
 (quod quidem etiam suis uenenis adoriri non sunt
 ueriti) nisi renascentis Euangelij prædicatio obsti-
 tisset, aperto Marte etiam irruerent. His de-
 mum peractis, acceptoq; ambabus manibus ca-
 lice, Venerandus pater inquit: Offerimus
 tibi Domine calicem salutaris, tu-
 am deprecâtes clementiam, ut in con-
 spectu diuinæ maiestatis tuæ pro no-
 stra, & pro totius mundi salute cum
 odore suauitatis ascendat, Amen.

Hæc sanè precatio eiusdem cum alijs farinae
 est, ac nè sepius repetendo fastidium lectoribus
 offeram, quæ supra de illorum non consecrata
 hostia, siue frusto panis dicta sunt, de calice
 a 2 etiam

etiam siue mixto aqua uino intelligenda ueniunt. Qui enim fieri poterit, quando quidem (ut & ipsi fatentur) uinum illud nondum consecratum est (de consecrato interim taceam, quod æque nullius affectus est) ut id ad Sacrificuli ac totius mundi salutem prodesse possit? An non qui id affirmant, horrendæ blasphemie, ac execrabilis sacrilegij rei sunt? Sed donec has nugas ueritati uel in minimo esse consentaneas probauerint, interim nostrum nullus erit, qui non hanc etiam precationem in impietate, idololatria, ac impostura, cum precedenti paribus passibus ambulare, firmiter sibi persuasum habeat.

IIII. SECTIO PARTIS I.

Reliquum est, ut hanc primam Anatomie nostre patrem absoluamus. Videtur autem hic locus requirere, ut oratiunculæ aliquas, quæ uelut pedisequæ sunt adiunctæ abominabili illi mixtioni uini & aquæ, explicemus. Sed quando quidem in huius Anatomie fine clarius, ac plenius tractabuntur, hic pro presenti instituto solummodo ea quæ in hac prima parte desiderari adhuc uidentur, explicabimus, Secretas nempe, quas artis Missariæ uocabulo ideo sic uocant, quòd submissa uoce, cumq; maiori reuerentia (ut eo pacto maiorem suis Missis auctoritatem conciliant) murmurari soleant. Verum in hac secretas suas balbutiendi consuetudine, allegent quicquid uelint rationum, Papisticæ impietatis propugnacula: attamen mihi nunquam persuadebunt, quin satius fore, si intelligibili

gibili omnibus, ac ob id altiori uoce recitentur, existimem. Sed quid aio? fortasse respondebunt (et bene quidem) has suas Secretas, tanta contumelia aduersus Deum plenas esse, ut quo secretius (ne uidelicet ab ullo intelligi possint) murmurentur, eo minus etiam scandali adsistentibus pariant. Inter has autem quas uocant secretas, quod ad impietatem attinet primas tenet ea, quæ in natalitij aduentus Mercurij die murmurari solet: Accepta, inquit, tibi sint Domine quæsumus, ieiunia nostra, quæ & expiando nos tua gratia dignos efficiant, & ad sempiterna promissa perducant, &c. hæc etiam eadem, post Dominicam passionis die ueneris, item eodem die quatuor temporum Pentecostes repeti solet. Videamus igitur quid in se habeat satis hæc egregia oratio: continet (quanquam breuiter) paucis uerbis tres abominabiles, execrabiles, ac detestandas blasphemias. Prima est, quod ieiunia à peccatis mudent, purgentq; homines. Secunda, quod gratia Dei dignos efficiant. Tertia, quod ieiunijs nostris ad sempiterna promissa, hoc est, uitam æternam perducamur. Sed sanè mirum est, Sathan tam paucis uerbis, tres tam horrendas abominations comprehendere potuisse. Quis enim tam perfrectæ ac effrenatæ frontis est, qui in hac secreta tres has nepharias, ac execrandas blasphemias contineri negare ausit? Principio etenim nonne execrabilem, ac ignominiosam blasphemiam meritò dixeris, Ieiunijs hominum, nempe co-

Heb. 1.
1. Ioan. 7.
Ioan. 1.
Esa. 53.

His operibus nos peccatorum expiationem (que quidem intercedente passione ac morte Christi solum opus Dei est) tam arroganter adscribere? Nos aliud edocti dicamus cum Apostolo, solum Christum peccatorum purgationem facere: cum Ioane item: Sanguiem Iesu Christi nos ab omni munda peccato, Ioannes item Baptista Iesum Christum agnum Dei esse, qui tollat peccata mundi, testis est. Quid multa? Esaias etiam remissionem peccatorum soli Christo per passionis ac mortis eius meritum tribuit: ac ut dicam breuius, nonne ubique sacra scriptura id honoris semper Christo soli tribuit? Verum enimvero quo pacto haec infernalis secreta eousque impudentiae est progressa, ut id omne ieiunium nostris tribuat? Haec sunt scilicet missae sacrificia, haec meretricis Babylonicae pro suis fornicationibus holocausta, haec sunt denique decipulae & laquei, quibus miserorum animi ut assentiantur huic abominationi quotidie irretiri solent. Si enim ieiunium peccata nostra expiari possent, ne ob profectio nostris operibus iustificari sequeretur. etenim iustificatio nihil aliud est, quam peccatorum remissio, adeo ut alterum ex altero sequatur: nam qui peccata remittit, idem & iustificet necesse est: opera autem nostra non iustificiant: operibus ergo ut peccatorum remissionem, ac proinde uitam aeternam consequamur, impossibile est. Quo fit, ut Papicola, qui ieiunium Pharisaeorum more haec tribuunt, Apostoli etiam doctrinam mendacium arguant, qui tam saepe nos non nostris meritis, sed sola Dei gratia, propter passionis ac mortis Iesu

Rom. 34.
Gal. 2. 3. 4. 5.

is Iesu

tis Iesu Christi meritum iustificari admonet. Præ-
 terea, quomodo fieri unquã poterit, ut ieiunijs no-
 stris à peccatis abluamur, quãdoquidẽ priusquã
 opus gratũ Deo facere possimus, nos absolutos &
 mũdos à peccatis esse oporteat. Si igitur ieiunia no-
 stra accepta sũt Deo, peccata nostra nobis prius esse
 remissa necesse est. Sequitur ergo, ieiunia remissio-
 ni peccatorũ, nec ex toto, ut loquuntur, nec etiam
 ex parte causam præbere posse: imò contrariũ po-
 tius uerum esse sequitur, gratiam nempe ac remis-
 sionem peccatorũ, hæc nostra opera, ut Deo grata
 accepta esse possint, præuenire debere. quòd si quis
 piã clausula, **Per Christũ dominũ nostrũ**
 &c. has secretas concludi arguerit, ac sic missæ in-
 cantatores (cantatores dicere uolui) per Christum
 nobis remitti peccata, hic fateri dicat, illi breuibus
 responsum esse uolo. Aut enim per solum Christum
 remitti peccata uolunt Papistæ, aut non per unicũ
 Christum, sed simul per opera. quòd si soli Christo
 illud officij tribuunt, ad quid opera admiscent? Sin-
 autem Christo tãquam per se id solus nequeat, ope-
 ra addere uolũt, grauius sanẽ in sacram scripturã
 peccant, quæ quidẽ ubiq; nobis unicũ pro peccatis
 nostris propitiatorẽ Christũ proponit. Porro etiã
 hoc quòd modò dicebam, uerũ est. ieiunia. s. aliãq;
 opera deo grata, nisi iustificatio, hoc est, peccatorũ
 remissio illa præueniat, esse non posse: etenim cũ di-
 cẽte Psalmista, Omnis homo mẽdax, ac iniquitatib.
 cõceptus, qui fieri possit, ut citra præuentionẽ gra-
 tiæ Dei, hoc est, iustificationis fidẽ in Christum bo-

Rom. 5
 1 Corin. 2
 2 Corin. 2
 Galat. 3
 Ephes. 2
 Colos. 2
 1 Timot. 2
 1 Ioan. 1
 1 Pet. 1
 Apoc. 5
 Psal. 14. 51

na opera, ut sunt ieiunia (quæ quidem, ut plurimum etiam inuiti facimus) Deo sint grata, non uideo. Relinquitur ergo opera illa Papistica, siue Christo coniunxeris, aut ab eo disiunxeris, nullo modo remissioni peccatorum causam præbere posse.

Quod si fortè replicaturi ulterius dixerint, hic remissionis peccatorum non quod ad culpam, sed quod ad pœnam attinet mentionem fieri, huic acuto scilicet argumento ita responsum uolo: Quandounque simplex purgationis, hoc est peccatorum remissionis fit mentio, tum ad culpæ expiationem tanquam causam id referri debet. Sed hæc Secreta simpliciter loquitur, igitur de culpa tanquam re magis principali, non autem de pœna intelligenda est. Vnde rursus sequitur, Remissa culpa, nullam manere pœnam. Sublata enim causa, & effectum tolli necesse est. Vbi igitur nulla culpa, ibi et

Rom. 5. nulla pœna est. cum enim Deus peccata remittit ex gratia, illorumq; culpam penitus delet. Tum sanè, quin & pœnam, quæ culpam sequi solet, tollat, non est dubiū. Quid igitur calceati Asini Romani tam egregiè hic philosophantur, ut hoc suo argumento, ieiunijs peccatorum tolli solummodo pœnas persuadere uelint? Nec id etiam me moratur, quod peccatis remissis Deus peccatores sepius uariè affluerit, ut Dauidem & alios non paucos. Ex eo enim non sequitur huiuscemodi afflictiones in peccatorum satisfactionem quandam, ac precium à Deo immitti, id enim multò aliter se habere credendum est. Quis enim mortalium, pœnam

adeo

adeò grauem excogitare, aut imaginari sibi poterit, qua pro minima aduersus mandata Dei transgressione satis fieri posse, iudicio Dei existimet? Quo pacto (rogo) peccatores, tot delicta, tot impietates, ac tantas in Deum ac Christum eius blasphemias compensare pœnis unquam poterunt? Num his perpeſſis afflictionibus, illum placabunt? Has igitur afflictiones, quibus post remissionem peccatorum puniri hic solent peccatores, non ideo nobis immitti credamus, quod ijs pro nostris peccatis sibi satisfieri Deus uelit: sed propterea id fieri existimemus. Primum, ut peccatorum nostrorum admoneamur, quorum reputatione humiliores effecti, nosmetipsos miseros, corruptioniq; ac peccato obnoxias esse creaturas agnoscamus. Tum etiam, ut in aduersitatibus spem exercendo, ad inuocationem aduersus Sathanae insidias excitemur, & in eadem retineamur. Postremò huiuscemodi fidelibus, immisſe calamitates, alijs quaq; ut à peccatis sibi cauere studeât, in exemplum propositæ sunt. Atque in hunc modum, cum de meritis ac peccatorum remissione loquitur, de his afflictionibus (ubi & Dauid aliorumq; fidelium mentionem facit) sentit Augustinus. Restat ut secundam huius secretae impietatem explicemus. Superius eam esse diximus quæ ieiunijs nostris gratia Dei dignos nos affici affirmet. Atque hæc sanè intolerabilis, ac ab omnibus (uel auctore Augustino) damnada hæresis est, fuitq; in hoc errore Pelagius hæreticus, quæ tandem hæresis in conuiuio Palestino, ab ipso auto-

De mer. & re
miss. pecca.
Lib. 2. c. 34.

Lib. de præd.
fan. cap. 2.
Epist. 105. 106
107. & albs
passim foci.

Rom. 11

Lib. de præd.
fan. cap. 1.

Rom. 6
Eph. 2
Tit. 3
Aa. 4

re(uerito utpote ne & ipse unà damnaretur) Augustino teste damnata est. Sed quid Augustinum, alios ue Ecclesie Doctores hic commemoro? Paulus ad Romanos id tam aperte ostendit, ut alia probatione non sit opus: Sim autem, inquit, ex gratia, iam non ex operibus, aliàs enim gratia nõ esset gratia. Hic profectò dilucidè, apparet, Opera aut merita, si gratia interueniat, opera aut merita, non amplius esse: quod enim ex gratia fit, id meritis adscribi nequit, sicuti quod ex merito quis consequitur, ex gratia fieri, dici nunquam potest. Atq; hinc quidem, quam enormè hæc execrabilis precatio, contradictionem contineat, facile apparet. gratiam enim quæ fiat pro meritis nullo modo gratiam dici posse testatur Augustinus. Tertia huius abominabilis precatio pars, nos nostris ieiunijs ad sempiterna promissa perduci asserit. Sed ut hic breuius rem absoluamus, Est ne inter mortales quisquã a deo excæcatus, ac mente captus, qui, quandoquidem nulla in operibus, sed in passione, ac morte saluatoris, ac Domini nostri Iesu Christi salus est, hanc execrabile blasphemiam, illico non animaduertat? Apostolus pluribus in locis eius passim nos admonet. Petrus etiã idem (dum inquit nullũ aliud nomẽ esse sub cælo, in quo nos saluos fieri oporteat) testatur: at eò neglecto spretoq; ministri sathanæ, mediantibus ieiunijs nostris, nos saluos fieri, mereri item gratiã Dei, ac tandem perduci ad uitam æternam, falsò nobis persuadere nituntur. Porro altera æque abominabilis, ac detestanda oratiuncula
sue

siue secreta nobis pretæreūda non est, quæ uicesimo
 quarto post Trinitatis festū Dominico die murmu-
 rari solet: Suscipe, inquit sacrificulus,
 Domine propitius hostias, quibus &
 te placari uoluisti, & nobis salutē po-
 tenti pietate restitui. Sed obsecro, quid leno
 hic missarius hac sua secreta sibi uelit uideamus.
 Primū est, ut per has impudentū nebulonū hostias
 placari Deū posse credamus. Tū uerò per has, quas
 uocāt hostias, salutē nobis restitutā esse impudētē
 nugatur. Etenim ubi unquā frusto panis ac haustu
 uini Deū se placari uoluisse (hæc nēpē duo nō sacra
 mētū, sed panis tātū ac uinū sunt) legerint, mihi nō
 cōstat, imò quod maius est, quāquā sacramenta es-
 sent, quis illos docuit, Deū huiuscemodi rebus no-
 bis recōciliari, ac per ea salutē nobis restitui? Sci-
 mus sanē ex sacris literis, nos erga Deū pacē habe-
 re, illiq; recōciliatos esse per unicū Dominū nostrū
 Iesum Christū. Cū enim eramus inimici, recōciliati
 sumus Deo per mortē filij eius. Itē in ipso cōplacuit
 omnē plenitudinē inhabitare, & per eū recōciliari
 omnia, in ipsum pacificās per sanguinē crucis eius,
 siue quæ in terris, siue quæ in cœlis sūt, &c. hæc sa-
 ne adeò clara & perspicua sūt, ut illorū ignoratiā,
 nemo nisi insano iure præterdere possit. Sacris igitur
 scripturis apertē instruimur, per solū Christū Deū
 placatū ac unico Mediatore Christo homines Deo
 recōciliatos esse: huic planē contrariū (dū hac exe-
 crāda precatōne frusto panis, ac modico uno aqua
 mixto id fieri, rasi, cucullati, ac cornuti Sathane
 affecla nostris mētibus falso persuadere conantur)

Rom. 5.

Coloſ. 1. 5.

affirmant: cui igitur parti adhaerebimus? num prophetarum, apostolorum ac euangelistarum consentientes sententias: an uerò missariorum istorum, qui hæc in sua secreta, tam impudenter mentiuntur, nugas ac aniles fabulas, imò satanicas imposturas setabimur? Quod ad aliam huius nefandæ ac impie precatiuncule partem attinet, qua quidem hic hostijs salutem nobis restitutam esse dicunt missæ foeneratores, quid (rogo) aliud est, quàm diabolica blasphemia, ac aperta Christi, ac passionis eius abnegatio? sicuti enim per solum ac unicū Christum Deo recōciliati sumus, ita et salus nobis per ipsum solum (quando quidem solus saluator noster est) restituta est. Etenim Christum saluatorem mundi esse credere, præcipuus Christianæ fidei est articulus. Quæ igitur audacia est, ut tam temerè, imò impie de nostra salute loquatur anticristus Romanus? an non plus quàm satanica arrogantia est, de re tanta effrenatè adeò, ac impudenter, citra sacram scripturam, imò, quod deterius est, contra aperta ac euidentia sacrarum literarum testimonia pronūciare? Sed nullus unquam finis esset dicendi, si omnium (quas uocant) Secretarum blasphemias, impietates, sacrilegia, imposturas, ac satanicas deceptiones ad unguem discutere uellem. quapropter ne eandem cantilenam sæpius repetere uidear, quæ istius generis sunt, in huius enchiridij finem reseruabo, quò loci, sacramentū peccata expiare non posse (multò minus panē ac uinū) ualidijs, ac infallibilib. scripturæ sacræ testimonijs ac rationib. uolēte deo, probabo.

62

ANATOMIÆ PARS II.
SVB QVA CANON, DIGNIOR
totius Missæ actus explicatur, in
quatuor sectiones diuisa.
SECTIO PRIMA.

Vperius in præfatione polliciti sumus, post huiusce monstri capitis anatomiam, nos illicò ad secundam partem, Canonem nempe progressuros. Secretis igitur finitis, illicò Canonem murmuraturus sacerdos, quasi adstantes, somno excitare uolens, elata uoce suum incipit rugire Per omnia, Tu uerò ter reuerenter, ac deuotè scilicet percusso pectore, suum Sanctus illic subuertit. Sed hætenus recitandis huius morionis histrionicis in hac comœdia gestibus (quibus quidem adstantes ad suum uel audiendū, uel uidendum canonis actum, tanquã histrio ad simiæ saltus aut alios quispiam ludicros uidēdos iocos allicere solet) non usque adeò insistere uolui. In presentiarum igitur res postulat, ut hoc, Per omnia, discutiamus. huius autē tam egregij actus sunt interlocutores sacerdos, & minister. Sacerdos Per omnia secula seculorū. minister, amen. Sacerdos, dominus uobiscū. minister, & cū spiritu tuo. Sacerdos, sursum corda, minister, habemus ad Dominū. tum presbyter expansis manibus tanquã in mediū saltaturus, uel aliud quidpiam ludicri agere uolens, acclamat, Gratias agamus Domi-
no

no Deo nostro. minister, dignū & iustū
 est. Tum demū sacerdos quicquid hic est reliqui,
 solus peragit. Atq; in hunc modum dialogus hic ad
 sequentē canonis actum præludij loco est hoc præ-
 ludium Sanctus tandem sequitur: quod sanc̄ lau-
 dis præconiū Hierosolymam ingresso saluatore no-
 stro, ab Hebræorū pueris est decātatum: sed hic ab
 antichristo suæ comœdiæ insutum (adeo quod fru-
 sto panis ac modico uino aqua permixto, impiè ac-
 commodetur) miserè profanatum est. His breui-
 ter de canonis præludio recitatis, nunc rem ipsam
 adgrediamur. Canon (inquit acutissimus noster Du-
 randus) sic dictus est, quod ex patrū regulis sit com-
 positus: etenim (ut disertè inquit) canon Græcè, La-
 tinè nil aliud quàm regulā significat. Christus enim
 uerus sacrificator, quasi per regulam illic repræ-
 sentatur, ob id quod panis & uini consecratio illic
 fiat. Atq; hæc est pro huius in missæ materia philo-
 sophi captu, uocabuli Canonis genuina significa-
 tio. Hinc Innocētius papa in suis Decretalib. hunc
 canonem in ecclesia, tanquam ab Apostolis traditū
 obseruari expressè mandat. Sed nōne hæc est an-
 tichristi plusquàm satanica audacia, dum ea quæ in
 Dei ac saluatoris nostri despectū ab hominibus fa-
 bricata sunt, æquè ac si Deus ipse mandasset, obser-
 uari iubet? Neminem profectō sanæ mentis latere
 existimo huius Canonis blasphemias post Aposto-
 lorum tempora quingentis plus minus annis fabri-
 catas fuisse, ex quo sophistæ cuiusdam somniū, non
 aut Euangeliū, aut Apostolorū dogma esse, manife-
 stissime

C. cdm Mar.
 thæ. de celeb.
 uiscerum.

stissimè sequitur. Sed hic prætereūdum non est,
 uenerabilè artis missariæ doctorem Durandū, Ca-
 nonis interpretationē cum summo apparatu ordi-
 ri: quo loco magna ac (ut sibi uidetur) inenarrabi-
 lia ipsius arcana, subtiliter, prout illi moris est, tan-
 quam oraculū Apollinis explicat. Expositioni (in-
 quit) Canonis uacare præuidimus, uerūtamen quic-
 quid exponere conamur, nullius apparet esse mo-
 menti: deficit namq; lingua, sermo disparet, supera-
 tur ingenium, opprimitur intellectus. In hæc uerba
 hic Durandus Ciceronianus scilicet rethor prorū-
 pit, tum addit, Pulsabo tamen ad ostium, ut amicus
 accōmodet mihi tres panes, qui huic conuiuio ma-
 ximè necessarij erunt, uidelicet fidem, quæ petit &
 accipit uitam: spem, quæ quærit & inuenit uiam:
 & charitatem, quæ pulsat & aperit ueritatem. Sed
 si quis huius nostri philosophi in tam arguto nego-
 cio allegoriã hãc altius discutere uelit, nil aliud ibi
 conijcere poterit, quàm quod se in tã difficili ac e-
 tiã miraculoso negocio ita defatigatū, negocio pro-
 uideat, ut petat sibi ob perferēdos ea in re labores
 et sudores, lasso ac sitibūdo futuro, optimi ac theo-
 logici (ut uocant) siue Sorbonici uini haustum
 prius subueniri: quapropter illicò per allegoriã, à
 principio se fores (cellæ uinariæ nempe) pulsaturū
 pollicetur. Verūm huius præludij histrionicis, ac
 ridiculis gestibus, necnon somnijs ac ambagibus hu-
 ius asini relictis, ad Canonis explicationem uenia-
 mus, quod quidem ita sonat: Te igitur cle-
 mētissime pater, per Iesum Christum
 filium tuū supplices rogamus, ac peti-

mus, ut accepta habeas, ac benedicas
 hæc doctna, hæc munera, hæc sancta
 sacrificia illibata, in primis quæ tibi
 offerimus pro Ecclesia tua sancta ca-
 tholica, quam pacificare, custodire, ad
 iuare, & regere digneris, toto orbe
 terrarum, unâ cum famulo tuo papa
 nostro, antistite nostro, rege nostro, et
 omnibus orthodoxis, atque catholi-
 cæ & Apostolicæ fidei cultoribus.

Atque hæc huius tam egregiæ actionis prima pars
 est, qua sacrificulus panem & uinum pro Eccle-
 sia, Papa, Episcopis, prouincialibus, Abbatibus,
 omnibusq; catholicis, sanctæq; sue Ecclesiæ, ac se-
 dis apostolicæ famulis, in sacrificium acceptari pre-
 catur. Ad hæc præterea hunc panem ac uinum
 nondum consecratum, sacrificium sanctum ac illiba-
 tum esse, oblatumq; Deo patri pro Ecclesia omni-
 busq;, quorum hic mentio facta est, affirmat. At-
 que hic (inquit Durādus) nulla inest difficultas,
 quandoquidem uerba per se clara sunt: uerim sub
 tribus super pane & uino factis, cuius signis admi-
 rabile latet mysterium. Philosophum igitur ea de re
 somniatē audiamus. Hæc tria, inquit, crucis signa,
 triplici modo Christum esse traditum nobis demon-
 strant. Primò namq; Deus pater Christum nobis
 tradidit. Secundò Iudas. Tertiò uerò à Iudæis Pila-
 to traditus est. Quòd si huius fanatici deliria locit
 quoquomodo habere possent, cur non & quartum
 modum, quo semetipsum nobis tradidit, quarto
 crucis

crucis signo non designauit? Tradebat autem (inquit Petrus) iudicanti se iniuste. Christus inquit Apostolus tradidit semet ipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorē suauitatis. Sed huius in sacris literis adeo plena sunt omnia, ut hic exempla congerere necessarium non existimem. Interea tamen quis hūc, quo semet ipsum pro nobis tradidit Christus modum, multo efficaciorē eo, quod a Iuda proditus est, non dixerit? Cur igitur eius philosophus noster non meminit? Verum ob id quod sacrarum literarum cognitione præditus non fuerit, & forte tunc animum habuerit in patinis, iure illi ignosci debet. Vtērius item circa has suas crucis philosophatus, animum ad altiora erigit, etenim eas in Trinitatis. Trinæ item Christi crucifixionis (ac primam esse somniat in uolūtate persequentium, Secundam in uoce clamantium, Tertiam denique in crucifixione manuum & pedum) memoriam fieri grauiſimè disputat.

Alia quoque hic æquè absurda somniat, quæ ne lectoribus nauseam pariant, prætermitto. Sed quæso, nonne ut egregiè bibat (quandoquidem his miraculosis harum crucium arcanis exponendis tantum laboris impendit) philosophus noster missarius dignus est? Quis autem huic pamphago tantum auctoritatis tribuerit, ut suis crucibus tot significationes accomodaret, nescio: id tamē certum est, hoc quicquid sit, diabolicā imposturā, ac monachalē superſtitionem esse, cuius nec Apostolorum tempore, nec rebus in Ecclesia nondum deprauatis, ulla unquam

mentio facta est. Reliqua uerba, quibus hæc prima canonis pars contexta est, breuibus, ut notentur digna sunt. hic enim frustum panis, ac modicum uini, dona, munera, ac sacrificia, quæ Deo offerantur uocat Sacrificulus. Sed cedo quæ? Sancta ac illibata, hoc est, quæ nemo adhuc gustauit, attigit, aut quæ nunquam sacrificata prius fuerunt. Hoc enim, quo hic utitur uocabulum (quod quidem ab idolorum cultoribus, qui cum de suis uictimis loquebantur, eo uocabulo uti consueuerant, mutuati sunt) id significat. Cæterum pluribus huius philosophi Asininas speculationes, harumq; cruciũ plusquam ridiculas interpretationes hic reeensere, non minus longum, quam tædiosum esset. Quapropter ad huius nostri canonis secundam partem ueniamus.

Hæc autem secunda pars, *Memento*, continet, est autem actio, quam pro uiuis somnare solet presbyter, *Memento* (inquit) *Domine famulorum, famularumq; tuarum*. Hoc murmurato sacrificulus ori ambas manus adponens, clausisque oculis, adeò se ridiculè gerit, ut ipsum ad ludum puerorum (qui oblectio uultu se inuicem queritare solent) agendum præparare, uel fortè hesternam crapulam obdormire diceres. Tum uerò ita somnolentus, pro benefactoribus preces se fundere simulat, concubinæ etiam plerunq; quam domi reliquit, memoriam agit, ne nimirum eo absente, cum alio fornicetur, ac, ut plurimum, de culina etiam sollicitus est. Hæc tandem hypocrítica, imo ridicula ac somnolenta contemplatione

tione peracta, quasi somno excitatus orationem
 suam continuat. Et omnium, inquit, circum
 stantium, quorum fides tibi cognita
 est, & nota deuotio, pro quibus tibi
 offerinus (uel qui tibi offerunt) hoc sa
 crificium laudis, pro se, suisq; omni
 bus, pro redemptione animarum sua
 rum, pro spe salutis, & incolumitatis
 suae, tibi reddunt uota sua Deo uiuo,
 & uero. In hoc uenerabili. Memento, nil
 est, quod non citra Duradi philosophiam intelli
 queat. Sacrificulus enim panem ac uinum pro illo
 rum, quorum in hoc suo somnio reminiscitur, ac
 omnium astantium peccatorum remissione, offerri
 affirmat, uerum quam horreda haec est blasphemias
 Quo tandem Christi erga humanum genus benefi
 cia reponentur? Vbi nam erit pro peccatis totius
 mundi per Christum facta redemptio? Quam im
 prudenter missae lenones honori Christi detrahant,
 quis non uidet? Quemadmodum (inquit Apostolus) Hebr. 9.
 statutum est hominibus semel mori, post hoc autem
 iudicium, sic & Christus semel oblatus est ad mul
 torum exhaurienda peccata. Ioannes: Tu redemisti Apocal. 5.
 nos (inquit) deo in sanguine tuo ex omni tribu, &
 lingua, & populo & natione, & fecisti nos Deo
 nostro, regnum & sacerdotes, & regnabimus su
 per terram. Hic adhuc multa adduci possent ex
 empla. Sed in re tam dilucida pluribus hic sacrae scri
 pturae sententijs agere superfluum esse existimaui:
 Nullus igitur tam perficitur erit frontis, qui orationem
c hanc

hanc papisticam imitatus, redemptionem animarum frusto panis aut etiam haustu uini fieri, dicere audeat. Christus enim, non autem panis & uinum solus redemptor noster est: panis quippe, ac uinum minoris sunt estimationis, quã ut Dei iudicio satisfacere possint. Ad hæc, si frustum hoc panis, ac uinum à sacrificulo tum esset consecratum, Christusq; propriè, ac essentialiter illic inesset, an ne propterea adhuc dicendum foret, pro redemptione animarum illum offerri debere denuo? Siccine illum ab impuris huius bestiae manibus sacrificari oporteret? Quoniam uerò Christus pro animarum nostrarum redemptione semetipsum semel obtulit in perpetuum, quid causæ sit cur ab istis Missæ mercatoribus denuo sacrificetur, non uideo. Qui igitur hoc Memento, plus quàm execrabile esse non credit, is sane non Christi, sed Sathanae minister sit oportet. Præterea hic notandum uenit, Sacrificulum dum inquit, Pro quibus tibi offerimus, uel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis, &c. His uerbis fateri, adstantes illosq; omnes, quorum memoriam agit, hoc etiam suum sacrificium offerre, ac per consequens æquè ac ipse est, Sacerdotes esse. Nam secundum Romani Antichristi dogma, nemini præterquam Sacerdoti hoc missæ sacrificium offerendi ius concessum est. At uenerandus Dominus plebanus adstantes sacrificium inquit hoc offerre, illos igitur Sacerdotes ac Sacrificatores, aut etiam (raro enim hæc abominatio agitur, quin muliercule & liquot

liquot adstant, uel etiam presbyter concubinae
 suae, quam lucri gratia ad missam prorumpens, in
 lecto adhuc delitescens reliquit, in suo Me-
 mento non recordentur) Sacrificatrices esse con-
 stat. Ex quo infero, missatoris concubinam (si huic
 Memento insertis uerbis credendum est) aequè
 ac ipsum missae mercatorem, ac ad stantes sacrifi-
 care. Adeste igitur miseri animarum, ac conscientia-
 rum carnifices. hancq; mihi tam euidentem in ue-
 stra doctrina contradictionem soluite. Neminem
 hoc sacrificium offerendi ius habere, qui ab Epi-
 scopo rasus, unctus: ac uestris sacris ininitatus non sit
 mordicus tenetis, at sacerdos hic in suo memen-
 to adstantibus, omnibusq; quorum illic memo-
 riam agit, id aequa lance tribuit, meretrix igitur
 hoc uestrum sacrificium offerre potest. Quod si
 quis inter uentricolas Sorbonistas hæc duo conci-
 liare poterit, illum sane egregij ac theologici uini
 haustu dignū iudicabo. Exposita huius actus se-
 cunda parte, nunc ad tertiam accedamus. Hæc au-
 tem superstitione, ac execrabili supra quàm dicere
 est, idololatria plenam continet orationem. Cō-
 municantes (inquit sacrificulus) & memo-
 riam uenerantes in primis gloriosæ,
 semperque uirginis Mariæ, genitri-
 cis Domini nostri Iesu Christi, sed &
 beatorum Apostolorum, & marty-
 rū, Petri, Pauli, Andreae, Iacobi, Ioan-
 nis, Thomæ, Iacobi, Philippi, Bar-
 tholomei, Simonis & Thaddæi, Lini,
 e 3 Cleti,

Cleti, Clementis, Sixti, Cornelij, Cy-
 priani, Laurentij, Chryfologi, Ioan-
 nis, & Pauli, Cosinæ & Damiani, &
 omnium sanctorum tuorum, quo-
 rum meritis, precibusque concedas,
 ut in omnibus protectionis tuæ mu-
 niatur auxilio, per Christum Domi-
 num nostrum. Amen. Quis rogo hanc
 omni iniquitate, impietate, abominatione, ac idolo-
 latria plenam preceationem contemplatus, non per-
 horrescat? quis has execrabiles blasphemias, ac sa-
 tanæ sacrilegia, tanquam exitialem pestem non fu-
 giat? Quod autem hic Diuæ Mariæ Virginis, ac
 Lib. 4. c. 22. sanctorum memoriam facit missator, id à Syritio pa-
 pa, ac uenerabili Antichristo, institutum asserit Du-
 randus. Cur autem sanctissimus ille, horum inter al-
 lios plurimos suo (ut uocant) Calendario, inscriptos
 sanctos potius mentionem fecerit: in causa est quòd
 dummodo sancti huic actui interessent, qui uel qua-
 les essent, non usq; adeò illi cura fuerit. Cæterum in
 hac canonis parte nil non intellectu facillimum ex-
 tat. Verùm quandoquidem pro indubitato tenet sa-
 crificulus, de mortuos sanctos pro nobis apud De-
 um suis precibus intercedere (quod quidem aduer-
 sus uerbum Dei Sathanicum inuentum est) nobis
 sanè de hac re disputandi latissimus locus se offerre
 posset, attamen ne lectoribus æquo prolixiores, ac
 tediousiores esse uideamur, quod præsentis
 nostri instituti est, tantum ordine
 persequemur.

II. SECTIO PARTIS II.

Hæc huius secundæ partis sectio, quartam, quintam, sextam, ac septimam huius actus canonici scenam continet. Hanc igitur, inquit, oblationem seruitutis nostræ, sed & familiæ tuæ quæsumus Domine, placatus accipias, diesque nostros in tua pace disponas, atque ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum iubeas grege numerari. *Quæ autem illicò sequitur quinta, hoc pacto sonat, Quam oblationem tu Deus in omnibus Iquæsumus benedictam, adscriptam, ratam, rationabilem, ac acceptabilem facere digneris, ut fiat nobis corpus & sanguis dilectissimi filij tui, Domini nostri Iesu Christi.* Hæc dicendo quinquies sacerdos fingit signum crucis, semel nempe super solo pane, ac toties super solo uino, tum etiam tribus coniunctim super utrisque uicibus. Atque his gestibus se ridiculum usque adeò exhibet, ut muscas suis cruciatis signis ex aula quadam æstatis tempore abigere diceret. Harum autem crucium ac uerborum, *Benedictam, nempe ratam, adscriptam, rationabilem, ac acceptabilem: uarias, ac pro suo more ineptas ualde, ac absurdas significationes congerit philosophus noster Durandus, quas hic*

lubens prætereo. Ad quid autem necesse fuerit, ut
 his crucibus totq; superstitionis tanquam necessa-
 rijs gestibus (ni fortè se à patre mendacij ac omnis
 illusionis magistros ita electos dicant) utantur papi-
 stæ, nescio. Huiusmodi tamè deliria nec Christum,
 nec Apostolos mandasse, multominus primitiuæ
 Ecclesiæ cognita fuisse, certo certius est. Quod si
 Apostolus Corinthios huius sacramenti genuinum
 usum docens, nil de suo addere ausus est (etenim se
 à Domino quod illos docuerit, accepisse fatetur)
 quî sit, quòd tanta sint audacia Papistæ, ut tot tantis-
 que quasi simiarum gestibus adiuuentis, hanc sacra-
 tissimam Domini coenam, tam foede contaminare
 non uereantur? Nonne pura & simplex institutio
 Christi tanta reuerentia ab Apostolis obseruata,
 nobis sufficere, ac in perpetuû inuiolata apud nos
 manere debuit? Christus profectò Dei filius ita in-
 ter mortales authoritatis esse debebat, ut id, quod
 ore suo ea de re pronuntiarat, ab illis obseruaretur.
 Sed hominum temeritas adeò effrænata fuit, ut id
 quod in sua Ecclesia obseruare perpetuo mandaue-
 rat Christus, inuertere, aut penitus (illius loco exe-
 crabili substituto Missæ Idolo) tollere nõ sint ueriti?
 Quã quidè tyrannidè non solû in hac sacratissima
 domini coena, uerû in lauacro regenerationis, dum
 ei sal, oleum, sputum, exorcismum, aliq; Sathani-
 ca inuenta addidere, miserè exercuerûnt. Sed non
 solum huiusmodi fuit hominum in uiolandis Dei
 mādatis audacia ac temeritas, uerum etiam nefarij
 sacrilegi, ac falsarij, quoscunq; sacras Christi ac syn-
 ceras

ceris institutiones reuerenter obseruare, se totos Christo mancipare, ac ipsius mandatis obedire animaduertunt, damnare incessant, ac impudenter hereticos esse pronuntiant, tandemq; in illos (quasi uerò hominibus magis, quàm Deo obediendum sit) igne, ferroq; impiè grassantur. Verum ad nostræ tam piæ scilicet orationis uerba redeamus.

Quæsumus, inquit, ut paratus hanc nostræ seruitutis, ac cunctæ familiæ tuæ oblationem accipias. Nunc uideamus rogo, quàm artificiosè hæc uerba hic insuta sint. Primum, pacatum Deum dicit. At quibus medijs? Hac inquit nostræ seruitutis oblatione. Digna scilicet satisfactio, quasi uerò puerorum more, pomis, frustulo panis, uel etiam uini haustu pacari queat Deus. Quid autem cogitat missator, dum id suæ ac aliorum seruitutis oblationem esse murmurat? An non id egregium obsequium est? Eo ne pacto Deus, sibi inseruendi modum, ac regulam nobis præscripsit? prob, insulsæ bestiæ, quis uos talem cultum excogitatum ab hominibus Deo gratum fore, unquam docuit? An uerum Dei cultum adhuc ignoratis? Imò nescitis penitus: Quandoquidem enim uerbum Dei à nobis hæctenus spretum est, non iniuria quæque in ignorantia uestra sepulti estis. Certum est enim hæc tam effrenata audacia ac superbia diabolica crescente, qua quisque pro libito sibi peculiaris cultus Dei excogitauit, diuinam maiestatem, eousq; prouocatam fuisse, ut hominum oculos magis magisq; indies excæcarit, cordaq; illorum

adeo indurauerit, ut relicta Euangelij uera, pura, ac simplici doctrina, idololatricis suis missis se totos dare non sint ueriti: quò tandem res illorum eò deuenit, ut in hæc usque tempora mille superstitionibus, ac execrabilibus impietatibus uerbò diuino neglecto, in Ecclesia locus datus sit, Tum uerò uenerabilis pamphagus ulterius pergit, diesq; nostris, in tua pace disponas, ac à damnatione æterna nos eripi, et in electorum tuorum iubeas grege numerari. Hanc huiusce tam deuote ac pie scilicet precationis conclusionem, pijs lectoribus discutiendam relinquo. Hoc unicum dicam, nempe hunc sacrilegum, nec quid, sit pax Dei, nec quid electorum Dei gregi ascribi intelligere. Pax enim Dei conscientiarum quies est, qua quidem fruuntur fideles, dum se Deum per Mediatorem unicū Iesum Christum propitium habere, ac per gratiam & misericordiam Dei, fidemque in passionem, ac mortem Christi, sibi remissa esse peccata firmiter statuunt. Verum quomodo hæc Dei mysteria intelligerent qui indies de sua salute (quandoquidem partim in humanis operibus consistit) addubitant?

Ne autem miseris istis insanius esse uidear, si quibus ineptijs, impietatibus, ac idololatriæ conuinctis stultijs hæc abominabilis precatio reserua sit, ostendere conarer, hic ea de re uerbū nō amplius addā. Accedo igitur ad quintā huius actus scenā, qua quidem sole clarius, sacerdos hoc suū idolum delegit. Apertissimè enim, panem tantum, ac uinum nudum

nudū esse, in hac sua oblatione, uel ex eo inter alia
 cōiungi potest, quod hic nec corpus, nec sanguinē
 Christi (dum petit ut postmodum corpus, ac sangu
 is Domini fiant) adhuc adesse indubitanter fatea
 tur. Relinquit ergo, sicuti sæpè dictū est, frustū pa
 nis, ad modicū uini, pro peccatis cū sacrificuli, tum
 etiam adstantium, ac omnium quorum in suo Me
 mento reminiscitur, oblationem ac sacrificium
 esse. Quis hanc impietatem non abhorreat? Quis
 igitur hanc blasphemiam non admittetur? hanc plus
 quā gentilem idololatriam non fugiat. Quis de
 niq; hanc tam execrabilem abominationē nō perhor
 reat? Nec est quod uenerabilis ille agaso Durādē,
 aut quispiam alius huius farine asinus, hanc abomi
 nationem ex eo tueri conetur, quod nō de presenti,
 sed de futuro, hoc est, de eo, quod post cōsecrationē
 sūt, panis & uinum loquatur sacerdos, sicuti etiam
 superius attigimus. Etenim uel decē etiam annorum
 puer facillimē ex uerbis iudicare poterit. Sacrificiū
 hic nihil aliud, quā hunc simplicē panem, & solum
 aqua mixtum uinum (quæ quidem ut impiē docent
 relicta utrinque propria substantia in corporis ac
 sanguinis Christi substantiā omnino post consecra
 tionē, ut uocant, factā mutantur) denotare, ac per
 consequēs simpliciter panē, ac admixta aqua uiniū
 sacrificare, ac pro peccatis offerre. Verum enim
 uerō adeo stupidi, stolidi, ac hebetes sunt, ut id quod
 suis impietatibus ex diametro aduersatur non per
 cipiant, uerum audientes non audiant, ac uidentes
 non uident.

VI. CANONIS PARS ITA

se habet,

Qui pridie quàm pateretur accepit panem in sanctas, ac uenerabiles manus suas (hic sacrificulus hostiam in impuras, ac sacrilegas manus suas accipit) eleuatis suis oculis in coelū, ad te Deum, patrem suū omnipotentē tibi gratias agens benedixit, fregit, dedit, discipulis suis dicens, Accipite & manducate ex hoc omnes, hoc est enim corpus meū. His super panē in modū crucis sibilatis, tū uenerabilis suā hostiam ad caput usq; subleuans, omnibus qui uel audiēdā, uel uidēdā huius comēdiæ gratia interfunt, impie (etenim tū panē non amplius panē, sed ipsum Deum esse existimant) adorandū exhibet. Nūc quæro à uobis papicolæ, num Christus, cuius hic mentionē facitis, hanc execrabilem idololatriam instituit? An discipulis panē, quem tunc illis dabat, ut adorarent, præcipit? Sed ne sæpius idē repetere uideamur, suo loco huiusce adorationis idololatriæ detegemus. Mirū est profecto hos cornutos nō potius panē frangere, ut in eo Christū, quid in suā cōmemorationē fieri præcipit, inuitarētur, quā hanc diabolicā odorationē instituerent. At his, quibus illorū fascino mentes cognitæ sunt, id mirum (etenim Simiæ, siue imitatores sunt Sathanz) esse nō debet. Hoc tandē transsubstantiato, ut uocant, Deo aliquantisper ab astantibus adorato, aut quāntisper sacerdoti libuerit, uel etiā licuerit (huius
modi

modi enim cœlibes, lenones, propter uarias forni-
 cationes, ac assiduas crapulas, Gallica scabie, poda-
 gra, aut chiragra adeò infecti esse solêt, ut expan-
 sis brachijs Deum suum ostêtare diutius nequeant)
 in altũ extenso, tũ diligentissimè à uenerabili pres-
 bytero super altare deponitur. Hoc tãdè peractò ca-
 licem accipiès. Septimã sui actus scenã aggreditur,
 Simili modo, inquit, posteaquã cœna-
 tum est, accipiens & hunc præclarum
 calicem in sanctas ac uenerabiles ma-
 nus suas. item tibi gratias agens. bene-
 ð dixit, dedit discipulis suis, dicens, Ac-
 cipite, & bibite ex hoc omnes, hic est
 enim calix sanguinis mei, noui, & æ-
 terni testamenti, mysterium fidei, qui
 pro uobis, & multis effunditur in re-
 missionem peccatorum, hæc quoties-
 cunque feceritis, in mei memoriam
 facietis. His dictis illico Dominus Ioãnes ca-
 licem suum eleuat, ac eundè in modum que supra
 diximus adstãtibus adorãdũ, cõtra ordinationẽ, ac
 in despectũ uerborum Christi exhibet. Quid autè
 suã hæc (quã uocant) cõsecrationẽ sibi uelint, nemi-
 nẽ latere potest. Nil enim aliud hic sentiunt, quã
 panẽ ac uinũ, uerborum quæ tunc sibilare solent,
 uirtute, illicò sua substantia relicta, in corporis ac
 sanguinis Christi trãformari substantiã, adeò ut il-
 lic eundè, qui in ligno crucis pepẽderit, adesse firmi-
 ter statuunt. Verum priusquã progrediamur
 ulterius, animaduertẽdum hic erit, huic panis cõse-
 crationi

crationi uerba quædam Romanum Antichristum
 addidisse, quorum Euangelistarum nullus meminit,
 ut sunt Enim ex hoc omnes. in consecratio-
 ne etiam uini adiecit hæc uerba æterni, item my-
 sterium fidei. Quid igitur missariæ artis defen-
 sores hic dicent? Afferunt sanè hanc suam consecra-
 tionem solummodo per uerba Christi fieri: docent
 præterea istis uerbis, ut addatur uel adimatur quic-
 quam nefas esse, Etenim (inquit) his solis, non au-
 tem alijs uerbis, consecrandi efficaciam dedit Chri-
 stus. Quod si ita est, cur rogo adeò audaces, ac præ-
 sumptuosi extiterūt, ut illis uel unicum uerbum ad-
 derent? Nonne detestandam arrogantiam dixeris,
 aduersus id quod Christum instituisse affirmant,
 tam impudenter niti? Voluit (inquiunt) Christus so-
 lis his uerbis, nec minimo etiam adiectio consecra-
 tionem fieri. Ad quid igitur aliud recitatis à me
 prius uerbis adiecere, quàm ut aperto Marte Chri-
 stum reprehenderent, ac ipsius institutionem qua-
 si friuolam ludibrio haberent? crassus ac cucu-
 latus philosophus Durandus, ut ad hæc respon-
 deat, se miserè torquet. Primum, Apostolus hæc
 consecrandi formulam à Christo, Tum Roma-
 nos Antichristos ab Apostolis accepisse ait. Nec
 inquit, mirum est hæc uerba non apud Euan-
 gelistas reperiri, Breuitatis enim gratia mul-
 ta ab illis prætermissa, ab Apostolis laudem sup-
 pleta fuere. Quod ut probet, exemplum adducit,
 quæ Christum post resurrectionem plusquàm quingē-
 tis fratribus apparuisse testatur Apostolus, cuius
 quidem

c. Cum
 Martine.
 de celeb.
 missi.

1. Cor. 15.

quidem apparitionis nullus Euangelistarum unquam meminerit. Allegat ulterius euenire sepius, ut Euangelistarum unus, id quod ab alio omis- sum erat, explicet. Atq; in hunc modum grauer hic disputat Durandus noster. Interea uerò affirma- re uolumus, omnia quæ à Christo acta sint, ab Euan- gelistis scripta esse. nec negamus etiam, id, quod unus Euangelistarum prætermiserat, ab alio quan- doq; suppleri. Non tamē inde sequitur, aliquibus mortalibus, ut Euangelistarum scriptis quicquam adderent, uel detraberent licuisse. Spiritum enim sanctum, qui quidem per Euangelistas æquè ac apostolos locutus est, nil quod ad nostram salutem cognitu necessariū erat prætermisisse, firmiter no- bis credendū est. Quòd si id aliquo pacto licitū fo- ret, attamen secundum papisticam etiam doctrinam (qua his solum uerbis, non autem alijs, hanc trans- substantiandi, ut uocant, uim Christum dedisse do- cent) hac in re Euangelistarum uerbis addere, uel detrabere impiū est: Sequitur igitur, quod se impi- os esse (ut & sūt) uel ipsi fateātur. De eo autem quod Apostolus apparitionem Christi post resurre- ctionem affirmat, quandoquidē ex reuelatione di- uina loquitur, non est quod dubitemus. Quòd si ei- us, nec Apostolus, nec Euāgelistarū quisquā memi- nisset, quo pacto quæso de eo certiores esse posse- mus? quis itē, ut ita crederemus nobis persuaderet? Multa sanē ab Euāgelistarū uno prætermis- sa sci- mus, quæ alius suppleat; quòd si eius illorum nullus mentionem faceret, quis quæso ea de re nos uerita- tis

1. Cor. 11.

Luc. 12
Cotin. 11

tis documēto conuincere posset? Verum Beanus no-
 ster Durandus Ecclesiam id ab apostolorum tradi-
 tione accepisse affirmat. At id, inquis uenerāde pa-
 ter: uerum quī scis? Vbi nam id expiscatus es? certe
 sub tua crassa & sordida cuculla hoc mendacium
 excogitasti: proh miser calceate asine, tēne tantę
 authoritatis esse existimas, ut tibi in hunc modum
 rugienti credendum sit? Vide, uide inquam, Asine,
 si intelligere potes, huius sacratissimę Coenę insti-
 tutionem Corinthios docentem Apostolum, illic sa-
 nē nil quān quod à Domino acceperit docere, nec
 istorum in tuo canone additorum uerborum men-
 tionem ulla facere, animaduertere poteris. His
 omnibus perpensis, nil aliud sequitur, quān papi-
 colas Christi institutionem ad consecrandum, ni-
 de suo aliquid addidissent, nullius penitus efficacie
 fore existimasse. Sed hoc unicum tantum quaero,
 quandoquidem huic suę (ut uocant) consecrationi
 memorata uerba tam impudenter addere ausi sunt,
 cur in consecratione panis à Christo prolata uer-
 ba, nempe: Quod pro uobis datur, aut
 quod pro uobis tradetur, prętermittunt?
 In uini quidem consecratione quamuis ad-
 dant, attamen nil detrahunt. At quandoquidem cor-
 pas non minus pro peccatis nostris traditum est,
 quān sanguis pro nobis effusus, ad quid rogo illi
 potius, quān huic derogare noluerē? Sed in eo ne-
 bulonum istorum stultitiā, aut execrabili, ac om-
 nino desperatę impudentię coniunctam malitiā,
 quilibet uidere potest.

Quod

Quod uerò rerum substantiam uerborum aliqua uis, ac utrius immutet, nec rationibus multo minus sacris literis unquam probabunt. Attamen incantatores, ac uenefici missarij, ut id nobis persuadeant, totis nituntur uiribus. Interea uerò adeò in huiusce consecrationis uocabuli significatione diuerjarum sententiarum sunt, ut quæ missis ipsorum interest misella plebs. quando frustum hoc panis, ac uini poculum in substantiam corporis & sanguinis Christi transiisse credendum sit, penitus ignoret. Etenim sententiarum magister lib. quarto, hæreticum nullo modo consecrare posse affirmat, tenetque in consecratione, consecrantis intentionem omnino requiri. Sed quis rogo, de consecrantis fide, ac intentione certior esse poterit? Nemo sanè. Nam id in conscientia, cuiusquidem Deus solus scrutator est, consistit. Relinquitur ergo, omnes qui missæ inter sunt, quandoquidem de missatoris conscientia non sunt certi, de consecratione etiam addubitare, ac (quoniam panem in Deum, ac uinum in sanguinem eius transsubstantiatum, ut uocant, esse adhuc ignorant) simplicem panem, & uinum idolatricè adorare.

Porro quanquam missarij aduocati de consecrationis uocabulo uariè garriant: attamen hæc sententia obtinuit, ut unius substantiæ in alteram transmutatio diceretur. Sed ad hanc tam egregiam scilicet interpretationem probandam, Magi, incantatores, ac reliqui huius sortis ac farine uenefici, maximo adiumento erant. Sicuti enim uer-

bis aliquot, ac signis (quibusquidem admiratione dignas transmutationes fieri putant homines) in suis incantationibus uti consueuerunt: ita & sacrificulus his uerbis, ac signis consecrare, hoc est, panis ac uini, in corporis ac sanguinis Christi substantiam transformare se putat.

Nos uerò execrabilibus horum Asinorum remotis nugis, sacræ scripturæ autoritate rem quam piam consecratam dicimus, quæ rei sacræ dedicata est, quæ quidem in aliam non mutatur substantiam. Sed (excepto quod sacris usibus, quibus prius dicata non fuerat, destinata est) eadem manet. Sic domum Deo consecratam dicimus, quæ sacris usibus, ut puta prædicationi uerbi Dei, administrationi Sacramentorum, ac publicis faciendis precibus dedicata est. Sic etiam Christiani omnes Deo consecrati dicuntur, qui diuino cultui dediti sunt. Verè etenim sunt templum Dei, in quibus cum Sancto spiritu Deus inhabitat, testante id pluribus in locis Apostolo. Ex quo sequitur consecrationis uocabulum, eam de qua tam impie fabulantur, transsubstantiationem minimè significare. Ac ne hæc ex nostro penu processisse dicant aduersarij, hoc sanè consecrationis uocabulo in nostram sententiam utitur passim Moses, uarijsq; in locis, in quibus sanè prophanatica illa substantiæ in alteram substantiam transmutatione acceptum nunquam reperies. Omne, inquit, quod Domino consecratur, siue homo fuerit, siue animal, siue ager, non ueniet, nec redimi poterit.

1. Corint. 4.
2. Corint. 2.
Ephes. 2.

Exod. 13. 29.
Num. 6.
Leui. 27.

Item, Quicquid semel fuerit consecratum, sanctum
 Sanctorum erit Domino. His Romane Antichri-
 ste, nos istam huius uocabuli, sicuti tui affectæ, sig-
 nificationem non exlegitasse, Sed ex sacrarum li-
 terarum fontibus hausisse, si modò in fronte oculos
 habes, aperte uidere potes. Consecrare ergo si-
 cuti supra diximus, nil aliud est, quàm rem aliquam,
 sancto ac sacro usui deputare, ac dedicare: ita eti-
 am consecrationis uocabulum in pane & uino acci-
 piendum est, non quòd uerborum uel in aliam sub-
 stantiam transmutetur, uerùm quòd sacris usibus
 (etenim Christum corpus pro nobis dedisse, ac san-
 guinem suum pro peccatis nostris in cruce effudisse,
 certò nobis assignant, ac passionis mortisq; eius
 cõmemorationem, ut agamus, nos admonent) deuo-
 ueantur, deputentur, ac dedicentur. In huius uoca-
 buli explicatione quibusdam fortè paulò prolixior
 fuisse uideri possem, uerùm res ipsa, non omnibus
 satis perspecta, id postulabat. Reiecta igitur Sorbo-
 nica, ac magica transsubstantiatione, fatemur qui-
 dem in coena Domini panem ac uinum suas substan-
 tias retinere, meraq; symbola corporis ac sangui-
 nis Domini nostri Iesu Christi esse, interim tamen
 cum his symbolis rem significatam, hoc est, Verum
 corpus, ac sanguinem Christi dari sumētibus, Chri-
 sti uerbis freti, qui inquit, Hoc est corpus meum,
 hoc facite in mei cõmemorationem: frimiter absq;
 ullo dubio, ac scrupulo, contra omnia Romane cu-
 ri artificum deliria tenemus, ac credimus.

Lue. 22.
 1. Cor. 11.

III. SECTIO PARTIS II.

Hæc huius secundæ partis sectio tertiâ, octauam canonis scenam nobis explicandam exhibet, unde et Memores, inquit, nos tui serui, sed & plebs tua sancta Christi filij tui Domini nostri tam beatæ passionis, necnon & ab inferis resurrectionis, sed & in cœlos gloriose ascensionis offerimus præclaræ maiestati tuæ de donis ac datis tuis hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam, panem sanctum uitæ æternæ, ac calicem salutis perpetuæ.

Quis hoc sacrilegium animaduertens non perhorrescat? quis hanc in saluatorem nostrum contumeliam audiens, non contremiscat? latro nempe missarius, hoc loco se unâ cum miseris, suæ abominatione adsistentibus idololatricis, hanc hostiam, huicq; suo more consecratur calicem, hoc est, panem ac uinum in corporis ac sanguinis Christi substantiâ, ut uocât, transsubstantiatum. Deo patri pro remissione peccatorum sacrificare, immolare, ac per consequens denuo occidere impudenter affirmat. Quis igitur hanc abominationem non execretur? Quis inquã mortaliũ non planè insanus hæc impietatem nõ exhorreat? Vbi loci unquã in sacris lueris reperies octosis istis nebulonibus id officij concessum esse, ut Deo patri corpus ac sanguinem Christi sacrificet: nullibi sane id mortalibus datũ esse in sacris lueris legitur. Quĩ sit ergò ut hi carnifices id si
bi tam

bi tā impudēter arrogant? Christus profectò ipse, ac
 Paulus electionis uas, huius oblationis ac sacrificij
 in cruce pro nostris peccatis oblatus, ut diligētiē me-
 moriā agamus nos admonēt quidem, quamobrem
 etiā sacrosanctū coenae Domini sacramentū institu-
 tum est. Quod autem Deo patri filij sui Iesu Christi
 corpus, ac sanguinē offeramus, ac sacrificemus, nul-
 lum de eo Christi extat mā datum, nec Apostolorum
 ullus eius rei unquā meminit. Est & alia in hac
 oblatiō canonis parte plusquā infernalis, quā Sa-
 tan etiā proferre erubesceret, abominatio. In hunc
 enim modum impuro guttore ructare pergit missa-
 tor *Supra quæ (panem ac uinum sua arte con-
 secratū, ac, ut uocant, in corpus ac sanguinem Chri-
 sti transsubstantiatum intellige) propitio, ac
 sereno uultu respicere digneris. & ac-
 cepta habere, sicuti accepta habere
 dignatus es munera ueri tui iusti A-
 bel, & sacrificium patriarchae nostri
 Abrahæ, & quod tibi obtulit sacer-
 dos tuus Melchisedech sanctū sacrifi-
 cium immaculatam hostiam. O mitissime
 Deus, quousq; tandē multas feres tā horrēdas in fi-
 liū tuū blasphemias? An non semel tantas tibi irro-
 gatas contumelias uindicabis? ut autem hanc mis-
 satoris precatiunculam ad amussim examinemus,
 eius cum sequenti compilatores, aut Christum in
 hoc pane ac calice existere essentialiter non credi-
 disse oportet, aut credidisse: quòd si non credide-
 rint, tum secundum papalem doctrinam (quæ
 f 3 quidem*

quidem Christum illic realiter missæ sicuti pepen-
dit in ligno crucis, tradit) pro hæreticis habendi
sunt. Si uerò crediderint, de saluatore nostro tum
ignominiose loqui, plusquàm diabolica blasphemia
est. Quam enim apud Deum execrabilem magis
impietatem excogitare potuerunt? Ad eone insani,
dementati, ac à diabolo excæcati sunt, ut inter cor-
pus & sanguinem filij Dei (quem quidem essentia-
liter illic esse non dubitât) ac mortalium hominum
sacrificia, nil differentie statuunt? Quasi uerò ô
miseri, Christus filius Dei dilectus, in quo sibi bene
complacitum est, supra memoratorum hominum sa-
crificijs, ac ab oblationibus Deo patri non multo
fit acceptior, ô impostura, ô abominatio, ô mortali-
bus omnibus detestanda blasphemia. Siccine nefarij
carnifices, insensati estis, ut hoc sacrosanctum sal-
uatoris nostri, pro totius mundi peccatis sacrifici-
um, his quæ ex brutis animalibus fieri solebant ho-
locaustis comparare: imò uerius post ponere ausi
sitis? An corpus & sanguinem Christi (si quidem
diabolicæ uestræ incantationis ui, hæc præsentia
sisti, transubstantiato pane & uino asseritis) Deo
non magis acceptum, quàm hircorum alio nomine
animalium immolationem esse existimatis? prob
miseri, ad eone sathanas uos fascinauit, ut hanc im-
pietatem non animaduertatis?

Hæc sunt scilicet mysteria, quæ tantis laboribus
se, in huius reuerendi Canonis explicatione enoda-
turū pollicitus est impurus iste ac ebriosus Sorbo-
nista Durandus, quem quidem laborem si iacta-
re au-

re audet, tum è diuerso, qua fide huius abominati-
 onis imposturas, execrationes, blasphemias, sacri-
 legia, incantationes, idololatrias, ac Deo homini-
 buq; detestandas impietates omnibus ob oculos po-
 suerim, quilibet perpendat. Quod qui fecerit, quid
 inde aduersus hanc pestem antydoti habiturus sit,
 ipse iudicet. At fortè argutulus inter sorbonistas
 quisspiam, sacrilegium hoc excusare cupiens, Imò,
 inquiet, in hac precatione rogamus quidem, ut cor-
 poris & sanguinis Christi sacrificium æquè gra-
 tum sit Deo, atq; sacrificium Abel, Abrahæ, &c.
 sed non per se quidem, uerùm per accidens, hoc est,
 pro nobis. Hoc tamen adhuc sophismate miser eua-
 dere non poterit, quàm maximo absurdo implicetur:
 per se quidem corporis & sanguinis Domini
 hostia Deo accepta ut fiat, precari, nilq; facere in-
 ter hanc, ac animalium hostias discriminis: quàm hor-
 rëdum sit ac impium, nemo non uidet. Per accidens
 autè, hoc est, pro nostris peccatis id ut fiat, petere,
 quãtũ diabolicæ arrogantiæ cõtineat ac temeritatis,
 omnibus patet. Relinquitur ergo Romanensis quo-
 quo diffugere uelit, hac sua precatione in maxi-
 mas impietates, ac ineuitabiles absurditates incur-
 rere, corpus sanè ac sanguis Christi maioris sunt
 apud Deũ efficacis, quàm ut adeò prophanè, tum
 arroganter sacrificijs, Abel, Abrahæ ac Melchì
 sedech, ab istis nebulonibus comparari debeant.
 Scimus enim, saluatorem nostrum per sui cor-
 poris ac sanguinis in cruce semel factam oblatio-
 nem, peccatorum remissionem nobis impetrasse,

nos redemisse, gratiam item, iusticiam, ac uitam
 eternam nobis acquisiuisse. Sacrificia autem legis
 nil aliud fuisse, quam umbram sacrificij pro pec-
 catis totius mundi per Christum semel peracti (ne-
 que enim peccata delere, ac salutem hominibus ad-
 ferre poterant) nemo nescit. Quam igitur impie
 agant papistæ, dum (quandoquidem in suo isto sa-
 crificio corporis, ac sanguinis Domini præsentiam
 credunt, ac ipsissimum corpus Christi se sacri-
 ficare existimant) corporis, ac sanguinis Domini
 hostiam, ut uocant, æquè ac has legis oblationes
 Deo acceptam fieri precantur, nemo sanæ mentis
 non uiderit. Quòd si puram creaturam Deo of-
 ferrent, hæc oratio tolerabilior fortassis esse pos-
 set, sed cum in hac sua execrabili missa se Christum
 Dei filium patri offerre falso iactitant, quin hæc
 oratio abominationibus, ac execrâdis detestandis-
 q; blasphemijs undiq; sit referta, nemini dubium
 esse potest. Sub hac etiam detestanda oratione,
 alia quoq; euidentis latet impostura: sunt enim adeo
 insensati missatores, ut coram Deo patre se com-
 parare, ac pro saluatore nostro Iesu Christo (quem
 quidem frusto panis includi sibi persuadent) inter-
 cedere hic impudenter asserant. Sed quis hanc ho-
 rum lenonum effrenatam rabiem animaduertens,
 totus non contremiscat? pro eo etenim, qui ipsa in-
 nocentia, mundi salus, ac totius iustitiæ fons est &
 origo, quiq; assiduè pro nobis intercedit, interce-
 dere uelle, nonne summa arrogantia ac temeritas,
 inò potius demētia est? Ex illo enim omne bonum,
 uirtu-

uirtutem, gratiam, ac perfectionem procedere, ac per ipsum solum accessum homines ad patrem habere, omnesq; mortales absq; fide in ipsum coram Deo abominabiles esse, nemo dubitat: pro tanto igitur, tamq; excellenti, ac perfecto principe, hos in sua missa nebulones intercedere, si quis intellexerit, nonne illos insanire penitus iudicabit? Quapropter pios lectores hortatos esse uolo, ut uel huius in primis precatiuncule impietates (quibus quidem animas in aeternam perditionem precipuam certum est) diligenter animaduertant.

1. IOAN. 2a

III. SECTIO PARTIS II.

CAnonis scena nona non minus impiã quã præcedens orationẽ continet. Supplices terogamus, inquit missator, omnipotẽs deus, iube hæc (hãc suã hostiã intelligi) perferri per manus angeli tui in sublimẽ altare tuũ in conspectu diuinæ maiestatis tuæ, ut quotquot ex hac altaris (hic deosculatur altare, quod quidẽ Durandus lib. 4. c. 44. ob id fieri dicit quod inde osculum traditoris, Iudæ representetur (participatione sacrosancti filij tui corpus & sanguinem sumpserimus, omni benedictione, hic seipsum crucis signaculo signat in fronte sacrificulus cœlesti. et gratia repleamur per eũdem Christũ Dominũ nostrũ.

Nunc ad huius orationis explicationem accedamus. Principiõ igitur sciendum est, contemplatiuum magistrum nostrum Durandum in horum

uerborum (iube hæc perferri per manus
 Angeli tui in sublime altare tuum) ex-
 plicatione grauitè admodum philosophari, dū af-
 firmat illa tam profunda mysteria continere, ad
 quorum intelligentiam humanum ingenium pe-
 netrare nequeat: id quod declarare uolens, Grego-
 rium allegat: uerū quia Gregorij deliramentum
 illi non usque adeò arridet, in alias horum uerbo-
 rum æquè absurdas interpretationes se ipsum præ-
 cipitat. Principio enim uocabulum hæc, hoc est,
 has res non de corpore & sanguine Christi, sed
 fidelium precibus, quæ ab angelis ad Deum perferan-
 tur intelligi debere asserit. Secundum æquè absur-
 dum subiungit, quod quandoquidem etiam illi non
 fatiscit, tandem in magis ridiculum, imò impium
 delabitur. Possunt inquit, tertio præmissa uerba sic
 exponi, Iube hæc, id est, corpus Christi mysti-
 cum, scilicet Ecclesiam Christi militantem perfer-
 ri, id est associari, in sublime altare tuum,
 hoc est Ecclesie triumphanti, per manus an-
 geli tui, hoc est, per operationem ac uirtutem
 Christi filij tui, qui est magni consilij angelus.
 Quartam eiusmodi in medium adducit, quam qui-
 dem ne huius Asini recitandis ineptijs lectoribus
 molestus sim, lubens prætereo. In hac sanè preca-
 tione uidere est, illos qui contra conscientiam ma-
 lam fouent causam, iudicio Dei adeò stupidos ac
 hebetes reddi, ut in talia, quæ etiam pueris risum
 mouere possint, absurda seipsos præcipitent. Ve-
 nerabilis enim magister asinus Durandus inter
 subti

subtilissimos acutissimosq; papisticae scholae philosophos, Sorbonistarum omnium testimonio primas tenent, tam pueriliter, tam absurde, tamq; ridicule, ac citra omnem rationem hic loquitur, ut uere asinum ad lyram fuisse, dicere possis. Mihi sane hoc loco, quum missator de pane ac uino consecrato, inq; (ut obtineantur) corporis ac sanguinis Domini substantiam transmutat, ac seipso Dei filio hanc suam precatiunculam proferat, nemo unquam persuadebit. Quod uero de orationibus ac supplicationibus populi, mystico ite Christi corpore loquatur, nil ad rem facit, cum eius nullam in precedenti precatione fecerit mentionem. Quo pacto enim fieri potest, ut demonstratiuum pronomen haec, ad ea referatur, de quibus nullus prius sermo habitus est? hoc igitur absq; dubio sentit in hac sua oratione (dummodo intelligat) missator, precatur enim hanc suam hostiam, suumq; consecratum, imo potius incantatum uinum, in sublimine altare, hoc est, coelum ante faciem Dei per angelos perferri, ac presentari. Sed haec orare, quae rogo dementia est? An non saluator noster suus ipsius (ut ita dicam) natura ad dexteram Dei patris sedet? Quid cedo, ut ante faciem patris ab angelis deferatur, opus est? Num insulse asine, articulum fidei, quo Christum sedere ad dextram Dei patris credimus, oblitus est.

Rom. 8.
Eph. 1.
1. Pet. 3.
Act. 7.

Christus sane in sempiternum sedet ad dextram patris, donec ponantur inimici eius scabellum pedum illius. lam considera rogo, quisquis puriorem

Heb. 10.
Psal. 110.

puriolem doctrinam amplecteris, quàm uanis ac
 frivolis argumentis miser istam suam, imò potius
 infernalem tueri contentur opinionem. Animaduer-
 te queso inter alia, quod huic pani ac uino Chri-
 stum indiuisibiliter melle contendunt, adeò ut alte-
 rum ab altero separari nō possit. Quòd si ita esset,
 nonne etiam ab angelis panem ac uinum in cœlum
 deferri (ridiculum dictu) ac ante faciem Dei præsen-
 tari oporteret? sed quid in huius asini ineptijs diu-
 tius immoror? ad actus nostri scenam decimam acce-
 damus. Decimæ canonis parti, memēto, quod
 quidē pro defunctis dici cōsuevit, tribuitur. In hunc
 autē modum sonat, Memento etiam Domi-
 ne, famulorum, famularumque tua-
 rum, qui nos præcesserunt cum signo
 fidei, & dormiunt in somno pacis.

Hic uenerabilis admotis faciei manibus, illicò ob-
 mutescit, actum de quibuslā defunctis somniat, lau-
 demq; ex abrupto in hæc uerba prorumpit Iplis
 Domine, & omnibus in Christo qui
 escentibus locum refrigerij, lucis &
 pacis, ut indulgeas, deprecamur
 per eundem Christum Dominū no-
 strū. Videamus in primis quid hic Durādus noster
 philosophet. Hic enim pro suo in arte missaria cap-
 tu, rē (quod dicitur) acu tetigi creditur, inquit, Do-
 minico die ob resurrectionē Christi animas quiesce-
 re. Beanus iste magister noster, ni fallor scit, eo die
 à purgatorij pœnis quiescere quidem animas, alijs
 merò discibus torqueri. Sed, rogo, uenerabilis bestia
 cur

cur non potius Veneris die, quo quidem Christus,
 ut nos à pœnis inferni liberaret, ac redimeret, pas-
 sus est, hunc animabus requiem concedis? Cum item
 in Christiana Ecclesia nullus apud uiuos sit dierum
 delectus, quis, te rogo, docuit, ut apud defunctos
 hanc dierum differentie superstitionem locum ha-
 bere tam tam impudenter aſeras? Verum huiusmo-
 di relictis ineptijs, quid ulterius contineat hæc læ-
 pida petitio uideamus. Sacrificulus primò de-
 functos, quorum memoriam agit, in somno pacis
 dormire, ac in Christo quiescere inquit, nihilomi-
 nus tamen locum refrigerij, lucis & panis illis con-
 cedi precatur. Sed quæ, rogo, hæc ineptia est? Si
 enim mortui in somno pacis dormiunt, ac quies-
 cunt in Christo, An non locū pacis ut habeant, o-
 portet? æquè sanè erit si dicas Dormire in pace, ac
 habere locum refrigerij, illos igitur, qui in pace
 dormiunt ut locum pacis habeant petere, ineptum
 est. Quòd si animas in purgatorio torqueri oportet,
 nonne dolorem sentire neceſſe est? si uerò do-
 loribus afficiuntur, quo pacto, rogo quiescunt?
 At sorbonista quisspiam hoc tam euidentis Con-
 trarium effugere cupiens, Imò inquiet, cum de-
 functos dormire dicimur, id de corpore non autem
 de anima intelligimus. fingamus id uerum esse, num
 propterea quòd corpus dormit, illud etiam pa-
 ce ac quiete frui dicendum est? Ratio sanè non
 patitur, ut quicquam quiete frui dicatur, quod la-
 boribus & inquietudini obnoxium esse nequit.
 Quale igitur illud est, si dicas aliquid quiescere ea
 parte

Gal. 4.
Colo. 2.

Apoc. 14.

parte, qua omni sensu caret, ea uerò qua uerè sentit ac uidit, tormentis ac pœnis affligis? iam hic quàm argutè philosophètur Sorbonistæ, facile colligi potest, Beati (inquit Ioannes) qui in Domino moriuntur. Imò, inquit, spiritus, ut requiescant à laboribus suis. Quis rogo dixerit, Ioannem hic de defunctorum corporum requie, non autem animarum loqui. Quòd si de corporum mortuorum requie hic loquitur, quid quæro in supremo iudicio prærogatiue habebunt fidelium corpora, ab infidelium ac reprobatorum corporibus? Inter illa enim, quod ad hanc quidem attinet, nullum discrimen est, quiescunt enim (ut ita loquar) æqualiter. At inter defunctos fideles ac infideles, Ioannes hoc loco magnam differentiam statuit, Mortuos enim in Domino felices, & beatos esse pronunciat. Sed qua de causa? Requiescant enim à suis laboribus, ac in pace tranquillitateq; Dominum expectant. An non à cōtrario cui denter docet, infideles à laboribus non quiescere, uerùm perpetuis pœnis ac laboribus torqueri, ac affligi? Ex quibus sanè, sole clarius est, defunctorum in Domino requiem, non de corpore, sed anima intelligi debere. Quamquam uerò hic de impietate huius, quod pro defunctis orant, differendi nobis offeratur occasio: id tamen (ad undecimam nunc, ac ultimam huius infernalis Canonis scenam trans euntes) suo loco reseruabimus. Nobis quoque, inquit, peccatoribus famulis tuis de multitudine miserationum tuarum sperantibus partem aliquam & societatem

cietatem digneris donare cū tuis sanctis Apostolis & martyribus, cum Ioanne, Stephano, Mathia, Barnaba, Ignatio, Alexandro, Marcellino, Petro, Felicitate, Perpetua, Agatha, Lucia, Agnete, Cecilia, Anastasia, & cū omnibus sanctis tuis, intra quorum nos consortiū nō aestimator meriti, sed ueniam quæsumus largitor admitte, per Christū Dominū nostrū. Hæc omnia paulo altiori proferuntur, nimirū ut hypocrita ab adstantibus audiri possit. Hinc sacrificulus tanquā aliquis facinoris sibi cōsciū, pectus percutit: quo quidem gestu (inquirente Philosopho nostro Durando) latronis in cruce pendentis contritionem, sicuti & cū altare deosculatur, Iudæ osculum: ac dum manus abluit, Pilati manuum lotionem (egregium scilicet, ac tibi carnifice dignum officium) representat. Tum quandoquidem (inquit ulterius magister ille noster) huic actui Angeli præsentés sunt, ac Sacerdoti administrare dicuntur, Amen ut respondeatur, non est necesse. Alias æquè pro suo in Missaria arte captu graues eius rationes adducit, quas hic lubès prætereo. Sed interea quid energię habeat hæc oratio discutiamus. Si enim ob angelorum tum præsentiam hic non respondetur Amen. Sequitur sanè per totam missam (quod angeli illic semper, ut docent Romanenses, adsint) nunquā responderi debere. Magister Durādus ulterius speculatur, & cur hoc loco Stephanus Ioāne, Mathia ac Barnaba co-

ba comitatus inuocetur. Item cur hic Ioannis non autem aliorū Apostolorū mentio fiat, rationē reddit. Sed si huius Asini ineptijs diutius immorarer, nullus unquam finis esset. Vel nunc qua audacia ac temeritate hunc suum Canonem tantis laudibus papisticae sectae propugnacula efferaūt, uidere est. Tantus enim superstitiōibus, impietatibus, nequitijs, abominationibus, imposturis, ueneficijs, sacrilegijs, inq; Deum, ac Christum eius execrabilibus conuicijs, ac blasphemijs refertus est, ut si quoquomodo scortum hoc missā scilicet cōmendare uelint, prius hęc putida intestina (quę quidē, ut diximus, cœlum & terrā inficere, ac suo faetore corrumpere possent) uelut e uētre illius eijciēda sint. Sed quærat aliquis, cur hic Ignatij Alexandri, Marcellini, ac aliorum fiat mētio: de Frācisco interea, Benedicto, Thoma Aquinēsi, Brigida, Typhonia, ac alijs de papistica secta æquē bene meritis, nullū uerbū: Hic certe conabūtur rationē sine ratione reddere. Franciscana tamen secta aliquot exiisse, qui papas ut Franciscum hic infarcire illis liceret, sepius sollicitarunt, legitur: uerum id propterea illis denegatum esse aiunt, quod Benedictini, Iacobite, Augustiniani, totaque monachorum, ac monacharum colluuię, id sibi honoris impertiri etiam uellent, timendum erat. Sed hęc breuibus, ut locus postulabat, attingisse non abs re mihi esse uisum est.

Sequitur in hac eadē ultima Canonis parte, Per quem hęc omnia Domine semper bona creas, sanctificas, benedictis & præstas

præstas nobis. Hic Dominus Ioannes in panam suam Deum intra unctos digitos sumit, ac tandem subijcit, per ipsum, & cum ipso, & in ipso, sit tibi Deo patri omnipotenti in unitate spiritus sancti Deus omnis honor & gloria. Tandem sursum ac deorsum subleuato, ac remisso Deo suo (casum forte imitatus, qui cum in modum capto mure aliquantisper ludens, tandem illum deuorat) illoque in tres partes disrupto, illum tandem solus deglutit. Horum omnium uenerabilis noster Durandus, uarias, ac suo more, absurdas, ac fabulosas reddit rationes, quas hic tædij uitandi gratia prætermittere consultius mihi uisum est, quam plura de eius ineptijs uerba facere.

ANATOMIÆ PARS III.

QUÆ QUIDEM A FINE Canonis sumitur usque ad finem Missæ, estque in quatuor Sectiones diuisa.

SECTIO PRIMA.

Hoc tam egregio scilicet canonis actu finito, tum uenerabilis parrochus, altiori uoce, quasi quidpiam laude dignum egisset, alacri animo hinnire incipit, per omnia secula seculorum, cui respondetur, Amen. atque hæc quatuor uerba præcedentibus a se submissè murmuratis subnectit, nempe per ipsum & cum ipso & in ipso. iam ab illis qui uoluere uerba hæc, per omnia, altiori rugiri uoce, illique Amen

respondere uelint, quandoquidem nihil eorum,
 quæ id præcesserunt, uel auditum, uel intellectum
 sit? Quo pacto (inquam) is qui quid actum dictum-
 ue sit, non percepit, assentiri potest? Quid enim
 Amen, aliud est, quàm quod ita fiat, ut rogatum
 est? Quomodo autem ritè precari quis poterit, ut
 hoc uel illud ita fiat, si quid petitum sit, nesciatur.
 Psitacus sanè idem facere, aut pica posset? Sed si
 nil hic aliud inesset mali, hoc sanè plus satis erat.
 Verùm multa deteriora etiam hic continentur.
 Sæpius enim hæctenus ostendimus, quæcunque mi-
 ser iste hucusque euomuit, nil aliud quàm meras
 in Deum blasphemias, ac in saluatorem nostrum
 execranda conuitia esse. At hic, qui huic abomi-
 nationi intersunt omnes, tam immani facinoris
 conscios esse, uel inde apparet, quod ad ea omnia
 Amen, respondeant, ac per consequens eiusmodi
 impietatibus simul subscribant. Sed quempiam ad
 ea, quorum nescius est (fortè enim carnifex iste
 missarius, quando benedicere putatur, maledicit.)
 Amen respondere, summa est dementia. Quo pa-
 cto (inquit Apostolus, primæ Corinth. capite deci-
 mo quarto) quis Amen, ad tuam benedictionem di-
 cet, quandoquidem quid dixeris, nescit? At hæc
 tam aperta Pauli sententia, omni etiam ratione
 reiecta, nebulones isti non solum homines delu-
 dunt, sed etiam expresso Dei uerbo, quasi ex pro-
 fesso reluctantur. Sed nonne à Sathana fasci-
 atos, ac penitus obcæcatos esse uidimus, ut quid hic abu-
 sus ac impietatis lateat non anima auertant? Non-
 ne

ne uel inde quantum salus illis curæ sit, facile per-
 spici potest? Quis rogo, unquam sanæ mentis quic-
 quam probauerit, quod non intelligat prius? At
 præter omnem rationem miseri isti ad Asini cu-
 iuspiam ruditum, sine omni delectu, Amen, re-
 spondent, ac non intellectis, nec etiam auditis con-
 sentiunt: uerum huiusmodi impietates, ac absur-
 ditates propter peccata nostra regnare oportuit.
 Quod si is qui hæc ita submisit, ante suum hoc,
 Per omnia secula seculorum, balbutit.
 (Si modò quid legat, intelligere potest. Sunt enim
 sacrificuli plerumque in re culinaria, quam alijs ar-
 tibus magis exercitati, ac rarò Latine sciunt) so-
 lus Amen, responderet, fortassis non tantum
 abominationis illic inesse dici posset. At quando-
 quidem id subticet, aliosq; qui nec quid murmu-
 rarit, audire multo minus intelligere potuerunt,
 ut Amen, respondeant, suisq; blasphemijs con-
 sentiunt, prouocat, quanta illic quamq; execran-
 da, nec detestanda blasphemia in Deum ac saluato-
 rem nostrum perpetratur, quis non uidet?

Nunc quid hoc egregium Amen, sequatur,
 uideamus: hic illicò uenerandus Missæ magister,
 altiori uoce clamare incipit, Oremus. Præ-
 ceptis salutaribus moniti, ac Diuina
 institutione formati, audemus dice-
 re, Pater noster, qui es in cœlis, sancti-
 ficetur nomen, &c. Hoc loco sicuti uenera-
 bilis asinus Durandus per totam hanc missæ comœ-
 diâ philosophatus est, ita & huic preces suas,

etiam ineptias inserere non abstinuit: hanc igitur
 orationem diuidit in septem partes, quas quidem,
 sicuti somniat, septem à Christo prolata in cruce
 uerba, uel totidem etiam, quæ beata Virgo dixisse
 de Christo legitur, denotare ait. Tum demum has
 partes ad septem uirtutes, septem item spiritus san-
 cti dona, ac septem beatitudines refert. Tandem ad
 uersus septem peccata mortalia dici debere asserit.
 Interim tamen philosophum hic septem planetas,
 septem stellas, septem horas canonicas, septem psal-
 mos pœnitentiales, septem liberales artes, ac etiam
 (quod maius est) septem diuæ uirginis gaudia præ-
 termisisse mirandum est. Hoc igitur pacto exercita-
 tissimus hic noster Arithmeticus, orationem domi-
 nicam dissecat. Verùm hanc sex solum in se contine-
 re petitiones certum est. Etenim Euangelista, in-
 quiēs, Et ne nos inducas in tētationē, sed libera nos
 à malo. hæc duo membra inter se adeò connectit, ut
 non nisi unica petitio sit dicenda. Sensus enim est,
 ne tentationibus nos uinci permittas, sed multò ma-
 gis fragilitati nostræ succurre, ac libera nos, ne for-
 te succubamus, Atq; huic expositioni ueteres etiam
 ecclesiæ doctores assentiuntur. Sed si quis illos qui
 missis intersunt, imitari, hoc est oleum ac operam
 perdere uolens, domini Durandi Irrationale diui-
 norum legerit, illic sanè omnium impietatum, ac er-
 rorum sentinam reperiet. Pater noster decantato, li-
 bera nos, quæ sumus Domine (inquit uenerabilis pa-
 ter) ab omnibus malis præteritis, præsentibus & fu-
 turis, & intercedente beata & gloriosa semper
 uirgine

uirgine Dei genitrice Maria, & beatis Apostolis
 tuis Petro & Paulo, atq; Andrea, cum omnibus
 sanctis, da propitius pacem in diebus nostris, ut
 ope misericordiae tuae adiutrice, à peccatis simus
 semper liberi, & ab omni perturbatione securi,
 Per eundem Christum dominum nostrum, qui te-
 cum uiuit & regnat in unitate Spiritus Sancti.
 Hæc etiam submissus balbutit Sacrificulus, ac tan-
 dem aliquantisper silet, quo quidem silentio, sab-
 batum, quo in sepulchro iacuit Christus (propter-
 ea quod tunc nullus fidem prædicauerit) signifi-
 cari, umbrarum adumbrator Durandus hic ima-
 ginatur, alias etiam huius rei adducit ineptias, quas
 hic prætereo. Tum demum missarius philosophus
 in suo sine ratione Rationali inhorrendam blasphe-
 miam incidit: Et quia (inquit) indigni sumus ueniã
 de præteritis, præsentibus & futuris malis prome-
 reri, nisi nobis donetur, oratione beatæ Virginis,
 ac beatorum Petri & Pauli atq; Andreae, & aliorũ
 Sanctorum: ideo hic eos in nostrum patrociniũ in-
 uocamus. Sed quæso, cuius intercessione, quoq; me-
 diatore, Petro, Paulo, alijsq; remissa sunt peccata?
 Neminem unquam mortalium in terris (Christo a-
 gno immaculato excepto) extitisse, qui aliqua pec-
 cati labe infectus non fuerit, certum est. Per primi
 enim parentis lapsum filij iræ nascimur? Quis igi-
 tur à peccato immunis esse poterit? Nemo sanè. Om-
 nes enim peccauerunt, & egent gratia Dei: per me-
 diatorem, intellige unicum Iesum Christum. Ex quo
 sanè quàm horrenda sit hæc blasphemia, facile ap-
 paret

Pfal. 13. 52. 53
 Rom. 2

1 Ioan. 2

Rom. 8.
1. Heb. 1.
Tim. 2. & 9.
Esa. 53.

paret. Nam ubi loci in sacris literis nos peccatorum remissionem sanctorum intercessione consequi, legitur? An non, qui peccata alio pacto, quam mediante Christo remitti opinantur, insaniunt? Quis unquam certi de remissione peccatorum citra uerbum Dei aliquid statuere poterit? Nobis sane per solam intercessionem Iesu Christi peccata remitti, illumq; mediatorem, aduocatum, ac intercessorem apud Deum pro nobis esse, sacris literis abunde docemur. Nec Scriptura nos aliò remittit, nihilominus tamen deceptores isti, ac falsarii id impudenter sanctis demortuis tribuunt. Sed quæro à te uenerande pater, quo mediante, super memoratis sanctis (etenim cum homines fuerint, peccato obnoxios fuisse certum est) peccata remissa sunt? Si sane respondere uelis, mediante solo Christo id consecutos fuisse (ni apertis Scripturæ locis impudenter contradicere uolueris) fatearis necesse est. Ad quid igitur tantæ dementiæ est, ut in remissionis peccatorum negotio, nos ad sanctorum inuocationem remittas? Quemadmodum lex de inuocando Deo data est, ita etiam in nomine Christi petere peculiariter iubemur, ac annexam illi, nos consecuturos, quis quid in nomine ipsius petierimus, promissionem habemus. Per ipsum enim accedere audemus cum fiducia, misericordiam consecuturi, et gratiam inuenturi in auxilio opportuno. Si quis peccauerit, inquit Ioannes, aduocatum habemus apud patrem, Iesum Christum. Sedet (inquit Apostolus) ad dextram Patris, ac pro nobis intercedit.

Item

Item, Vnus enim Deus est, & vnus mediator Dei, & hominum, homo Iesus Christus. Hic sanè Apostolus cum precationum mentionem fecisset, tum cuius mediatoris fiducia fieri debeant edocturus, orantes non ad demortuos sanctos, sed ad solum aduocatum ac mediatorem Iesum Christum remittit. Cæterum qui hac de re plura uelit, institutionem Caluini, quo loco hæc prolixius ac exactius tractantur, legere poterit: hæc interim cursorie, quodammodo ut locus postulabat, dixisse hic sufficiant.

Hoc peracto, presbyter impanatum Deum suum in duas partes frangit, ac tandem alteram super patenam reponit, alteram uerò partem in duo frustra subdiuidit, ac alterum patenæ etiam, iuxta dimidium deum suum, imponit. Tertio uerò frusto digitis retento: Per omnia, inquit, secula seculorum, tum ilicò illi respondetur, Amen. Tum addit, Pax Domini, sit semper per uobiscum, responsum sequitur, Et cum Spiritu tuo. His decantatis, signisq; crucis factis, tum Dei sui particulam in calicem delabi permittit sacerdos, inquit, Fiat commixtio & consecratio corporis & sanguinis Domini Iesu Christi, accipientibus nobis uita æterna, amen. Hæc autem omnia proprias significationes, ac peculiaris mysteria, hoc est, superstitiones habent ac impietates, sicuti missarij doctores omnes asserunt. Sed an hoc institutioni Christi morem gerere est? Vbinam infamis bestia, Christum panem uino miscuisse le-

gitur? Scimus sanè panem primò, deinde uinum discipulis datum esse: at nebulones isti à recta uia & doctrina aberrantes, superstitiosum, imò fatuam hic contra Christi institutum mixturam excogitant, huius porrò imposturæ uarias reddere conatur pro suo more rationes Durandus, quas ut præterirem consultius mihi uisum est. Præterea quid consecrationis uocabulo hic Missarius morio, dum inquit, Fiat commixtio & consecratio corporis & sanguinis, & c. sibi uelit nescio. An enim nõ dudum (ut falso docent) facta fuit consecratio: hoc est, ut loquuntur, panis ac uini in corpus ac sanguinem Domini transmutatio? Cur igitur, si prius facta est, ut dicunt, denuò hic fieri consecrationem uolunt? At miseros ita obcæcatos esse oportuit, ac in tantum tenebrarum, ac errorum abyssum præcipitari, ut ex mendacio mendacium pullulare hic non animaduerneret.

II. SECTIO PARTIS III.

HAs execrationes sequitur Agnus Dei, cui quidem uenerabilis carnifex tres subnectit orationunculas. Prima rogat, ne Deus ad sua peccata respiciat, ecclesiamq; secundum uoluntatē suam unire, ac coadiuuare donetur. Secunda petit, ut corpus & sanguis Christi illum ab omnibus iniquitatibus suis liberet, ac uniuersis malis, faciatq; diuinis semper inherere mādatis, & c. Tertia precatur, ne hoc mysterium illi in iudicium ac cōdemnationem uergat, sed ad animi & corporis tutelam proficiat: his precationibus recitatis hostiam suam manu tenens: Panem, inquit, cœlestem accipiam, & nomen Domini

Domini inuocabo. Tum trinis uicibus non sine hy
 pocriticis gestibus pugno pectus percutit, ac etiam
 tribus uicibus repetit, Domine nō sum dignus &c.
 tum subiūgit, corpus Domini nostri Iesu Christi cu
 stodiat animam meam in uitam æternā. ac tandem
 Deum suum impanatum deglutit. Postea uerò sum
 pto calice, Quid retribuam, inquit, Domino, pro
 omnibus quæ retribuit mihi? ac subnectit, Sanguis
 Domini nostri Iesu Christi custodiat animam me
 am in uitam æternam. Amen. Actum etiam cy
 phum suum penitus exorbet hoc factō, Quod ore
 sumpsimus, inquit, pura mente capiamus,
 & de munere temporali fiat nobis remedium sem
 piternum: item corpus Domini nostri Iesu Christi,
 quod sumpsi, ac sanguis eius, quē potaui, adhæreat
 in uisceribus meis, & præsta, ut in me non rema
 neat scelerum macula, quem pura & sancta refi
 ciunt sacramenta. Huiusmodi autem oratiunculis
 cursoris recitando, uim adhuc madefactos digitos
 (quos prius euacuato poculo, uim aqua permixto
 lauerat) lingere solet. Tum demum post communi
 onem (ita enim uersiculos quosdam ex Psalmis, aut
 alijs Scripturæ locis, hic insutos, artis missariæ uo
 cabulo uocant) osculato altari submurmurat.

Postremò uerò ultimas suæ abominationis ora
 tiones prosequitur, quæ sanæ, ut reliquæ omnes,
 aut summa impietate refertæ sunt, aut impijs (ut sæ
 pe dixi) a libris accommodantur. Quarum quidem
 unam hic referre libuit, quam circumcisionis Domi
 ni sacro die proferre solet presbyter. Hæc nos (in
 quit

quit) communio purget à crimine, & intercedēte gloriosa uirgine dei genitrice Maria, cœlestis remedij faciat esse participes. Sunt & aliæ quæ huius sacrilegij perceptione peccata remitti, ac condonari affirmant, estq; Missale huiusmodi passim impietatibus plenum. Nos uerò melius sentimus, dum à Deo etiam ipso institutis sacramentis peccata remitti ideo non posse credimus, quod ad id instituta non sint, sicuti hæctenus sæpe probauimus, probauimusq; dum eius se obtulerit occasio, sub quarta huius Anatomie parte. Interea tamen miseri isti, sacrilegium hoc missæ, ac in Dei despectum à satana fabricatam carnificinam tantæ uirtutis ac efficacie esse hominibus persuadere conantur, ut inde sibi peccata remitti statuunt. In huius autem imposturæ declaratione, tum quod superius eius mentio facta sit: tum etiam, quod sub ultima huius Opusculi parte, ea de re diffusius disputabitur, ulterius insistere nolo. Notandum est præterea, inter has precatiunculas plures existere, quæ cum missa sua priuata ex diametro pugnant, Missam autem priuatam appello, sub qua populus non communicat. Verum solus sacerdos rem agit, Deum suum impanatum solus deglutit, ac scyphum solus euacuat. In illis enim expressè dicitur, non solum sacrificulum, sed etiam adstantes communicasse: cuiusmodi hæc est, Repleti cibo potuq; spiritualis alimonie, supplices te Domine deprecamur, ut huius participacione

tione mysterij doceas nos terrena de-
 spicere, & amare cœlestia. Hæc sanè pre-
 catio, ac huius farmæ aliæ, post comestam uini of-
 fam, à Sacrificulis dici solet, quibusquidem adstan-
 tes sui tam egregij symposij consortes fuisse nuan-
 tur. Atque inde satanæ astutiam animaduertere
 est. Principio enim dum hoc missæ monstrum exco-
 gitauit, ne illicò omnibus ipsius patefierent tech-
 næ, aliquid adhuc saltem, quod post Cœnæ Domi-
 ni ritè peractam communionem gratiarum actio-
 nis uice dicebatur, Satan relinquere uoluit. Cer-
 tum est enim priusquam hæc abominatio introdu-
 cta fuit, populo panem & uinum communicatum
 fuisse: qua de causa etiam post communionem hu-
 iusmodi generales gratiarum actiones ab illis, qui
 unà communicauerant, ritè dicebantur. Verùm si-
 mia hæc suæ priuatæ missæ huiusmodi precatationes
 insarcire (ut etiam alia non pauca prophanauit)
 imprudenter ausa est. Sed quàm miserè hic men-
 tiatur, quis non uidet? Nec est quod Missarij do-
 ctiores suo more hic cauillentur, has precatiuncu-
 las in genere ideo proferri, quod Sacerdos totius
 populi nomine hoc loci communicet.

Etenim quis tam insanus unquam erit, qui al-
 terum alterius nomine baptizari dicat? Nullus sa-
 nè id dixerit. Cur ergo in hoc sacrosancto sa-
 cramento id fieri asserunt?

Sorbonistas profectò suis in conuiujs (ut se-
 mel uentricolis istis papistis dignum exemplum
 adferam in medium) agrè laturos existimo, si
 illorum

illorum pedellus (ita enim cursorem publicum uocant) sub prandij aut conuiuij principio aulam ingressus ita proclamaret, Magistri nostri à Sorbonica facultate decretum est, ut uestrū nullus hoc toto conuiuiō quicquā manducet aut bibat, excepto uenerabili domino decano, qui quidem uestro nomine comedet, ac potabit egregiē, at interea durante conuiuiō, illi ut assistatis, eadem iubet sacra facultas. An hic existimabitis, ieiunos hos latrunculos (errauit, fratrunculos dicere uolens) æquē ac uenerandum suum decanum hoc symposio satiatos ac repletos fore. Quis rogo ideo insensatus erit, qui alium pro alio comedere aut bibere hic dicat? Idem in sacrosancta Domini nostri cœna statuas oportet, ut nimirum pro seipso quemlibet, nō autem alijs eam sumere sit necesse. Etenim, inquit Paulus, qui indigne manducat & bibit, iudicium sibi manducat & bibit. Tum uerō totius comœdiæ epilogus sequitur, nempe, *Ite missa est.* Atque hoc loco uenerandus Durandus uariē ineptit. Inter alia autem id representare somniat, quod Apostolis dictum fuit, hic Iesus qui absumptus est à uobis in cœlum, sic ueniet quemadmodum uidistis eum euntem in cœlum. Sed hoc somnium quid ad rem faciat, uel pueri testes sunt. Aliter etiam interpretatur, *Ite* inquit, hoc est, redite ad propria, nimirum innuere uolens, ut finita comœdia quilibet domum se conferat, cuiusquidem deliramenti rationem, ut ineptam, ita etiam impiam, reddit, nempe quod in Missa, iam oblata sit pro salute generis humani hostia

1. Cor. 11.

Acto. cap. 1.

hostia sacra: aliud idem æquè absurdum profert, nempe pastorum ad locum natiuitatis Christi accessum hoc *Ite missa est*, significari. Sed quia hæc de *Ite missa est*, nugæ non minus absurditatis, quam impietatis continent, omiſſis ijs, ad tertiam huius tertie partis sectionem, ubi missa pro defunctis ad amuſſim delineabitur, accedamus.

III. SECTIO PARTIS III.

HAtenus in explicatione *Missæ* pro uiuis occupati, nullam pro defunctis *missæ* mentionem fecimus, quòd si impietatibus ac infinitis illic contentis erroribus insistere uellemus, Nullus scribendi unquam finis esset. Etenim talis tamq; profunda abyssus, ac intricatus adeò labyrinthus est, ut penetrari, aut inde exiri uix queat. A principio autem execrabiliorum ac detestandam magis abominationem, *Missæ*, excogitatam nunquam fuisse, ostendere fuit animus, id quod ad oculum quodammodo demonstrasse sat est. Nec interea dubito, huius à me suscepti operis, elegantius, ac pro rei dignitate grauius tractandi ansam, occasionemq; hanc quanquam crassa rudiq; Minerva scriptam Anatomiam, cultioris ingenij uiris præbituram. Quos sanè per nomen Domini nostri Iesu Christi oro atque obtestor, ut in ea re ad Dei gloriam, Ecclesiæq; Christianæ propagationem, suam operam impedere, his meis conatibus impulsis non dedignentur. Ad hanc igitur pro defunctis *missam* accedamus, sicuti igitur superius pro uiuis *missam* diabolicum sacrilegium esse ostendimus: ita
etiam

etiam eandem pro defunctis, horrendam, & ex-
 presso Dei uerbo, reluctantem, inq; despectum Chri-
 sti à Sathana fabricatam impietatem esse, abundè
 docebimus. Ac quod ita sit, uel prima precatio hic
 22 testatur. Deus (inquit Missator) cui proprium est
 23 misereri, & parcere, te suplices exoramus pro a-
 24 nima famuli tui, quam hodie de hoc seculo migra-
 25 re iussisti, ut non tradas eam in manus inimici, ne-
 26 que eius obliuiscaris in finem, sed iubeas eam à san-
 27 ctis angelis suscipi, & ad patriam paradisi perdu-
 28 ci, ut quia in te sperauit, & credidit, non pœnas
 29 æternas sustineat, sed gaudia æterna possideat.

Nunc quero, qua ratione hæc tam lepida pre-
 catio, defuncti animam pœnis æternis non subijci
 putat, si in eo est statu, ut propter fidem ac spem
 in Christo habitam, damnari non possit? Certum
 est profectò pro damnatis Ecclesiam nullo modo,
 nec etiam beatis (quod quidem fatentur papistæ)
 preces fundere, quod si hoc corporis ergastulo so-
 lutas animas, propterea quod de sua salute per fi-
 dem in Christum certæ sunt, damnari est impossi-
 bile, quid rogo ut pro illis oretur opus est? & quæ
 sanè est, ac si precarentur, ne id faciat Deus, quod
 se nunquam facturum pollicitus est. Præterea, si
 pro fidelium defunctorum animabus orandum e-
 rat, tum sanè ut à purgatorio (quod quidem que-
 stus gratia, præter id quod horrendam impietatem
 continet, à Romanensibus excogitatum est) non au-
 tem à pœnis æternis liberentur, erat petendum.
 Etenim per fidem in Christum ab æternis pœnis li-
 beræ

beræ omnino ac immunes existūt fidelium animæ.

Sequitur igitur precationem hanc, quia fidelium animarum salutem in dubium reuocet, planè impiam esse. Verùm id diffusius aliquantulum discutiamus, defunctorum animæ, aut fidelium sunt, aut infidelium: quòd si infidelium, tum illis ut propitiatur Deus frustra petitur: sunt enim iusto Dei iudicio damnationi destinatæ. Si uerò defunctorum animæ sunt fidelium, tum sanè, ut à pœnis æternis liberentur petere, summa stultitia est: gratia enim Dei per passionem Iesu Christi ab illis (ut diximus) sunt immunes, Quod autem ad purgatorium attinet, de eo ut hic uerba faciamus, non est adhuc locus, Lectores tantum hic admonitos esse uolo, Purgatorium, Sathanæ adiuuentum esse, atque ad corradendos nummos, Missarum emporio adaptatum: ex quo quidem totum quod pro defunctis officium uocant, dependet.

Sed ad ea, quæ in hac sequuntur Missa progrediamur. decantata hac aut simili precatione, tum ad Epistolam prorumpit uenerandus presbyter, Est autem ut plurimum ex Apocalypsi desumpta, ubi Ioannes: Audiui, inquit, uocem de cœlo dicentem mihi, Scribe, Beati qui in Domino moriuntur: immo, inquit, spiritus, qui requiescunt à laboribus suis, opera enim illorū sequuntur illos. Sacrificulus autem somno adstantes fortè excitaturus, de suo hic aliquid præmittere consuevit, inquit, in diebus illis, nimirum ut simio

Matth. 9.
Luc. 7.
Ioan. 1. 5. 6.
Act. 10.
Rom. 1.
1. Ioan. 5.
1. Pet. 2.

Esa. 26. 27. 38

39.

Iere. 8. 31.

Dani. 12.

more prophetas, qui quandoque hac sententia usi
 fuere, imitati uideatur. Sed ad id quod hoc loco ex
 Apocalypsi usurpat Missator, accedamus. Si illos,
 qui in Domino moriuntur, sicuti spiritus Dei hic,
 non autem hominis affirmat, à laboribus quiescere
 certum est. Cur igitur, ut id de quo per spiritum Dei
 certi sunt, illis concedatur, orandum putant papi-
 stæ? An non spiritus Dei defunctorum in Domino
 animas, ab omnibus pœnis ac laboribus quiescere
 satis testatur? Concludamus igitur defunctorum in
 Domino animas, ut à pœnis liberentur, nullo mo-
 do opus habere. Præterea si in Domino defuncto-
 rum animas in hoc à missarum mercatoribus exco-
 gitatum purgatorium detrudi esset necesse, cur quæ-
 so hic affirmaret spiritus Dei, illos à laboribus quie-
 scere? Cur rogo, non multo magis pro illis, quo à
 purgatorij cruciatibus liberarentur, orare nos ad-
 moneret? Relinquitur ergo, hoc pro defunctis sa-
 crificium non solum uerbo Dei, sed etiam sibi ipsi
 contrarium esse. Etenim abominationem hanc nunc
 defunctorum animas à pœnis quiescere, nunc uerò
 ut ab eisdem liberentur (quæ quidam duo simul ue-
 ra esse nequeunt) petere certum est. At hic nil mirum
 est, hoc enim pacto mendacium seipsum prodere,
 necesse est. Ceterum quod ad aliam ex libris Ma-
 chabeorum ab illis sumptam epistolam attinet, quam
 etiam (præter id quod in sacrorum librorum Cata-
 logum non referuntur) miserè, imò falso corumpe-
 re ausi sunt, dum offerri ea ibi pro offerri
 pro peccatis mortuorum sacrificium,
 inquit,

2 Machab. 12

inquirunt, in eius explicatione non usq; adeò immo-
 rabor, hoc tamen unicum dicitur, Augustinum
 nempe (quem quidem hos Machabeorũ libros pro
 canonicis recepisse aiunt) non usque adeò multum
 authoritatis illis tribuere. Scripturã (inquit) Ma-
 chabeorum nõ habēt Iudæi, sicuti legem, psalmos,
 & prophetas, quibus testimonium perhibet Domi-
 nus tanquam testibus suis dicēs, Oportebat impleri
 omnia quę scripta sunt in lege, psalmis & prophe-
 tis de me, sed recepta est, inquit, ab Ecclesia non in-
 utiliter, si sobriè legatur, uel audiatur. Imò uerò uel
 author ipse quantum sibi fidei tribuendum sit, dum
 ueniam, si minus benè dixerit deprecatur, aperte o-
 fendit. Ex quo quandoquidem scripta sua uenia in-
 digere fatetur; spiritus sancti instinctu nõ scripsisse
 conspicuum est. Sequitur porrò (uaria enim hic
 pro libito recitata Euangelia lubens prætereo)
 Offertoriũ. Domine Iesu Christe, in-
 quit, rex glorię libera animas omniũ
 fidelium defunctorum de manu infer-
 ni, & de profundo lacu, de ore leonis,
 ne absorbeat eas tartarus, sed signi-
 fer sanctus Michael, representet eas
 in lucem sanctam, quam olim Abra-
 hę promisisti, & semini eius. Tum demũ
 hanc etiam blasphemiam subnectit, hostias, &
 preces, inquit, tibi Domine offerimus
 tu suscipe pro animabus illis, qua-
 rum hodie memoriã agimus, fac eas
 Domine de morte transire ad uitam.

Cõst. sec. Gau.
 Episco. cap.
 23.

Luc. 24.

h Nunc

Nunc quam enormiter in suo hoc offertorio, ac im-
 pie orent papistæ uideamus. Precantur in primis
 omnium fidelium defunctorum animas per Iesum
 Christum à pœnis inferni liberari, ac de ore leonis,
 hoc est Diaboli: néue tartarus, hoc est, profundum
 abyssi eas absorbeat, ne cadant in tenebrosa ac ab-
 scura inferni loca. Nonne hoc quicquid est impie-
 tatis eò tendit, ut fidelium animas hoc corporis car-
 cere liberatas, damnationis periculo subijci, ac in
 sathanæ manus cadere posse ostendat? O sacrilegi-
 um, ô blasphemia, ô deniq; Christianis omnibus exe-
 cranda impostura. Sed adhuc Papistarum res scili-
 cet, sese bene habet, dum purgatorij fabricatorum
 opinionem penitus inuertunt: fatentur enim, illo-
 rum qui in gratia (ut uocant) decedunt, ac pro qui-
 bus solis non autem alijs Romana Ecclesia interce-
 dit, animas damnari non posse, sicut nec reprobato-
 rum, pro quibus non interceditur, saluari. Cur igitur
 hæc tam lepida (quam mercaturæ suæ uocabu-
 lo offertorium uocant) oratione, non potius ut à
 purgatorij pœnis liberentur, quàm inferni, quò qui-
 dem (ut & fatentur) nunquam descendere possunt,
 precantur in hoc euidentis contrarium forsassis eua-
 suri per manum inferni, locum profundum, os leo-
 nis scilicet non damnatorum locum, sed purgato-
 rium intelligi debere suo more cauillabuntur, ue-
 nimaduertens, perfrictæ nimirum frontis esse non
 iudicabit? Non enim dubium est, hæc uerba de pœ-
 nis æternis (ut & expressse precedens oratio illa-
 rum,

rum, non autem purgatorij, meministi) intelligi debere, inquit enim illic Missator, Vt quia in te sperauit, & credidit, non pœnas æternas sustineat &c. Sequitur ergo, hoc offertorium execrabilem impietatem (qua quidem fidelium animas hoc corpore exutas, pœnis adhuc æternis subijci posse asseuerat) spirare, ac propterea uerbo Dei, si fieri posset, ruinam minitari. Quod autem ad subsequenter uersiculum attinet, ob id huic abominationi subnectitur, quod se pro mortuorum salute hostias offerre, ac subinde Missam mortuis æquè ac uiuis prodesse falso asserant: at id blasphemia est inter alias omnes execrationes primas tenens. Plura interea nobis hac de re dicenda forent, quoniam uerò superius quædam attigimus, pleniorq; eius tractatio inferius habebitur, plurius hic rē non agemus. Secretas item, ac post communionem, ut uocant, quod illarum superius mentio facta sit, consultò hoc loco prætermittimus. Nunc igitur ad huius Anatomie tertiæ partis sectionē quartā accedamus, qua quidē breuibus, id quod in missæ cloaca, hoc est missali, reliquū erit ostēdemus.

III. SECTIO PARTIS III.

Supra memoratas execrationes sequitur cinerum, ut uocant, benedictio, quæ sanè non modò impietatis ac superstitionis, sed etiam detestandæ ac diabolicæ idololatriæ plena est. Deus, inquit missarius incātator, qui non mortem sed pœnitentiā desideras peccatorū, fragilitatem conditionis humanæ be-

nigriſſimè respice, & hos cineres, quos causa proferēdæ humilitatis atque promerendæ ueniæ, capitibus nostris imponi decreuimus benedicere tua pietate digneris. *Et c. hic profecto apertè fatentur papistæ homines ad remissionem peccatorum hos cineres frontibus imponere, sed nonne execrabilem blasphemiam dixeris, cineribus nos peccata redimere fateri? uel hinc sanè apparet, impudentem hunc Antichristum peccatorum remissionem non usq; adeò magni facere, quam uili cinerum precio hic obtineri posse affirmat. Verumenimuerò, quæ tandem dementia est, remissionem peccatorū sub cineribus includere uelle, quam saluator noster passione sua, precioso sanguine, ac morte nobis acquisiuit? Si quid timoris, si qua reuerentiæ Diuinæ scintilla hominibus inesset, hanc sanè execrationem nullus mortalium perferret.*

Quod autem ad candelarum benedictionem atinet, principio candelas has in hominum usum corporumq; ac animarum salutem, per sanctissimi sui inuocationem nominis, ac beatæ semperq; uirginis Mariæ, ac sanctorum intercessionem benedicere, ac sanctificare Deum precatur sacerdos. Sed miseri, ubi nam unquam expiscati estis, hominum manibus fabricatis creaturis, candelis nempe, ac huiusmodi alijs, id efficacis datum esse, ut ad salutem animæ conferre possint? Id sanè in tota sacra scriptura nusquā reperiri poterit. Scimus enim animarū salutē, peccatorū ueniā ac remissionē esse, at tantū

et tanti momenti res sunt ac ponderis, ut nullo alio
 pacto quam per misericordiam Dei, ac solam per
 Christum datam gratiam hominibus concedi que-
 ani. Imò quod maius est, hæc tam lepida scilicet o-
 rator sibi ipsi aperte cōtradicit, Ad finē enim, hunc
 candelas, siue cereos ferentiū cœtum, Domini Dei
 creatoris cœli & terræ, regū regis, ac Domini do-
 minātiū precioso sanguine redēptū esse cauit, tū à
 principio cādelas in hominum usum, animarumq;
 salutē, hoc est, remissionē peccatorū benedictas es-
 se affirmat. Quo pacto igitur hæc duo inuicem sibi
 coherere poterunt, homines nempe per sanguinem
 Domini salutem consecutos, ac candelas siue cere-
 os animarū salutem conferre? salus profectò ani-
 marum remissio peccatorum est, remissio uerò pec-
 catorum ipsa esse redemptio. Quòd si candelæ sa-
 lutem animarum conferunt, tum remissionem pec-
 catorum, ac per consequens redemptionē median-
 tibus illis contingere (quod absit) dicendum est. Ve-
 rum, quàm execrabilis sit hæc blasphemia quis sa-
 næ mentis non uidet? Hac maledictione peracta,
 candelisq; aqua maledicta (benedictam uocant) as-
 persis ac demum accensis, tum processionem, quam
 uocant, incipiunt: cui quidem actui qui intersunt,
 moriones tempore Bachanaliorum laruos esse
 dices. Interea uerò antiphonam (ita enim hanc
 abominationem artis Missariæ uocabulo appel-
 lant) intolerabili impietate ac blasphemia ple-
 nam decantant, Adorna, inquit, thala-
 mum tuum Sion, & suscipe Regem
 h 3 Christū

Christum amplectere Mariam, quæ
 est cœlestis porta, &c. iam uides quàm impu-
 denter contra expressum uerbum Dei, diuam uirgi-
 nem, cœli portam, hoc est, uiam ad salutem uocare
 audeant. Quod quidem sacrilegium non solum hoc
 loco ab illis patrat, sed & ubicunque se Domi-
 ni matrem laudibus efferre putant, dum illam regi-
 nam cœli, misericordie fontem, uitam, dulcedinem,
 ac spem, aduocatam, alijsq; Deo ac saluatori no-
 stro impiè detractis nominibus ac titulis appellare
 solent. Sed tam execranda hic audire, nonne horren-
 dum est? Qui meris creaturis, Christi deserunt ho-
 nores, nonne sacras literas euertere, ac literas fan-
 ditus ad nihilū deducere nituntur? Nonne Dei om-
 nipotentis maiestatem despiciunt, ac saluatore no-
 strum suis honoribus miserè spoliant? Nec sanè me
 præterit, Satane ministros, hoc est, impuros sorbo-
 nistas, cuculatos monachos, laruatas monachas, to-
 tamq; papatus colluuiē in eos, qui se huic idolola-
 trie opponere solent, conseruandarum culinarum
 gratia grauiter inuehere, honoribus suis diuam uir-
 ginem spoliari latrantes, quod eam tanquā idolum
 adorari, ac in Dei omnipotentis locum statui non
 permittimus, rugiunt item, dum diuam uirginem
 prædonem, ac latronem, utpote filij sui honorem
 rapientem, sibiq; falsò uēdicantem esse negamus,
 ac (ut summatim dicam) dum suam hic idololatri-
 am uerbo Dei à nobis detegi animaduertūt, crassi,
 unctiq; nebulones penitus insaniunt.

Nec interea diuam uirginem Mariam, inter
 alias

alias creaturas singularem ualde (cui quidem præ omnibus id datum fuerit, ut de utero eius saluator noster Iesus Christus nasceretur) ac excellentissimum fuisse negamus, illam etiam Dei mandato obedientissimam, ac beneficiorum Dei in se indignam collatorum (sicuti in suo cantico ipsa non inficitur) non immemorem fuisse fatemur. Quæ item modestia erga filium suum Dominum nostrum usa sit, Euangelistæ satis testantur. Quod autem ex illa idolum, aut deam aliquam gentilitio more facere debeamus, Sathanicæ scholæ sex infernalis, non autem sacra docet scriptura. Etenim si adhuc diuam uirginem his in terris uersari cõtingeret, uideretq; Christo subreptos honores sibi ab istis pamphagis tribui, nonne quæso omnes insanos esse diceret? Christus profectò solus, Vita spesq; nostra est, ipsissima cœli porta, salus, consolationis fons, ac misericordie pater, solus item aduocatus, interq; Deum ac homines mediator noster existit. Quæ igitur impietas est, incarnatos hos demones, ac sathanæ assecclas, diuæ uirgini honores Deo ac Christo Iesu proprios tã impudẽter tribuere? Quid quæso aliud in suo Salue Regina, Aue Maris stella, Regina cœli, ac alijs æquẽ impijs cantionibus, infernales istæ bestie agunt, quàm quod diuam Virginem execrabilibus conuiuijs, ac iniurijs prorsus intolerabilibus afficiant? Verumenimuerò Sathanicus error, mortalium plerosque fascinauit, ut ab Antichristo illo Romano falso persuasi, neglecto Christo,

Ioan. 1. 6. 17.
& 14.
Rom. 8.
Colof. 3.
1. Tim. 2.
1. Ioan. 1.
Acto. 4.

Christo, ad diuam Virginem, sanctosq; demortuos aceruatim concurrerint, illosq; sibi patronos, ac Saluatoris nostri uice, apud Deum aduocatos, nullo uerbi Dei respectu habito, impie constituerint.

Multa nobis etiam ac uaria de rerum aliarum exorcismis, ac papisticis incantationibus, siue (ut uocant) benedictionibus (ranorum scilicet, frumenti, leguminum, herbarum, cerei paschalis, incensi, ignis, campanarum, ac reliquarum huiusmodi superstitionum) fieri solitis, hic sese latissimus efferebat campus, eorum quandoquidem Satanicæ huiusmodi illusiones, pastorale illorum (harum enim superstitionum receptaculum ita uocant) legere, hoc est, oleum, ac operam perdere uolentibus, perspicua satis esse poterunt, delirij eiusmodi tempus frustra terere inutile uisum fuit. Attamen ne omnia silentio præterire uiderer, subsequenter ouorum, casei, ac carniū, non minus impium ac ridiculum, quam etiam gulosam benedictionem non omittendam duxi. In hac enim adiunctione deprecantur fanatici isti Deum super edulia benedictionem suam infundere, ut gustantibus proficiant in uitam æternam. Estq; & alia quæ quidem quibuslibet in genere rebus, uelut ephippium quibuscunque, equis accommodum, applicare solet. Rogant enim Deum, ut eam creaturam, quæ illis proponitur, benedicat, quo sit humano generi salutare remedium &c. Quis rogo tam hebeti ingenio esse unquam poterit, qui istos diuinæ maiestatis illusores, caduci ac corruptioni obnoxijis rebus, ea quæ nec an-

gelis

gelis Dei conueniunt, impudenter attribuere, non animaduertit? Quis cedit præter saluatorem nostrum Iesum Christum, humano generi salutare remedium esse poterit? Christus enim solus id muneris sua passione sibi uendicauit. Quid igitur gulosi isti, ac sordidi uentricolæ hæc garrunt, dum caseo, ouis, carnibus, alijsq; uentri seruitutibus, quas suis exorcismis incantare solent, rebus, uitæ ac salutis rationem demandant? Christus sanè ore proprio, Matth. 15. id quod os intrat hominis non coinquinare protulit. Quod autem animæ nil detrimenti adferre potest, nec sanè quicquam adiumenti eidem præstare poterit. Præterea (inquit Apostolus) regnum Dei non est esca & cibus, nil profectò hic innuere uolens aliud, quàm regnum Dei: quod quidem spirituale est, corporis ac caducis labilibusq; rebus non consistere. Etenim ubi, inquam, in sacris literis legitur, uerborum uirtute, corruptioni obnoxiijs rebus id efficaciam unquam Deum indidisse, ut animabus salutem adferre possint? Fortè fascinatorum istorum quispiam replicaturus? Imò, inquit, 1. Tim. 4. idem Apostolus, Cibos oratione ac uerbo Dei sanctificatos esse docet. Huic breuibus responsum esse uolo. Paulum hoc loco de ciborum sanctificatione, uerba facientem minimè docere, hac ratione cibos uirtutem aliam quam non habuerint prius in se recipere, sed hac sanctificatione, uerum, purum, ac indifferentem liberum Christianis cum gratiarum actione sumendorum usum sanxisse certum est. Ad huius autem intellectum nobis notandum uenit, sub

lege existente populo Dei, non omnibus pro libito
 cibus, uerum illis solum, qui per legem concessi e-
 rant, uesci licuisse, à lege uerò non permissa edulia
 immunda, contaminata, ac communia, uocata fuis-
 se, ea uerò quibus populo Dei uesci per legem li-
 cebat, sanctificata: hoc est, pura & munda fuisse
 dicta. Quandoquidem uerò post saluatoris nostri
 Iesu Christi aduentum ciborum delectus apud Chri-
 stianos sublatus est, omnes citra controuersiam ci-
 bos Christianis sanctificatos, hoc est, licitos esse,
 certum est, atque in eam sententiam loquitur Apo-
 stolus. Eo etiam tendet Petri in Apostolorum actis

Act. 10.

uizio: cum enim uas omni animalium genere refer-
 tum, uelut lintheum magnum è coelo deorsum mitti
 cerneret: uocemq; qua ut mactaret & manduca-
 ret, audire uideretur, renueretq; inquit, se nun-
 quam immundum aut commune quicquam mandu-
 casse. responsum illi fuisse testatur Lucas, ne quod
 Deus sanctificasset, commune aut immundum di-
 ceret. Quo sanè responso satis innuebatur, Chri-
 stianis edulia omnia citra delectum sanctificata,
 hoc est, pura ac munda esse. Id etiam Apostolus

Tit. 1.

testatur, dum inquit: Omnia munda mundis. coin-
 quimatis autem ac infidelibus nil mundum esse. Se-
 quitur igitur hanc Papiatarum in sanctificandis ci-
 bis superstitionem, diabolicam imposturam exi-
 stere. Non abs re ergo hanc de ciborum delectu,
 & discrimine in Ecclesia introductam doctrinam,
 spiritum erroris ac demoniorum esse affirmat apo-
 stolus Paulus primæ Timothei quarto capite: Om-
 nis enim

nis enim creatura Dei (inquit) bona, nilq; reiſci-
 endum quod cum gratiarum actione percipitur,
 ſanctificatur enim, hoc eſt, uſus illius purus, mun-
 dus, ac permiſſus eſſe prædicatur per uerbū Dei,
 ac orationem. Per uerbum (inquam) creationis, quo
 quidem ad uſum hominis omnia creata ſunt: per
 uerbum item, hoc eſt, uocem hanc, quam ſuperius
 de cælo miſſam diximus, ac tandem per Euangelij
 uerbū, quo fideles omnes legis iugo liberatos eſſe,
 ac omnibus ſine ulla differentia cibus, liberè cum
 gratiarum actione ac oratione uti poſſe (etenim
 niſi præcedente oratione, ac ſubſequente gratiarū
 actione, homini Chriſtiano cibus ſumendus nō eſt)
 certi redduntur. Atq; hæc eſt Apoſtoli de ſancti-
 ficatione ciborum (quam quidem ſuis ueneficijs
 miſſarij incantatores impudenter accommodant)
 genuina ſententia.

Reſtat ut de aquæ adiuratione breuibus ali-
 quid dicamus, in primis autem incantatores iſti,
 ſal exorcifant, hoc eſt, adiurant ac ſaſciant, rogan-
 tes, ut fiat ſal exorcifatum, ſiue adiuratum in ſalu-
 tem credentium, ſitq; ſumētibus in ſalutem animæ
 & corporis: his recitatis, hanc ſuam adiuratio-
 nem triplici crucis ſignaculo munit, ueneficus miſ-
 ſarius. Tum altera eiſdem impietatis præ-
 catio, immo increpatio potius ſequitur, qua hanc
 Creaturam Salis benedici, ac ita ſanctificari,
 ut ſit omnibus credentibus ſanitas mentis, &
 corporis, rogat: atque ea præcatio duabus etiam
 crucibus ſignatur. Tum uerò incantato ſale,
 aquam

aquam etiam transformare incipit. Rogat autem ut
 fiat aqua exorcizata, siue incantata ad effugiendam
 omnem potestatem inimici, ipsumq; inimicum ex-
 plantare ac eradicare ualeat cum angelis suis apo-
 staticis, &c. Estq; hæc precatio crucis etiam signa-
 culo farcita. Tum demum in eo negotio ulterius pro-
 cedens incantator, huic adiuratæ aquæ uirtutē be-
 nedictionis infundi precatur, ut creatura Dei my-
 sterijs seruiens, diuinæ gratiæ sumat effectum ad eij-
 ciendos demones, morbosq; pellēdos, ut quicquid
 huiusmodi aqua aspersum fuerit, careat omni im-
 mundicia, ac ab omni noxa liberetur? adeo ut im-
 mundus aerq; corrumpens peritus, illic nullo pa-
 cto locum habeat, &c. Sed quid multa? Dispercam
 si uel in magicis artibus exercitissimus, siue adiu-
 rationibus, his incantatoribus, in fascinandis homi-
 num oculis, expeditius unquam uti poterit. Ad quid
 enim quæso, aliud, his adiurationibus utuntur Ro-
 manenses, quam ut in Dei despectum naturæ ordi-
 nem inuertant? Nonne huiusmodi illusionibus Dei
 creaturarum usum præteruertere nituntur? In quem
 enim usum sal hominibus datum, ac aqua concessa
 fit, non noscimus. At fanatici isti, prout suis stupi-
 dis capitibus superstitiones inciderint, has, aliasq;
 in hominum usum datas creaturas, superstitionis
 suis inuentis impudenter applicant. Sed mirum ui-
 deri posset, eousque uesaniæ homines deuenisse, ut
 ab eiusmodi missarij sacrilegi sæculento gutture
 prolatis uerbis, incantatum hoc aquæ elementum,
 tantum uigoris habere, sibi tam misere persua-
 serint,

serint, cuiusquidem in tota sacra scriptura nullum testimonium relictum sit. Verum huiuscemodi monstra eum in modum excæcari oportuit, ut, quia ueritatē, eiusq; professores indies magis magisq; oppugnet, iudicio Dei ad insaniam usq; redigeretur, ut pro candidis nigra, pro lumine tenebras, proq; ueris falsa amplexi fuerint. Cæterum hic etiam de peregrinantium peris ac baculis, quoq; pacto etiam benedici, hoc est, incantari soleant, alijsq; in hoc missali baratro spectris mihi dicendum foret, ni me plus satis temporis in huiuscemodi horroribus contriuisse animaduertere. Quoniam uerò tertiam huius Anatomie partem, ut polliciti in præfatione fueramus, absoluiamus, nunc ut ad reliquas huius semper maledictæ missæ execrationes accedamus, Deus postulat.

ANATOMIÆ PARS IIII

ET VLTIMA IN QVATVOR

Sectiones diuisa.

SECTIO PRIMA.

Htsi superius uarios abusos, errores, superstitiones ac quibus undique refertum est hoc Missæ monstrū impietates, ut locus ferebat explicauerimus: aitamen ut superius in præfatione pollicitis satisfiat, reliquum est ut in hac ultima huius Anatomie nostræ parte, alias, plusquam Sathanicas imposturas (quibusquidem totius Christianismi summam esse, homines falso persuasi fuere) quasi per species discutiamus. Inter alias autē nobis hic tractan-

das execrationes, hæc primo loco se offert, quod Missæ abominationem peccata remittere, proq; illis satisfacere, uel illorum remissionem hominibus applicare, proq; uiuis non solum, sed etiam mortuis meritorum esse sacrificium acclament ubique pæpistæ. Hac uerò execratione refutata, hoc Missæ Sacrilegium non diuinum institutum, sed Sathane commentum ac à pluribus Antichristis uarijs modis collectum, ac consutum esse ostendemus. Tum demum uarios, ac enormes (quorum partim supra meminimus) Missæ errores, ac abusus paulò alius, prout locus dabitur, repetemus. Ad primum autem nobis hic propositum articulum quod attinet, Quicumque hanc abominationem tam impudenter tueri ac defendere audent, ut illi tantum efficaciam tribuant quod peccata remittat, iudicioq; Dei satisfaciat, hi sanè, aut de tota Missa, hoc est, omni ceremoniarum (ut uocant) uerborumq; , ac gesticulationum illic contenta farragine loquuntur: aut illud de suo, quod appellant, sacramento, hoc est, incantato pane ac uino intelligi uolunt. Quòd si huiusmodi uerborum, ac gesticulationum impie confusioni id tribuunt, quàm absurdum ac ridiculum id sit, facile perspicitur. Quis enim uerborum murmurationibus, uel etiam uarijs in hac comœdia gesticulationibus, alijsq; ridiculis ineptijs peccata remitti posse unquam affirmauerit? Etenim Bibliorum libros purum uerbum Dei esse nemo ambigit, at si quis uel centies illos legat ac relegat, an propterea eum

eum qui legerit, remissionem peccatorum inde consequi dixeris? Quæ igitur fieri potest, ut lecta siue decantata Missa (quandoquidem diabolicam imposturam esse, inferius tertia huius ultimæ partis sectione docebimus) peccata remittantur, aut ullo pacto illic à sacrificiis expiantur?

Vel sole igitur ipso clarius est, nec uerborum quamuis etiam sacrorum recitatione, nec ceremoniarum pompa, peccato ullo modo remitti posse: alioquin iustificatio hominis, contra apertam Apostoli doctrinam, non gratuita acceptatione per fidem, sed operibus niteretur. Etenim nemo unquam uerborum prælationes, hominum opera esse negabit, quæ sanè hypocrita quiuis, aut infidelis (psalmos scilicet uel orationes murmurando) æquè præstare potest. Imò & sathanam ipsum omnis impietatis ac mendacij parentem, è doctrina salutis raptauerba sacra, protulisse testatur Mathæus sui Euangelij capite quarto. Sed & Apostolus uarijs in locis, operibus legis à Deo quidem per Moysen latæ (sub qua, & moralem ac etiam ceremoniale) iustificatum neminem, hoc est peccatorum remissionem consequi testis est. At nephandæ istæ bestię nobis persuadere conantur, murmuratione, uel etiam cantatione uerborum, aut aliquot ab hominibus superstitiosè, uel impie, citràque uerbum ac mandatum Dei excogitarum ceremoniarum, defunctoria obseruatione nobis peccato-

Rom. 3. 4.

5. & 8.

Gal. 2. 3.

4. & 5.

Colof. 2.

peccatorum remissionem, ac coram Deo iustificationem acquiri. Sed nonne hæc plusquam diabolica audacia, ac intolerabilis impudentia est?

Quòd si hanc suam imposturam non de toto Misse suæ seculæto stercorario intelligi uelint, sed hanc peccatorum remissionem, siue eius applicationem abominabili sacramento suo (ut uocant) tribui debere dixerint, id sane execrabili impietate plenum mendacium est. Et si enim omne id, quod super pane ac uino, sibilando, aut sufflando agunt, ueræ institutioni (id quod apertè negauimus superius) effectus consentaneum: non tamen sacramentorum efficacia se eousq; extendit, ut ex se tam mirabiles res operentur, uerum per Christum effectas & impetratas, mediante fide, nobis tantum applicent, de his nos tutos ac securos reddant, ac illas cordibus nostris obsignent. Quòd autem nec sacrosanctæ cenæ Domini sacramentum, nondum ullum aliud id officij habeat, ex eo apparet, quòd uerè, ac pura sacramenti siue baptismatis, siue etiam cenæ Domini perceptio, semper aliquid præsupponat, nec cuiquam (si modò prouectioris ætatis extiterit) administrari, nisi doctrina Euangelij & fide in Christum præcedente, unquam possit. Sequitur igitur, sacramenta nullo modo peccata per se remittere, ne peccatorem iustificare posse. Quodq; ita sit, constat ex sequenti argumento: certò enim certius est, neminem (si ab annos discretionis peruenerit) huius, aut alterius sacramenti communioni se ingerere debere, non habita prius de suis peccatis contritione, ac
in pas-

in passionem, ac mortem saluatoris, ac domini nostri fide. At qui ueram peccatorum contritionem habet, credi q̄ in Christum, is sanè remissionē peccatorum consequitur, ac tandem uerè iustificatus est. Id autem facillè ex Actis apostolorum apparet, dum Cornelium Centurionem alloquens Petrus, huic (inquit) prophetae testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum. Paulus item, notum sit uobis fratres (inquit) quod per hunc uobis peccatorum remissio annunciat̄ ab omnibus, quibus nō potuistis in lege Mosi iustificari, in hoc, qui credit, iustificatur. Quod si cōtritio de peccatis, fides item in Christū, ante sacramētorum usurpationem haberi potest, imò hæc duo sacramēta (in his qui prouectioris sunt ætatis) ut præcedant necessarium est: sequitur sanè, peccatorū remissionē non ex sacramētis per se, seu ex opere (ut uocāi) operato, sed ex cōtritione, ac fide in Christum tanquam causa applicante, necessario dependēre. Atq; id uel ex communi, ac inueterato Ecclesie usu, perspicuum fit, id enim moris hæctenus in ea obseruatum uideamus, ut ætatis prouectæ hominibus, nisi prius de sua fide rationem reddiderint, baptismi sacramentum non impartiat̄, id etiam in hoc sacrosanctæ Domini cene sacramento obseruari manifestum est. Quod uerò ad Baptismum attinet, eius in actis euidentissimum exemplū habemus in eunucho Candacis reginæ Æthiopiæ, quem sanè Philippus priusquam se toto corde in Christū credere confessus

Acto. 10.

Acto. 13.

Acto. 8, cap.

Gene. 15.
Rom. 4.

esset, baptizare noluit. Abraham item ante circum-
 cisionem iustificatum credimus, quod quidem Abra-
 hae exemplum citat Paulus, dum hominem nec ope-
 ribus nec sacramentis remissionem peccatorum con-
 sequi, hoc est, iustificari posse probat, inquit, A-
 braham in praeputio, hoc est, ante circumcisionem
 iustificatum quidem, ac tandem signum circumci-
 sionis accepisse, signaculum iustitiae fidei. Quibus
 sane uerbis aperte docet, sacramentorum munus
 se eo usque non extendere, ut peccata remittant,
 ac iustificent homines. Verum tam inenarrabi-
 lis gratia tanquam signa, sigilla, ac signacula es-
 se. Quod si sunt, tanquam signacula iustificatio-
 nis, eius sane causa nullo pacto esse queunt. Quid
 enim inter alicuius effectus causam, ac eius sig-
 num sit differentiae, nemo nescit. At sacramenta,
 remissionis peccatorum signa sunt. Igitur nullo
 modo peccata remittere possunt. Nam pluribus
 Noui Testamenti exemplis, sacramenta remis-
 sionis peccatorum nullo modo causam esse pro-
 bari potest. Mulierem etenim (ut haec pauca in-
 ter alia in medium adducam) peccatricem, Za-
 chaei familiam, latronem item in cruce penden-
 tem, aliosque multos sola fide, non autem sacra-
 mentis, remissionem peccatorum consecutos le-
 gimus. Sequitur igitur, sacramenta peccata non
 remittere, ac per consequens non iustificare. Quod
 si quis ueteribus usitatum hic loquendi modum
 (quo dicitur nouae legis sacramenta id ipsum quod
 significant,

significant, præstare) ac precipuè Augustinum al-
 legauerit, qui de ueteris, ac nouæ legis sacramen-
 tis, illorumque differentia loquens, illa quidem
 saluatorem promississe, hæc uerò salutem præ-
 stare asserit, Hoc sanè responsum nolo diligen-
 ter, prudenter, ac sobrie huiusmodi locutiones a-
 nimaduertendas, ac ponderandas esse, ne illas à
 uero sensu detortas, longius extendamus. Ete-
 nim diuus Augustinus uarijs in locis, Mosaicæ
 legis sacramenta Christum prænuntiasse quidem,
 noui autem Testamenti sacramenta annuntiare
 asserit. Libro enim aduersus Faustum decimono-
 no & decimo quarto capite, legem ac Prophetas,
 quæ id quod futurum erat præfigurarent, sacra-
 menta habuisse affirmat. Nostra uerò sacramen-
 ta id ipsum quod promissum fuerat annuntiare te-
 statur, adeò ut in significandi modo solum dis-
 crepent. Quod uerò ad rem significatam atti-
 net, inter se conueniant, ac paribus passibus am-
 bulent. Idem etiam contra Petilianum, libro se-
 cundo, capite trigesimo septimo, Iudæorum sacra-
 menta in signis diuersa quidem, uerum in re sig-
 nificata equalia fuisse ait, hoc est, in uisibili ap-
 parentia diuersa, in spiritali, ac inuisibili effi-
 cacia, ac uirtute paria. Si igitur locutiones huius-
 modi ueras, ac uerbo Dei consentaneas esse uo-
 luerimus, operæ præcium erit illas omnes ad
 hunc scopum dirigere, ut cum diuo Augustino
 hanc ueteris ac noui Testamenti sacramentorum

differentiam, in significandi, ac representandi modo statuamus. Dicendum igitur, ueteris legis sacramenta, id quod futurum erit significasse quidem. Noui autem testamenti, promissum representare, ac digito quodammodo demonstrare, hoc est, non amplius futurum, sed presens, nec ulterius expectandum ostendere, ex quo Noui quam ueteris testamenti sacramenta multò expressiorem, clariorem, ac digniorem significationem habere conspicuum est. At quod propterea peccata remittant, pro illis satisficiant, hominem iustificent, gratiamq; illi conferant, quàm impium sit dicere, nemo sanæ mentis non uidet. Quoties igitur eiusmodi locutiones, quæ quidem prima fronte sacramentis remittendi peccata munus tribuere quodammodo uideri possent, nobis occurrēt, quemadmodum apud Lucam,

Luc. 3. dum inquit, Ioannem prædicasse Baptismum in remissionem peccatorum: in Apostolorū item Actis, Acto, 22, ubi Ananias: Surge (inquit) & baptizare, ac abluere peccata tua, inuocato nomine ipsius. hic sanè, ut talem loquendi modum, cum sobrietate, ac modestiæ legamus operæ precium erit, ne per sacramenta Domini, ac saluatoris nostri gloriam obtenebrare uideamur. Interim tamen illis suum officium, ac uisum ne adimamus, summo operè nobis cauendum est.

Sciendum igitur hic in primis, solum Deum nec per sanguinem filij sui à peccatis nostris abluere, ac tandem, quò id lauacrum in nobis sit efficax, mysticè per spiritum sanctum in nobis operari. Dum igitur de ablutione, hoc est, peccatorū remissione incidit

incidit quæstio, eius sanè nullus alius author, Patre
 cœlesti dēpto, nobis inuestigandus est, quod ad cau-
 sam (ut uocāt) materialē attinet, excepto sanguine
 Domini nostri Iesu Christi, nulla alia excogitanda
 est. Quod autē ad formalē causam spectat, hic san-
 ctum spiritū primas obtinere, nemo ambigit. Inte-
 rim tamen (ut dixi) prædicationē uerbi dei, ac sacra-
 mēta ueluti sensibus nostris exposita media, ac in-
 strumēta, hic excludere nobis non licet. Quam-
 uis enim Deus sancti spiritus uirtute in nobis intrin-
 secus operetur, id tamen nil impedit, quominus me-
 dijs quibusdam quæq; ad id diuinæ Maiestati apta
 uidentur, signis infirmitati nostræ succurratur.
 Quoniam igitur Baptismus fidei nostræ debilita-
 tem iuuat, ac quodāmodo releuat, ut eo certius sibi
 promissam ex gratia peccatorum remissionem ap-
 prehendere possit, animæ ac regenerationis lau-
 crum ritē uocari potest: hoc pacto igitur lauacrum
 cuius in Actis meminit Paulus, quod illi remissa fue-
 rint peccata, causa non fuit quidem, uerum impe-
 trata per fidem gratiæ symbolum, quo quidem pec-
 cata sua abluta, hoc est sibi remissa esse agnouit. In-
 terea tamen notandum est, in noui Testamenti sa-
 cramentis, nudam ac uacuum nobis figuram non
 proponi, uerū rem ipsam illic representari: Deus
 etenim neminem in promissionibus suis fallere uult,
 sed ea quæ hominibus sacramentis huiusmodi pro-
 ponit, adimplet. Hic autem cauendum est maximè,
 ne sacramentis gratiam Dei includamus. Nam ex-
 terna Baptismi administratio (ut in proposita hu-
 ius sacra-

ius sacramenti disputatione maneamus) citra Dei gratiam, nullius efficaciam existit, cuius sanè gratia, præeunte fide in Christum, comitante autem hoc symbolo, certiores reddimur. In hunc igitur sensum accipiendum est, quod ex Luca supra adduximus de Baptismo, nimirum quod sit signum, sigillum, ac quodammodo pignus peccatorum remissionis. Quid item in Actis senserit Petrus, dum iubet nos poenitentiam agere, ac baptizari in remissionem peccatorum, facile intelligitur: & si enim Deus per filium semel in perpetuum credentibus reconciliatus, illis peccata non imputet, hancq; reconciliatorem suo sancto spiritu cordibus nostris infigat, nihilominus tamen, quando quidem tam inenarrabilis beneficij sigillum, ac pignus existit Baptismus, non iniuria nec absurde in remissionem peccatorum dari dicitur.

Idem de alijs sacræ scripturæ locis ubi remissio peccatorum sacramentis tribui uidetur, dicendum uenit. Signa nempe esse ac sigilla, imò pignora quædam, quibus mediantibus, peccatorum remissionis credentes certi reddantur quidem, sed ob id eius remissionis nullo modo causa dici possunt. Alia item sunt sacramentorum officia, quorum in presentiarum, ut mentio fiat, locus non exigit.

Vt autem ad propositum reuertamur, illos qui cœnæ Domini sacramentum (ut interim de hoc papistarum incantato pane taceam) peccata remittere garrunt, in perniciosum errorem, nephandam superstitionem, ac abominabilem impietatem

tem incidere concludo. Sola enim Dei bonitas, gratia, ac infinita misericordia, credentibus peccata remittit, non autem Eucharistia, ut supra diximus. In terra tamen nos eius certos reddere non negamus, dum confirmat, ac cordibus nostris infigit, Christum in redemptionem nostram corpus ac sanguinem suum tradidisse, passionemque ac mortem eius vite nostrae causam esse. Quid igitur efficiet amplius, ac quo tandem se uertat hoc abominabile Missae sacrilegium? An ne peccata remittet, Dei iudicio satisfaciet, ac tantam hominibus applicabit gratiam? Nonne id cogitare summa impudētia est? Si enim hanc execrationem, sacramentum (quod quidem impossibile est) esse concederemus, attamen se, eo usque non extenderet, sicuti superius abunde ostendimus. Garrians igitur quantum uelint papistae, tamen necesse est prius hanc abominationem sacramentum esse ut doceant, quod si fecerint (nuncquam tamen id effecturos certū est) nihilominus tamen, id quod hic falso persuadere conantur, se nunquam obtenturos, uel ex supra dictis dubium non est.

His igitur quae superius adduximus argumētis, doctorū Missae cauillationes, distinctiones, diffugia, ac sophismata, facile elidi ac in fumum quodāmodo redigi posse, non dubito. At hic forte pertinaciter replicabunt aduersarij, se, dum Missae sacrilegium peccata remittere contendunt, de poena non autem culpa intelligi debere. At hoc deliramentum superius primae partis sectione quarta, exacte adeo

refutauimus, ut id hic repetere tædiosum magis, quam utile esse existimem. Aliam æquè ridiculam hic distinctionem excogitarunt, mortalium scilicet, ac uenialium (quæ uocant) peccatorum, quam sanè (si modò propriè loqui uelinus) facile erit refellere. Nam si legis rigore spectemus, quodcumq; profectò peccatum mortale: est peccatum enim, quod legi non aduersetur, nullo modo peccatum dici potest, quod si contra legem est, quin damnet, ac morti peccantem subijciat, non est dubium. *Maledicti enim* (inquit psalter) *qui declinant à mandatis tuis.* Si igitur ueniale (quod uocant) peccatum est, ob id sanè quod legi aduersetur, peccatum fit necesse est. Quòd si contra legem est, tum peccantem maledictioni, ac morti ut subijciat, ac per consequens mortale sit oportet. Atq; hinc Romanensium in hac excogitanda uenialium ab alijs peccatis differentia, acumen ingenij uidere est. Non tamen inde sequitur, si dicamus omnia peccata sui natura mortalia esse, quod ob id (sicuti pleriq; somniarūt) sint æqualia: ex factò enim alterum altero enormius esse nemo nescit, uerùm hic omnia peccata sua natura, respectu rigoris legis (ut diximus) mortalia esse asserimus. Plura uerò hic de alijs non minus ineptis quam ridiculis peccatorum distinctionibus dicere, cum de illis ad nauseam usque differuerimus, ne idem sæpius repetamus, necessariū esse non duxi.

II. SECTIO PARTIS III.

IN cum finem siue usum rem quampiã, in quem nullo pacto apta esse queat, dirigere, quanta sit dementia

dementia nemo nescit. Interea tamē Missæ propug-
 nacula, eam suam execrationem sacrificium pro ui-
 uis ac defunctis esse, mordicus tenent. Quodq; ita
 sit, uariè profectò ea de re à sacrificulis murmura-
 te oratiuncule, eius uel testes esse poterunt. In
 spiritu (inquit) humilitatis, & animo
 contrito suscipiamur Domine, ut sic
 fiat sacrificium nostrum in cōspectu
 tuo hodie, ut placeat tibi Domine De-
 us. Est & alia eius farina, que idem in fine Missæ
 confirmat, oratio. Placeat tibi inquit Missator,
 sancta trinitas officium seruitutis no-
 stræ, & præsta, ut sacrificium, quod o-
 culis tuæ maiestatis indignus obtuli,
 sit tibi acceptabile, mihiq; .ac omni-
 bus, pro quibus illud obtuli sit, te mi-
 serante, propitiabile. Sunt & alie eiusmodi
 impietatis passim in Missa preces, quibus sa-
 crilegium hoc, sacrificium esse, anticristi aduoca-
 ti docent. Quamuis autem superiori huius ultime
 partis sectione, aliquatenus probauerimus id per-
 niciosum errorem esse: propterea quòd si hæc abo-
 minatio non remittat peccata, multominus pro illis
 sacrificium esse possit: attamen quandoquidem hic
 articulus magni ponderis esse uidetur, quò diluci-
 dius ueritas appareat, uel uiuis (ut ita loquar) ratio-
 nibus hanc execrationem, sacrificium nullo modo
 dici posse, probabo. Sed quandoquidem sacrificij
 uocabulum uariè acceptum legimus, priusquam
 quo pacto Missam suam sacrificium dici debere exi-

Exod. 29.
Leuit. 4. 5. 6.
7. 10. 12. 14.
17. & 22.
Num. 15. 8.
15. 19.

stiment aduersarij uideamus, notadum uenit, sacrificiorum in sacris literis uaria genera extare, illic enim passim quæ, quo pacto, quamq; ob causam offerri debuerint, aperte docetur, hæc autem sacrificia in duas redigi posse species (expiatoriæ scilicet, ac laudis siue gratiarum actionis) possunt. Expiatoria illa erant in ueteri testamento, quæ purgandorum peccatorum gratia fieri consueuerunt, sicuti erat uituli immaculati, hostia siue holocaustum etc. Quod uerò ad alia alijs de causis fieri solita sacrificia spectat, illa omnia generali laudis, siue gratiarum actionis uocabulo comprehendi possunt.

Nunc uerò, si Missæ aduocati suam hanc execrationem sacrificium laudis, siue gratiarum actionis esse simpliciter assererent, in eo fortè apparentiæ aliquid inesse uideri posset. At cum tam perfrictæ frontis existunt, ut hoc sacrilegium, expiatorium sacrificium pro peccatis non solum uiuorum, sed etiam mortuorum esse contendant, quantum à uera ac salutari aberrant doctrina, facillè conspicitur. Peccata etenim expiare, hoc est, purgare ac extinguere, excellentissimum, admirabile, ac soli Deo peculiare opus esse scimus. At queso ubi Romanenses Missæ suæ monstrum id præstare unquam expiscati sunt? An ne ex ueteri Testamento id hauserunt? nequaquam sanè. Missæ enim illic (quod tum eam diabolus in mundum non euomerat) nulla fit mentio. At fortasse id ex nouo Testamento hausisse se impudenter affirmant

bunt si id fecerint, uel unico illic iota Christum aut Apostolos hanc abominationem sacrificium esse docuisse, ostendant. Quo facto, liti sanè omnino cecidit. Interea tamen in sacris literis, ac nouo præcipue Testamento coenæ Domini sacramentum, memoriale sacrificij, hoc est, Dominicæ passionis esse, reperiuntur non negamus. Christus etenim testantibus Euangelistis ac Apostolo ipso, proprio idore pronuntiauit inquit, Hoc facite in mei commemorationem, Sed an propterea Missæ sacrilegium sacrificium esse contendit papistæ? An ne sub apertissimis his Christi uerbis hanc execrationem institutam esse probabunt? Cedo, fingamus sacrosanctam Domini Coenam (quod minime fieri potest) sacrificium expiatorium esse, nil tamen adhuc inde probari poterit. Etenim prius necesse illis erit, ut coenæ Domini communionem cum Missæ sue excommunicatione paribus ambulare passibus, sacrarum literarum testimonio probent. At quando rogo id futurum est? ad calendas fortè Græcas, uel eo temporis, quo tenebras lucem, nugas ueritatem, ac Sathane inuenta Dei uiuentis institutionem esse nobis persuasent.

At mirum est profectò, in tanti momenti negotio homines tantæ audaciæ, ne dicam uesaniæ exitisse, ut talem impietatem sine sacræ scripturæ authoritate in medium adducerent. Etenim tam insigne mendacium asserere, plusquam diabolicam superbiam esse quis non uidet? Atqui dubium

Mat. 26

Mar. 14

Luc. 22.

1. Cor. 11.

nō est, id quod pro peccatis sacrificiū sit, idē quoq;
 quod saluet id ipsum esse, quod si Missa siue incan-
 tatus illic panis, sacrificiū est pro peccatis, Missam
 sanē aut sacramentum illud (quod ita falso uocant)
 non autem passionem ac mortem Christi nos salua-
 re sequitur. Sed hic papistarū plusquam brutalem
 inscitiam uidere est, quanquam enim Missæ execra-
 tioni sacramentum (id quod nullo pacto fieri po-
 test) inesset, attamen uel inuiti, sacramentorum offi-
 cium ac usum se eousque non extendere (quemad-
 modum proximē præcedenti sectione docuimus) ut
 fateantur, oportet. Sed quo magis Dei institutis
 aduersentur Romanenses, Patrum oraculis se quo-
 dāmodo ornari cupiūt. Diuum enim Augustinum,
 Ambrosium, ac reliquos (quorum autoritatibus
 etiam innitantur) missam sacrificium uocasse con-
 tendunt: aiunt etiam id ex Malachia propheta pro-
 bari, qui Deum Israelitico populo loquentem in-
 troducat hoc pacto: Nō est mihi uoluntas in uobis,
 dicit Dominus exercituum, & munus non suscipi-
 am de manu uestra, ab ortu enim solis usq; ad oc-
 casum, magnum est nomen meum in gentibus,
 & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini
 meo oblatio munda, quia magnum est nomen me-
 um in gentibus, dicit Dominus exercituum. Ex hoc
 Missarij doctores, sacrilegium Missæ, sacrificium
 esse cōtendunt, quod quidem ab oriente in occiden-
 tem fiat. Verum priusquam istis nugis respon-
 deam, lectores rogatos uolo, ut quā frivole, ac ri-
 diculē hæc ab aduersarijs hic proponantur, diligen-
 ter ani-

ter animaduertant. Principiò igitur sciendum est, Papistas, ad huius quam de hoc Babylonico scortio conceperunt, fantasticae opinionis tuitionem, ueteres (quasi huic imposturae subscribāt) adducere nullo modo debere. Nam dum coenae Domini mentionem faciunt, sacrificij uocabulo plerunq; uti patres non negamus. Verum illos interea nil aliud illic quam ueri à Christo in cruce pro nostris peccatis peracti sacrificij memoriam intelligere, imò Christum semper sacrificatorē uocare animaduertimus. Atq; ne id (ut uestra sunt omnia) somnium esse existimetis, uenerandi Missae Antistites, Augustinum ea de re (si lubet) audite: Hebraei, inquit, animalia bruta sacrificantes, in prophetia à Christo oblatae hostiae se ipsos exercebant. Christiani uerò in oblatione ac communionem corporis Iesu Christi, iam perfecti sacrificij memoriam celebrant. Quod igitur in suis scriptis passim sacrificij seu oblationis utantur uocabulo ueteres, nullam sanè aliam ob causam fieri apparet, quam quod coenae Domini celebratio, sit memoria, imago, ac ueri uniciq; , ac singularis (quo Christus nos redemit) sacrificij attestatio, quam quidem passim etiam sacrificium laudis uocari in patrū scriptis legimus. Plura ad hanc rem ex Cypriano, Ambrosio, Chrysostomo, ac alijs (imò etiam sententiarum Magistro, quem quidem Missae propugnaculum esse putant papistae) hic adducere possem, sed repellendis huiuscemodi contraueritatem ineptijs, ulterius ut infisterem, consultum non uisum est. Quod si etiam doctorum omnium

Cont. Faust.
Lib. 20. c. 19.

Lib. Sent. 4.
d. 9. 12.

nium caterua, hanc abominationem sacrificium esse (quod sanè nunquam somniarunt) assereret, attamen ut in illorum iuremus uerba (etenim præter uerbum Dei id sentire esset) nemo nos compellere potest. Nam quando quidem ea res fidem (salutis nostre basin) concernit, ut in uerbo Dei, non auiem hominum inuentis, alijsq; humanis apparentijs fundata sit, necesse est: nec ullo pacto ut à præscriptione temporis dependeat, est concedendum.

Quod uerò ad supra allegatum Malachia locum attinet, Papistas, uerbiq; Dei falsarios, propheta scriptum hic misere corrumpere ac adulterare certum est. Nam si hac sententia suam opinionem tueri uolunt, in primis prophetam de hac Missæ execratione locutum esse probent, necesse est. At (inquierent) in omni loco offerri hostiam mundam Domino asserit, id nemo negat. Sed dicite (ambo) an ne oblationem eiusmodi mundam, Missæ idolum propterea esse affirmat? Si id dixeritis, tota sanè aberrabitis uia. Quid igitur? Munda tantum oblationis meminit quidem: quæ autem illa sit, subticet prorsus. Igitur priusquam id quod asserunt aduersarij ueritati consentaneum esse nobis persuadeant, necesse est, primum ut Missam sacrificium esse, ac tum demum prophetam eius hoc loco mentionem facere, (quod quidem ne unica sacre pagine syllaba efficere unquam poterunt) probent. Interea tamen fingamus prophetam hic de cœne Domini sacramento loquutum, quod quia

dem tum sacrificium esset, ac in omni loco offerretur. Domino &c. quid inde ergo lucri adhuc consequentur papistae? His etenim ducibus altercandi gratia illis adhuc concessis, necesse tamen est, ut id sacramentum expiatorum sacrificium pro peccatis (sicuti Missam hoc fungi munere, nugantur) esse doceat. Interea tamen uerum est, coenae Domini sacramentum (propterea quod illic inenarrabilis nobis per Christum concessi beneficii memoriam agimus, mortemq; Domini annuntiamus) non iniuria sacrificium, sacrificium (inquam) laudis ac gratiarum actionis uocari posse. Verum expiationis peccatorum sacrificium coenam Domini esse (ut de hac Missae execratione taceam) asserere hic prophetam, nemo mihi unquam persuadere poterit. At dicet papistarum aliquis, quo pacto igitur prophetae uerba, ac de quo hic loquatur sacrificio, intelligemus? hic sane (quanquam hoc loco prophetam non interpretari, uerum cursorie quodammodo rem aperire sit animus) duarum superiorum in huius ultimae partis sectione prima, a nobis propositarum specierum (expiatorum scilicet sacrificiorum, ac laudis siue gratiarum actionis) ut recordemur operae precium erit. Notandum igitur, sub hac alteri sacrificiorum specie, omnia quae in proximum exercemus charitatis officia comprehendendi. Quae sane quodammodo offerri uidentur Deo, ut eo pacto glorificetur in suis membris. Sub hac etiam specie quicquid gratiarum actionis, ac bonorum operum agimus, ad honorem Dei, includi

1. Cor. II.

cludi debet. quod quidem omne (uel ipso testante A
 postolo) sacrificij uel oblationis loco esse potest. in
 terea uerò oblationes huiusmodi non ab hominum
 uiuentis, sed eminentiori sacrificio summi sacerdo-
 tis, utpote Christi, dependent. Non enim extrinse-
 cus actiones huiusmodi nostras diuino seruitio ac-
 commodari sat est, uerum nos prius per fidem, in
 unicum ac solum expiatoriũ saluatoris nostri pro
 nostris peccatis sacrificium Deo acceptos esse o-
 portet, ut tandem quicquid in nobis est, ad ipsius,
 suæq; maiestatis gloriam accommodetur. Atq; hic
 sacrificandi modus, nec iræ dei satisfacere, nec re-
 missionem peccatorum impetrare, multo minus u-
 stitiam nobis coram Deo promereri (quemadmo-
 dum superius docuimus) ullo modo potest. Etenim
 gratum Deo id sacrificium esse non poterit, si ab
 his qui prius peccatorum obtenta remissione re-
 conciliati, ac aliunde, hoc est, per sacrificium Chri-
 sti iustificati fuerint, processerit, adeoque id sacri-
 ficiu in Ecclesia necessarium est, ut nullo modo
 ab ea abesse queat. Æternum igitur sit, ac quanto
 quo superstes erit populus Dei tempore, tanto eui-
 am ut duret, necesse est. hoc igitur pacto Malachi-
 am de sacrificio loquentem hic intelligere est. Ete-
 nim huiusmodi sacrificia laudis, in omni fiunt loco,
 suntq; spiritualia. Sed ne hæc ex nostro capite
 deprompta esse existimes, quisquis es hypocriti-
 cæ Missæ defensor iubet Apostolus nos exhibere
 corpora nostra in hostiam uiuentem, sanctam, Dei
 placentem, rationabile obsequium nostrum hic sanè
 Paulus

Paulus propriè magis nunquam loquitur, nisi dum addidit, id rationabile obsequium nostrum reddamus Deo. Etenim, illic Spiritus Sanctus conseruienti Deo modum præfixit, ac formam quãdoquidem Mosaicæ legis carnalibus sacrificijs hoc pacto tacite opponere uoluit. Eodẽ etiam modo elemosynæ, aliq; in pauperes Christianos factæ cotributiones, hostiæ uocantur ab Apostolo: Repletus sum (inquit) acceptis ab Epaphrodito, quæ misistis mihi in odorem suauitatis, hostiã acceptam placẽtem Deo. Item quod gratiarũ actiones, aliq; huiusmodi hostia dicatur. Author Epistolæ ad Hebræos testis est, Per ipsum, inquit, offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitentium nomen eius. Imò & Oseas propheta huius faciendi spiritualis sacrificij meminit, Omnem (inquit) aufer iniquitatem, & accipe bonũ, & reddemus uitulos labiorum nostrorum. Idem etiam psalmista fatetur, Non accipiam (inquit) de domo tua bouem, neq; de uitulis tuis hircos, ac subiicit, Immola Deo sacrificium laudis, &c. Atq; hinc uidere est, non ex proprio nostro capite, sed puro uerbo Dei nos hæc proferre, non (inquam) somnia nostra, siue aniles fabulas (quemadmodũ Papistæ) hic extollimus, sed solo uerbo de inui * . At quod aduersarij hoc loco ex sacris literis aliquid habeant præsidij, mirum non est: tenebras etenim pro luce defendi, ac nugas ueritatis splendore tueri, est impossibile.

Sed ad huius loci intellectum habitis, restat ut missam nullo modo sacrificium esse ostendamus. sed

Philipp. 4.

Heb. 13.

Ose. 14.

Psal. 50.

quãdoquidem superius huius ultimæ partis sectione prima, hanc abominationem nullo modo remittere peccata probauimus, deducta q̄; illic argumenta huc maxime spectare uidentur, illa hic repetere nolui, uerum lectores (ne idem sæpius repetatur) illic remitto. hanc enim execrationem sacrificiũ non esse, iisdem, quibus peccata remittere non posse dictum est, argumentis probari poterit.

c. 7. 8. 9. & 10

Sed hæc interea ad superius de huius erroris refutatione dicta ulterius ut adderem, non abs re mihi uisum est. Authorem nempe ad Hebræos Epistole (quem si diligentius legissent papistæ, Missam sacrificium esse nunquam asseruissent) huic imposturæ maxime aduersari. Plures etenim in ueteri lege sacerdotes, ob id quod morte prohiberentur, permanere, factos fuisse inquit: at Christi sacerdotium propterea quod in æternum maneat, sempiternum esse, ac inde saluare in perpetuum accedentes per semetipsum ad Deum. Tum subdit, hoc quidem ueteris Testamenti sacerdotes, siue sacrificatores, aut pontifices, non solum pro peccatis populi, sed etiam suis proprijs quotidie hostias obtulisse: at Christo, sancto, innocenti, impolluto ac à peccatoribus segregato, ut pro suis, ac populi peccatis quotidie offerret, necesse non fuisse. quodq̄; maius sit, legem homines peccatores quidem, ac infirmitati obnoxios sacerdotes ac sacrificatores constituisse, sed uerbum Dei iureiurando confirmatum, Iesum Christum filium Dei sacerdotem ordinasse in æternum. Ex his duo in primis notatū digna colligenda ueniunt. Primum neminem sacri-

ficiū acceptum Deo pro peccatis offerre posse
 præter Iesum Christum, qui quidem purus, mundus,
 ac ab omni peccato innoxius, sacrificator æter-
 nus, ac consumatus, se ipsum semel pro mundi to-
 tius peccatis obtulit, adeo quod sacrificator sacri-
 ficiū, ac è diuerso sacrificiū sacrificator existat.
 Etenim, ut pro peccatis offerri queat, non solum ut
 sacrificiū purum, mundum, ac ab omni labe alie-
 num sit, requiritur: uerū sacrificatorem ex se eti-
 am purum, ac mundum esse (ne pro suis etiam pec-
 catis illum offerre oporteat) necesse est. Scimus e-
 nim (ut hoc ad rē accōmodo exēplo mihi uti liceat)
 inter homines id moris esse, ut siquid muneris cui-
 quā offerēdū, illi, qui id accepturo gratus nō sit, tra-
 datur, nihilominus quāuis ex sui natura id muneris
 preciosū sit: attamē illi, qui alias id accepturus erat,
 ea de causa, quod offerēs nō usque adeo sibi sit ac-
 ceptus, id omne, quicquid erit, gratū nō fore. Quā-
 doquidē igitur sacrificaturo pro peccatis, ab omni
 peccato (quod quidē solū Deus abhorret) immunis
 ut sit necesse est, qui fieri poterit unquā, ut hi missæ
 sacrilegi, pro peccatis sacrificiū offerre possint?
 Quod si Christū ipsum etiā suis impuris manibus sa-
 crificarent denuo, illud tamen sacrificiū pro pec-
 catis, nullius effectus esse ideo constaret, quod u-
 trunq; (uti diximus) sacrificiū scilicet ac sacri-
 ficatorem, ab omni labe ac peccato immunem es-
 se oporteat. Atqui à peccato esse immunis mortali-
 um nullus (papisticos uentricolas taceo) unquam
 repertus est. Eam igitur ob causam Christum solum

immaculatum sacrificatorem, immaculatam hostiam pro peccatis nostris offerre oportuit. Alterum quod modo ex Epistola ad Hebræos colligi debere dicebamus, id est quod in præfatione superius attigimus, nempe inter mortales pro peccatis sacrificare, nemini concessum esse. Christus etenim ut sæpe dictum est, se ipsum semel in perpetuum in cruce pro totius mundi peccatis obtulit. Si igitur sacrificium Christi pro peccatis suffecit semel in perpetuum, cur uocatio confremus? Quid cause erit, rogo, ut id toties repetamus? Quis (quæso) neoteri-
 cos hos sacrificatores tam efficaci, ac admirabili sacrificio Iesu Christi, hoc suo Missæ sacrilegio derogare non dirimit? Nõne inde hoc tam excellens saluatoris nostri sui ipsius pro peccatis nostris sacrificium non satisfecisse (quod absit) dicendum foret? Hanc igitur execrationem Missæ, nullo modo pro

Heb. 8. peccatis sacrificium esse concludimus. Vterius in eadem epistola, Christum melius sortitum esse misterium dicitur, quanto etiam melioris testamenti (quod quidem melioribus promissionibus est sanctum) mediator existat, ac tandem quale sit id testamentum declaraturus Apostolus, allegat prophetam in hunc modum, Hoc testamētum quod disponam domui Israel post dies illos dicit Dominus, dando leges meas in mentem eorum, in corda eorum inscribam eis, & ego ero illis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. Tum subdit, Et propitius ero iniquitatibus eorum, & peccatorum eorum non recordabor. Ex his uerbis, nullum aliud quàm quod Saluator

Saluator noster, ac summus pontifex Iesus Christus in cruce semel obtulit sacrificium pro peccatis esse debere, facile apparet. Inquit etenim Dominus, se daturum nouum Testamentum, quo mediante, omnium iniquitatum populi sui: hoc est, fidelium, non reminiscatur. Hic sanè apparet, ac Sole ipso clarius est, Deum semel in perpetuum pacificatum esse, mediante scilicet Iesu Christo, per quem hoc testamentum stabilitum (ut ita dicam) ac sacrificio semel in perpetuum pro peccatis nostris in cruce oblato, ratum consummatumq; esse credimus. Scimus etenim iram Dei, nisi (ut ita loquar) super Christum dispersa esset, nullo pacto sedari potuisse. Ad quod senit Propheta, Ipse uulneratus est (inquit) propter iniquitates nostras, Esa. 53 attritus est propter scelera nostra, disciplina pacis nostræ super eum. & liuore eius sanati sumus. Si igitur per unicum sacrificium Christi ira Dei sedata est in perpetuum, adeò quòd peccatorum ac iniquitatum fidelium non reminiscatur, aliud sanè pro peccatis sacrificium quærere non est necesse. Etenim si alia à nobis sacrificia pro peccatis ex peteret Deus, sequeretur sanè, illum iniquitatum nostrarum non penitus oblitum esse. Quod quidem inter alia huic tam aperto Prophete testimonio aduersaretur.

Præterea, eadem in Epistola, inter Legis ueteris sacrificatores, ac Christum differentiam tractans Apostolus, Leuiticum sacerdotem semel in anno Sancta sanctorum ingressum, inquit, non qui Heb. 9d

dem sine sanguine, quem pro sua, populiq; ignorantia offerebat. Inquit etiam ulterius, huiusmodi sacrificia secundum conscientiam perfectum reddere nequiuisset, aut sanctificare sacrificatorem, sed Christum summum futurorum bonorum pontificem, semel sancta sanctorum ingressum per proprium sanguinem, æternam redẽptionem inuenisse testatur. Additq; insuper, citra effusionem sanguinis remissionem peccatorum fieri non posse. Vt etiam, hæc sancta sanctorum, quæ ingressus sit Christus, declarans, illa quidem cœlum esse, quod ingressus sit ut appareat uultui Dei pro nobis: non autem ut seipsum sepe offerat, aut ab alijs offeratur concludit, ac etiam quod semel sub consummatione seculorum, per hostiam suam, hoc est, semetipsum apparuerit ad destitutionem peccati. adeo quod sicuti statutum sit hominibus semel mori, ita semel oblatum sit ad exhaurienda multorum peccata. Anne hæc tota disputatio Missæ, idolum nullo modo sacrificium esse ostendit? Inquit etiam Apostolus, sacrificijs ac oblationibus hominem nullo pacto secundum conscientiam sanctificari, hoc est, à peccatis liberari potuisse. Scimus enim, sacrificium Iesu Christi pro omnibus electis (nec illis solum, qui peccauerunt: uerum qui peccant, ac in futurum peccaturi sunt) oblatum esse in cruce. Quod quidem testatur Ioannes, inquit, Christum propiciationem esse pro peccatis nostris, non solum autem nostris, sed etiam totius mundi, quasi diceret, Christus sua morte sustulit peccata mundi ac

di, ac credentes in illum redemit, hoc est, sanctifi-
 cavit, lauit, purosq; ac mundos ab omni peccato
 reddidit, suoq; sacrificio in conscientia tranquil- Rom. 5.
 los ac pacificos, gratiaq; Dei, hoc est remissio-
 nis peccatorum, ac reconciliationis erga Deum
 tutos, ac securos fecit. Ad eundem etiam scopum
 tendit, quod ulterius in eadem Epistola dicitur,
 Christum nempe æternam redemptionē inuenisse: Heb. 9.
 quasi diceret Apostolus, nobis per sanguinem Chri-
 sti in suo sanguine liberationem à peccato, diabo-
 lo, ac morte æterna, uobis, inquam fidelibus, con-
 tigisse. Quòd si hanc liberationem perpetuam, ac
 æternam, ut & sacerdotium Christi esse oportet,
 cur quæso tantæ uesaniæ existunt Romanenses, ut
 aliud pro peccatis sacrificiū excogitent? An ne soliū
 Iesu Christi pro peccatis totius mundi sacrificiū se-
 mel in perpetuum oblatum, quo quidem æternā re-
 demptionē inuenit, adeò sufficiēs esse debet, ut præ-
 ter id alia, quæcunq; sint ab hominibus excogitata,
 abominationis plena habēda sint? Cū autem in
 eadem additur Epistola, sine sanguinis effusione re-
 missionem peccatorum non fieri, quid quæso hic al-
 liud innuit Apostolus, quàm quod in sacrificio pro
 peccatis, hæc duo necessariò ut adsint oportere, pri-
 mū ut effundatur sanguis, ac deinde ut remittatur
 peccata? Necessarium igitur fuit, Christum in pec-
 catorum remissionem proprium sanguinem (et-
 enim hircorum sanguis ad id non proderat) ef-
 fundere, sed in hac execratione Missæ nullus san-
 guis effunditur : sacrificium igitur ut sit pro
peccatis

peccatis est impossibile. Inquit ulterius hic Apo-
 stolus, Iesum Christum coelum ingressum, ut nunc
 pro nobis uel tui Dei appareat, non autem offerat
 semetipsum, alioquin oportuisse illum frequenter
 Heb. 9 pati ab origine mundi. quibus sanè uerbis satis eui-
 denter ostendit, Christum semel pro peccatis esse
 oblatum, sufficere: ueramq; impietatem, imò carni-
 ficinam esse, illum tam sepe in sacrilegio Missæ sa-
 crificare. Interea tamen Missarij isti carnifices, ni-
 hilominus Christum in hac Missæ abominatione de-
 nuò non solum pro uiuis sed & defunctis, offerre
 Deo se impudenter iactant. At inquit Romanen-
 ses, Missa nil aliud est quàm medium, quo quidem
 meritum passionis Christi applicatur hominibus.
 Sed rogo, quis illos hoc docuit? Nõne parens totius
 mendacij ac iniquitatis diabolus, huius quoq; com-
 menti author est? Sufficit ne quæso ubicunq; fidei
 ac salutis nostræ articulus in disputationem incide-
 rit, unico uerbo rem hoc aut alio pacto sese habe-
 re calumniari? nihil minus sanè. Id enim ut sacris li-
 teris attestetur, necessarium est: sin minus, quæcunq;
 ad fascinandos homines adduci possunt in medium
 (quantumcunq; etiam rationi consentanea esse ui-
 dentur) argumenta, irrita esse debent. Etenim ut
 meritum passionis Domini applicetur hominibus,
 AA. 10. 13 solam fidem præstare superius sepe diximus: Qui-
 cunq; (inquit Petrus) credit in Iesum Christum, illi
 peccata remissa esse, certum est. Præterea (inquit
 hic Apostolus) Christum semel apparuisse in con-
 summationem seculorum ad destitutionem peccati
 per

per hostiam suam. Si igitur per sacrificium sui ipsius semel oblatum in cruce, peccatum sustulit Christus: quam ob causam alia innumerabilia sacrificia excogitatis? An ne id quod semel in perpetuum peractum est repetere denuò, oleum & operam perdere est? At missarum lenones replicabunt hoc pacto, Christum nempe pro peccatis semel ipsum in cruce obtulisse quidem, quapropter id eo pacto denuò offeratur non requiri. Verùm in missa alio modo Christum offerri Deo patri, quo quidem sæpius pro peccatis offerri possit. Sed huiusmodi asinorum tam frigide, tamq; ridicule ac friuolæ imaginationi, ut pluribus respondeatur, non est operæ precium. Vbicunq; enim est remissio peccatorum, iam non est amplius pro peccatis oblatio. His sanè uerbis, ut bellicis tormentis totum hoc quicquid est missæ ædificium facillimè demoliri ac dirui, hisq; gladijs scortum hoc Babylonium iugulari poterit. Sed ulterius arguent Missæ propugnacula, ac se in missa nullum aliud sacrificium offerre, ac sæpius repetere, quàm id ipsum, quod Christus obtulerit, contendunt. Verùm nonne hoc egregium inuentum est? Quid enim inde sequitur? Nil sanè aliud, quàm quod deliberato animo sæpius Christum (qua in re, ferocitate Iudæos præcellere uidentur) cruci denuò affigant. Iudæi etenim, Christum Messiam illis promissum ignorant, illum cruci affixerunt. At nepharij isti carnifices, se Christum nosse gloriantur. Interea tamen in hac execratione, ex professo illum denuò

Luc. 24

cruci affigere uideri uolunt. Sed quid multa? Facile sanè ex suprâ memoratis, inter alia Apostoli argumentis, extra oblationem Christi in cruce semel in perpetuum factam, nullum penitus pro peccatis sacrificium aut holocaustum esse apparet. Concludendum igitur, nec hanc execrationem missæ, nec illic etiam euentum sacramentum pro peccatis, nullo modo sacrificium esse posse. Sed inquit aliquis, quo pacto igitur remissio peccatorum semel per sanguinem Christi facta esse dici poterit, cum illa indies per pœnitentiam contingat hominibus? Nonne etiam ut remitti nobis peccata rogemus, nos docet Saluator noster Matthæi sexto capite? Quod si semel remissa sunt, cur rogo adhuc, ut nobis remittantur, petere à nobis requirit? Sed huic obiectioni respondere non est difficile. Cum enim per solum sacrificium Iesu Christi nobis remissa esse peccata, inquit Apostolus, id de præteritis non solum, sed præsentibus ac futuris intelligendum est, id quod Ioannes (ut diximus) testatur, dum Christum pro totius mundi peccatis propitiationem esse asserit. Petrus item, dum inquit, Christum peccata nostra pertulisse in corpore suo super lignum crucis. Esaias item idem testatur, inquit: In eo, (Christo scilicet) Dominum posuisse iniquitatem omnium nostrorum, &c. Atque hos sacræ Scripturæ, aut similes locos hoc pacto intelligere oportet, ut Christum omnimodè, ac absolutè, iudicio Dei pro peccatis satisfecisse, nullamq; aliam pro illis satisfactionem Deum postulare dicamus, adeoq; sacrificium

1. Ioan. 2.

1. Pet. 2.

Esa. 53.

crificium Christi ad iram Dei sedandam fuisse effi-
 cax, ut aliam peccatorum remissionem aliunde pe-
 tere (propterea quod nulla alia illorum esse possit
 satisfactio) impium sit. Dum autem per pœniten-
 tiam indies peccata nobis remitti dicitur, id ad nos
 ut referamus oportet. Etenim id fide (quæ quidem
 pœnitentiæ coniuncta est) apprehendimus, subin-
 deq; in gratiæ ac misericordiæ Dei nobis per Chri-
 stum in remissionem peccatorum factæ, cognitio-
 nem peruenimus. Ex quo sanè Christū pro suis ele-
 ctis, non autem infidelibus (quibus passio, ac mors
 sua prodesse nequit) satisfacisse uidere est. Igitur
 nec pœnitentia, nec fides per se quidem remittunt
 peccata, sed sola pura, ac mera gratia, ac misericor-
 dia Dei per passionem ac mortem Domini nostri
 Iesu Christi. At quod remissio peccatorum, pœni-
 tentiæ ac fidei quodammodo imbuti uidetur, non
 aliam fit ob causam, quàm quod fides tam inenarra-
 bile beneficium apprehendat, ac tandem (ut suprâ
 diximus) acceptet. Quod autem in Dominica
 oratione indies nobis remitti peccata rogamus, fit
 ut remissis peccatis maiorem eius gratiæ, hoc est,
 remissionis peccatorum cognitionem habeamus,
 quæ quidem cognitio ac certitudo, hoc est, fides
 ipsa, nequaquam tam firma in nobis unquam in
 hac uita esse potest, quin assiduò in nobis crescat e-
 uentu. Proinde, fideles quoties reminiscuntur pec-
 catum, pro eorum remissione (nimirum, quò eius tã
 inenarrabilis à Deo promissæ gratiæ certiores
 reddantur) orant. Ac, quod maius est, pro remis-
 sione

sione peccatorum ut oremus, Deus à nobis etiam postulat, ut inde nos peccat. obnoxios esse agnoscamus: quo fit, ut inde humiles redditi, suæ erga nos ineffabilis gratiæ nosmetipsos admoneamur.

Supereft ad hanc sectionem, ut hoc in missæ abominatione à Sathana uocatum Sacramentum, sacrificij memoriæ nullo modo esse ostendam. Et enim si (ut nugantur) memoriæ esset, uerè sacramentum esse oporteret. At sacramentum nullo modo esse potest: sacrificij igitur memoriæ esse nequit. Etenim si sacramentum non esse ostendero, nonne id etiam sacrificij memoriæ esse non posse, unà probabo. Quandoquidem uerò hac de re superius sepe differuimus, ne idem sæpius repetetur, hæc breuibus ad iam dicta addere uolui. Principiò igitur usum sacramenti de illius natura ac essentia esse, necesse est: adeò sanè, quòd ubicumque usus ad quem destinatum est, præmittitur, illic etiam non esse sacramentum certo certius sit: at coenæ Domini usus in susurrationibus uerborum (id enim, ut à fidelium communionem sumatur, institutum est) non consistit. Igitur in hac execratione missæ, in qua uerus coenæ Domini usus negligitur, sacramentum esse impossibile est. In missæ enim actu coenam Domini non communicari, sed à solo sacrificulo, quicquid illic consecratur, hoc est incantatur, deglutiri constat.

Vt autem sacramentum in usu consistere, sic, ut eo relicto abesse etiam sacramentum necesse sit, intelligamus facilius baptismi exemplo hic uti libuit:

buit: aqua sanè baptismi eousque sacramētum per-
 manet, quousque super baptizando aspergitur,
 dum minister Ecclesie hæc uerba pronunciat,
Baptizo te in nomine patris & filij
& spiritus sancti. Quòd si peracto bap-
 tismo, aqua baptismi in uas aliquod aut terram ef-
 fundatur, tum sanè non sacramentum, sed mera a-
 qua est. Idem de cœnæ Domini sacramento dicen-
 dum est, ut quandocunque ex institutione Christi
 communicatur fidelibus, sit, maneatq; sacramen-
 tum: quod uerò extra communionem superest, pa-
 nis ac uinum tantum esse dicendum sit. Ex quo sa-
 nè sequitur, hoc suum idolum, quod in suis cibarijs
 (ut uocant) reconditum habent Papistæ, minimè
 sacramentum, immò potius Sathane commentum
 (quandoquidem illic sacramēti substantia: hoc est,
 usus abest) esse. Affero igitur, quòd sicuti aqua ba-
 ptismi non obseruato illius usu, non baptismus, sed
 mera aqua est: ita etiam ubi usus cœnæ Domini,
 eiusq; institutio non obseruatur (hoc est, non distri-
 buitur, non communicatur, uerum quicquid est so-
 lius sacrificulus deuorat) illic nullo modo sacramē-
 tum esse. Cœna etenim Domini non particularis
 hominis, sed plurium est actio, quoniam uerò mis-
 se tragœdia singulariter à solo sacrificulo per-
 agitur, illic nec sacramentum, nec sacramen-
 ti, atque adeò nec sacrificij me-
 moriam esse, certum
 est.

III. SECTIO PARTIS IIII.

QVandoquidem totus huius à nobis susceptæ
 materiæ discursus, non de sacrosancta Do-
 mini cœna, quam quidem pro nostris pec-
 catis passurus, instituit Saluator noster, tamen apo-
 stoli summa cum reuerentia post * hoc est, ue-
 ræ Christi ecclesiæ membri celebrandam relique-
 runt, institueruntq;. Verùm in hac missæ comœdia
 circa, ementitum papæ sacramentum impietates,
 ut in propatulo haberi possent, ut plurimum curæ
 nobis fuit, necessarium hic fore existimaui, si hanc
 execrationem nec à Christo institutam, multò mi-
 nus ab Apostolis, primitiuâq; Ecclesia obseruatam
 fuisse: sed illa omnia, Sathanae commenta Roma-
 nis pontificibus mediantibus: hoc est, Antichristis
 tradita, esse ostenderemus. Si igitur hoc uoca-
 bulo Missæ, hanc totam ab Introibo, ad Ite
 missa est usque, abominationum colluuiem com-
 prehendi uelimus: id operis quicquid est in Satha-
 nae officina elaboratum, ac diuersis tandem tempo-
 ribus (prout parens ille mendacij suos excitauit ar-
 tifices) datum hominibus esse assero. Nec est quod
 te moueat (quisquis puriorem doctrinam ample-
 xeris) nebulones istos sacramentum suum à Chri-
 sto institutum contendere: ex superius etenim di-
 ctis, multò aliter edoctus es.

Suis igitur impudentibus mendacijs inheren-
 tes Papistæ, huic suæ comœdiæ in primis Petrum
 addidisse Pater noster, fabulantur. Quod qui-
 dem diuum Iacobum Hierosolymitanum Episco-
 pum

pun auxisse (ueriam quid illic addiderit, subticent) aiunt. Tum demum, huius monstri fabricatores quique, huic chimere particulas quasdam addiderunt, enumerant. Afferunt in primis, Coelestinum papam, Iudica me Deus, illic addidisse. Damasum item (quamuis Pontianum eius auctorem fuisse, quidam contendant) confessionem presbyteri illic miscuisse aiunt. Introitum à Gregorio institutum uolunt: ac ut nouies Kyrie eleison caneretur, imperatum dicunt. Thelesphoro Gloria in excelsis tribuunt, Gelasium Collectarum auctorem iactant. Hieronymum, ut illic Epistola ac Euangelium decantetur, iussisse asserunt. Quod ad incensi usum spectat, id ex ueterum ceremonijs, aut potius gentilitijs ritibus sumptum esse apparet. Sixtum primum ut Sanctus cantaretur, ordinauissent dicunt. Quod ad Canonem Tergitur clementissime pater attinet, quidam Gelasium principij auctorem fuisse (cui quidam Syrius pontifex Communicantes addiderit) dicunt. Alexandro Inventionem Qui pridie quam pateretur tribuit. Leonem autem primum, Hanc igitur oblationem fabricasse asserunt. Gregorium precationum, Diesque nostros in tua pace disponas, ac etiam, Nosque ab aeterna damnatione eripi iubeas, & caetera, excogitasse tenent. Alij uero totius Canonis spurcicias ac putidissimas feces Scholasticum quendam cumulasse fatuissime somniant.

Ut tamen est, ex tam uarijs hic enumeratis sar-
 toribus, hoc mendicatorium pallium, unius homi-
 nis, nec eiusdem temporis opus esse, sed diuersis tam-
 pestatibus à uarijs Antichristis hanc impietatum
 grandinem emanasse certū est. Gregorius item (in-
 quiente in suo Irrationali Durando nostro) præfa-
 tionem ad Pater noster, hoc est Oremus, præ-
 ceptis salutaribus moniti (nimirū, inquit,
 ut quādoquidem Scholastici oratio, hoc est, canon,
 quod à scholastico compilatum plures opinantur,
 cantabatur in Missa, Dominicam illic orationem,
 æquē illic cātari operepretiū uisum fuerit) adiecit.
 Sergius item primus Agnus Dei hic decantari
 uoluit. Quid multa? uel Missæ magistris testibus, in
 hac abominatione Christum (præterquam quod sui
 incantati sacramenti institutionem illi falso adtri-
 buunt) nil penitus ordinasse uidemus. Verum si quis
 plura ad hanc rem desiderat, Platinam in uita Sixti
 primi, Durandum item Irrationalis diuinorum li-
 bro quarto, Vergilium item Polidorum de inuen-
 toribus rerum libro quinto, capite decimo, legere
 poterit. Sed animaduertendum hic uenit, illos
 qui hanc execrationem diuinitus institutam asse-
 runt omnes, in ea heresi esse: propterea quòd eam
 ab incantato sacramento suo, ut digniori totius co-
 mœdiæ parte, denominari debere dicant. Quod au-
 tem uarijs temporibus, & multorum additionibus
 ornata sit, nil obstare quo minus à Deo instituta
 esse dicatur. Huiusmodi enim argumentationes, or-
 natus gratia, ac ut (quemadmodum loquuntur) sint
 de bene

de bene esse, non autem substantia, illic additas dicunt, Quò fit, ut de sua Missæ lacuna, idem quod de ingentibus fluminibus (quæ quidem, quamuis minimis fontibus orta, uarijs tamen fluuijs in se receptis maiora effecta. nomen semper prius retinent, ut de Danubio, Rheno, Rhodano, alijsq; dici consuevit) dicendum sentiant. Verùm de uocabuo aut nomine, hic nobis non est sermo. quo enim pacto hanc suam abominationem uocent, Missæ ne, an sacramentum siue oblationem, susq; deque ferimus, sed potius quo authore sit instituta, inquirimus. Qua in re, hanc tam uarijs diuersisq; particulis compilatam farraginem, nec à saluatore nostro, nec à Apostolis institutam esse: sed à Romanis Antichristis sathanæ Vulcanis, fabricatâ imposturam, ac in Christi, ac passionis eius delusionem ac ludibrium traditam esse mundo, firmiter asserimus, ac credimus.

III. SECTIO PARTIS III.

Hoc loco omnes huius abominationis impietates in unum congerere non est animus, id enim conanti propè impossibile (quod tantum ex hydra lerneâ aliud ex alio cõmentum renascatur) esse existimo. Aliquot tamen per transennam quasi, singulariter attigisse hic sat erit. hoc enim toto huius nostræ Anatomie discursu, prout sese obtulit occasio, de his abundè disputatum est. Sed inter præcipuas hic impietates hostiæ, suiq; calicis adoratio adnumeranda est: id enim summam ac

l abomina-

abominabile idololatriam esse constat. Sed ubi que-
 so, miseri isti expiscati sunt, uera etiam (ut interim
 hanc execrationem omittamus) ac à Christo ipso
 instituta sacramenta adorari oportere? Interea ue-
 rò summa cum reuerentia, ut res sacras ac diuina
 instituta celebrari debere non negamus. At nullo
 pacto adoranda exhibita nobis esse, ne unico sacre
 scripturæ iota unquam probari poterit. Quemad-
 modum enim baptismum non adoramus, ita etiam
 nec cœnæ Domini sacramentum nobis adorandum
 est. In eum finem enim à Christo institutum non legi-
 mus. Verum eapropter cœnam Domini nobis com-
 municari scimus, ut corpus ac sanguinem suum in
 cruce pro nostris peccatis oblatum esse, in memo-
 riam nobis reducat: ac tandem id, quod repræsen-
 tat, illic etiam unâ nobis porrigi nobis, certos nos
 reddat: hanc igitur ob causam, cœna inquam Do-
 mini nobis communicari (non autem, ut idololatri-
 co more illam cum papistis adoremus) solet. Nec est
 quòd calceatæ istæ pecudes, hunc tam euidentem er-
 rorem antiquitatis pallio tegere statuunt. Etenim
 uel papa Honorius (uixit etenim sub anno Domini
 millesimo ducentesimo uicesimo quinto) nobis testi-
 monio esse poterit, hanc idololatricam adoratio-
 nem non usq; adeò uetustam esse. Ita enim inquit,
 ne propter incuriam sacerdotum diuina indigna-
 tio grauius exardescat, districtè præcipiendo man-
 damus, quatenus à sacerdotibus Eucharistia in loco
 singulari, mundo & signato semper honorificè col-
 locata fideliter conseruetur &c. Hanc sanè decre-
 talem

De celeb.
 Missarum

talem si quis totam legerit, Honorium illic coram
 Eucharistia sua inclinare populum mandare, non
 autem illum adorare animaduertet. Ex quo profe-
 sio se, aut eius ritus authorem esse, aut id moris non
 usque adeo longa tempestate inoleuisse profitetur.
 Honorium etenim (si forte mos huiuscemodi inole-
 uisset prius) eius authorem subticuisse, aut eius con-
 suetudinis aliquo modo mentionem non fecisse, uix
 credi potest. Sed subtiliter replicabunt aduersarij,
 Iesum Christum quocunq; fuerit loco adorandum
 esse: sed in illorum esse hostia, igitur illic etiam ado-
 randum. huic tam lepido syllogismo sic responsum
 uelim, ueram nempe adorationem actum esse fidei,
 fidem uero citra uerbum Dei nullo modo esse pos-
 se. Probent igitur uerbo Dei, Iesum Christum in sua
 hostia, ac incantato pane esse. Quod si fecerint (et-
 enim id nunquam prestabunt) ium herbam (quod di-
 citur) porrigemus, nosq; uictos esse fatebimur. Ver-
 bo igitur Dei edocti, Iesum Christum sedentem ad
 dexteram Dei patris adoramus. At in papistas De-
 um suum impanatum citra ullum mandatum Dei
 adorantes, id quod Samaritanæ, inquit Christus, iu-
 re dicere poterimus, nempe illos, quod nesciant a-
 dorare. Plura ad hunc locum adducere possem, quæ
 quidem breuitati studens, prætereo. Alia est in
 hac execratione impietas, nimirum quod Iesu Chri-
 sti uerba ex Euangelio rapta quidem, ac huic im-
 posturæ accommodata, submissee adeo hic murmu-
 rari soleant, uti illa nemo audiat, nedum intelligat:
 id quod sanè mandato Christi, quo prædicari

Luc. 24.
 Mat. 16.
 Acto. 1. 2. 3.
 Ephe. 4.

Ioan. 4.

euangelium omni creaturae præcepit, maxime ad-
 uersatur. Quid enim uerba illa continent aliud,
 quam quòd Iesus Christus corpus, ac sanguinem su-
 um dederit in redemptionem nostram, ac remissio-
 nem peccatorum? An non id omnibus Christi fide-
 libus, ut prædicetur, necesse est? Si sycophantæ isti
 pietatis aliquod specimen præ se ferrent, nonne in
 eo à ueteribus in cœnæ Domini obseruatum ordi-
 nem obseruantes, hæc uerba altiori, ac omnibus in-
 telligibili uoce proferrem? Sed Missæ patroni egre-
 gia hic diffugia excogitant, ac inter alia, hæc sub-
 missius proferenda asserunt, ne sacra forte uerba
 profanari, ac sperni à plerisque contingat: id quod
 eo temporis, quo canon alius cantabatur, accidisse
 dicunt, quò factum, ut passim publicè à laicis inter
 computationes caneretur. Ex quo etiam semel ac-
 ciderit, ut ruri canonis uerbis, ac (ut inquit) sa-
 cramentalibus à pastoribus recitatis, panis super
 impositus lapidi uirtute uerborum, in carnem trans-
 mutatus fuerit. Quapropter, igne de cœlo misso,
 omnes quotquot aderant suffocatos esse, atq; eam
 ob causam motos fuisse patres, ut à sacerdotibus
 tantummodò, ac sacris induitis uestibus, in Missa so-
 lum submissè recitari, sub anathemate præcepe-
 rint: hoc pacto sentit in suo irrationali Durandus
 noster. Sed est ne anus usque adeò decrepita, quæ si
 uolam magis, ridiculamq; possit narrare fabulam?
 Verùm non mirum est, asinos istos lactucis abiectis
 carduis semper inherere. Similes etenim semper (ut
 dicitur) habent labra lactucas. Subsequitur alius in
 hac

hac execratione abusus, nempe dum mors Domini
 neutiquam adsistentibus annuntiat. Quotiescum 1. Cor. 14
 que enim (inquit Apostolus) manducabitis panem
 hunc & calicem bibetis, mortem Domini annunti-
 abitis, donec ueniat. At, bone Deus, quo pacto in
 hoc Misse barathro annuntiari poterit, ubi eius
 nulla gratiarum actio, nulla memoria, nulla deni-
 que uerbi Dei est prædicatio? Alius est error,
 dum sacrificulus nil alijs distribuens, solus omnia de-
 uorat. Quod quidem uel missatoribus ipsis hanc su-
 am execrationem communionem uocantibus, maxi-
 me aduersatur. Christus etenim sacratissimam su-
 am cœnam, ut communicaretur, non autem à priua-
 to pro alijs sumeretur, instituit. Apostolus ite, Itaq;
 fratres (inquit) cum conuenitis ad manducandum,
 inuicem expectate. In hoc sanè Corinthies taxat
 Apostolus, quòd in celebratione cœnæ Domini
 non communicarent. Tabet igitur, ut alius alium ex-
 pectet, ac sic communiter cœnam Domini cele-
 brent. At nebulones isti, hanc doctrinam negligere
 non solum non uerentur, uerumetiam illam peni-
 tus præteruertunt, deq; tam egregio scilicet faci-
 nore triumphos agunt. Quòd si tam acriter Co-
 rinthios quòd alius aliũ non præstolaretur (quan-
 quam etiam tum quisq; sacramenti huius fieret par-
 ticeps) reprehendit, qua uehementia (quæso) istos
 pamphagos qui quidem soli id quicquid est, deuo-
 rant, reprehensiuum Apostolum existimas? Sed ut
 perfrictæ sunt frontis, uerbis Christi (dum suis im-
 puris labijs proferunt Accipite, & comedite
1 3 omnes)

omnes) se iniuriam facere susq; deque ferunt. Quòd si in eo se institutum Christi non obseruare audiunt, tum aut obmutescunt penitus, aut ne quid prorsus respondisse uideantur, Christum tum temporis discipulis suis, non autem alijs locutum fuisse nugantur. Sed quantò magis impudentiam suam tegere nituntur, tantò etiam magis inscitiam suam omnibus detegunt. Scitur etenim, discipulos suos ad ministracionem sacramenti huius, Christum his uerbis docuisse: quæ si propter discipulos tantum protulisset, sanè quo pacto cœna Domini in posterum alijs cõmunicanda foret, ignorassent homines penitus. Sed quid refutandis horum asinorum ineptijs ac delirijs amplius insisto? Quintus hic abusus sequitur, dum hanc execrationem rebus omnibus ac negotijs accommodant papistæ. Impetranda enim pluuiæ deseruit, serenitatem aëris confert, tempestatibus obest, bello est contraria, uitanda annone gratia cantatur, pestem, uaria item morborum genera curat, ad abundantiam honorum, ac pacem consequendam confert, pro peregrinantibus haberi solet, sponsis prodesse creditur, fugat hostes, prodest uiuis ac mortuis, ac (ut semel finiam) omnis generis negotijs accommodari potest. In diuæ item uirginis Mariæ, Angelorum, sanctorum, sanctorumq; honorem canitur, pro eleemosynas largientibus, pro nauigantibus, captiuis, pro quibuslibet uitandis afflictionibus, pro consequenda sapientia, pro imperatore, rege, papa, alijsq; decantari consuevit. Si quid amissum fuerit, cuius recuperationis nulla spes

la spes est tum ad Missam recurritur. Bobus item,
 uaccis, equis, asinis, omnibus denique pecudibus
 Missa æque prodest. Verum hanc abominationem
 tam diuersis rebus inservire non est mirum. Etenim
 Missæ fabricatores multò plus authoritatis omni-
 bus Apostolis sibi uendicasse apparet. Veris etenim
 Euangelij predicatoribus ac Apostolicorum dog-
 matum sequacibus (testante Paulo) ad ædificandũ,
 non autem destruendum authoritas data est ac po-
 testas. Istis uerò Missæ prostitutoribus, omnia deua-
 stare, preteruertere, ac destruere concessum esse ui-
 detur. Tantæ enim se authoritatis esse iactant, à ne-
 mine ut reprehendi possint. Quod quidem uel ex
 hoc patet. Christus etenim sacramentum cœnæ suæ
 in memoriam passionis eius in sua Ecclesia cele-
 brandum, donec ueniat, instituit: è diuerso uerò, sa-
 crilegi isti, Missæ suæ abominationẽ (cuiusquidem
 digniorem partem cœnæ Domini sacramentum
 esse falso asserunt) in Dei despectum mille supersti-
 tionibus applicant. Sextus abusus est, dum sacri-
 ficulus illi cui libuerit Missam, patri ut puta, matri,
 amico benefactori, aut (quod plerunque fieri asso-
 let) illi qui eam maioribus numis mercatus fuerit,
 applicat. Quòd si hæc excæcatio tantæ, ut iactant,
 efficaciam esset, quò fieri unquam posset, ut impu-
 ris istis Missarum mangonibus huiusmodi Missæ
 (si quæ illic inessent) beneficia, impertiri alijs po-
 testas daretur? Etenim beneficia huiusmodi Christi
 esse dicunt papistæ: quòd si ita esset, quo pacto quæ-
 so Missatores, quod suum non esset alijs impertiri

(contra sacrilegij suspicionem) possent? Subsequitur alia hic impietas, qua Missarum aliam, alia solennem magis esse persuadent, idq; omne ad ceremoniarum suarum pompas referunt. Qua in re, Iudeos, imò gentiles potius (qui idola sua uarijs, ijsdemque ridiculis ceremoniarum modis colere consueuerant) imitantur. Quandoquidem uerò in uera adorationis, hoc est, spiritus ac ueritatis tempora incidimus, huiusmodi nec Iudaicas etiam, ceremoniarum pompas obseruare debemus. Etenim cum sacramento dignitas ex re illic significata, ac etiam institutore procedit, ut hac, quam altera uice solennis magis sit, dici non potest. Est & hic enormis abusus, dum eo quo quis Missam audierit die, illi nil sinistri accidere posse nobis persuadere nituntur. contrarium etenim experientia, uarijsq; casibus sepe animaduersum est, Nam Victorem duodecimum summum Antichristum Romanum, ob id quod uenenum uino incantato mixtum hauserat, eo ipso, quo Missæ interfuerat die, periisse legimus. Henricus uero septimus Romanorum imperator, sub impanato deo uenenum sumpsit, quoquidem necatus est anno Domini millesimo trecentesimo tredecimo. Sed quid pluribus exemplis immoror? indies sanè miseræ has bestias, quanquam Missis interfuerint, miserè tamen perire animaduertimus. Grauius etiam errant papistæ, dum pro personarum dignitate Missam alteram altera digniorem esse aiunt. Episcopi enim Missam, quam simplicis sacerdotis digniorem dicunt: Abbatis item, quam miseri cuiuspiam

iussu calefactoris, aut alias culinarij monaculi, par
 rochi item quam asinini cuiusdam communis gene
 ris sacrificuli Missas pluris faciunt. Quod quidem
 ex illarum precio facile apparet, alteram enim al
 tera multo uēdi carius certum est. Ex quo sanè, hos
 nebulones Deum (apud quem nulla personarum
 aut dignitatum respectus est) ac homines aperte il
 ludere facile perspicitur. Impiè item agunt, dum
 hanc abominationem à diabolo quidem fabricatā,
 mediantibus uerò hominibus mundo traditam, æ
 què ac diuinum mandatum obseruari præcipiunt,
 id quod sanè aperto Dei uerbo repugnat, dum per
 Mosē inquit, Quod præcipio tibi, hoc tantum fa- Deuter. 120
 cito, nec addas quicquam nec minuas. pugnat item
 cum dicto Esaiæ, ubi Deum hominum traditioni- Esai. 29.
 bus coli non posse, docet Propheta: quam quidem
 sententiam allegat Christus Matthæi quindecimo.

Ex hac execratione emergit & alius error, dū
 Papistæ, sacrificulos angelis, imò etiam diua uirgi
 ne Maria plus autoritatis habere inquit. Quod
 quidem probant hoc modo. In Missa fit transsub
 stantiatio corporis & sanguinis Christi. At, nec
 Angelis, nec diuæ etiam uirgini, huius faciendæ
 transmutationis autoritas data est, sed presbyteris
 tantum. Presbyteri igitur, maiori autoritate ac
 dignitate præditi sunt. Quodq; (inquiunt) maius
 est diua uirgo octo uerbis, hoc est (ecce ancilla Do
 mini fiat mihi secundum uerbum tuum) ut Christus
 uentrem ingrederetur uirginalem effecit, At pres
 byter, quinque tantum prolatis uerbis, nempe, Hoc
 l 5 est

est corpus meum, panem in corpus Christi transmūtāt. Hoc tam egregio argumento (nam incarnatiōnem saluatoris nostri nō in uerborum, sed sancti sp̄ritus uirtute operatam esse, nos docet Euangelium) ut respondeamus, non est necesse. Videamus tamen quā egregiē scilicet se hic gerant papistę. Aliās etenim diuam uirginem tantis laudibus efferre conantur, ut illam Reginam cęli, portam paradisi, misericordię matrem, sp̄em, aduocatam, alijsq; soli Deo proprijs titulis uocare non uereātur. Hoc uerō loco tam de missę illam conditionis faciunt, ut in hac ingrassatorum nebulonum colluue, quantumcunq; miserrimo sacrificulo infirmiore red dant. An ne hic diuam uirginem maximē extollunt, dum illam, quantumlibet huius farine sacrilegum abietissimo. postponi uolunt? In hac etiam execratione plusquā manifesta latet ad huc impietas. Emporium nempe Missarum toto ferē terrarum orbe frequentatur. Sed mirum est, has nundinas ab alijs omnibus adeō differre, ut quamuis in eiusmodi negotiationibus, siue commercijs habendis, dierum festorum uel loci aut temporis respectus haberi consueuerit, in hac tamen missarum mercatura, quo dies aut locus sacer magis esse uidetur, eō etiā Missarū frequentior negotiatio existat. Interea uerō annis aliquot elapsis, dum Sathana fascino omnes ferē mortales regeret, hanc Missę mercaturam summo in precio extitisse, certum est: posteaquam uerō Euangelio renato, mercaturę uilitas, ac mercatorum perfidia innotuit, res sanē maximo mercatorum

catorum dispendio eò deuenit, ut uiliori etiam precio uenirent. Hac etenim tempestate, uel asse, aut etiam teruncio, prout inter mercatores conuenerit, comparari potest. Ex hac tam frequenti Missarum nundinatione, Romanenses, totæq; Antichristi satellitum rafa colluuiæ, tantas sibi opes acquisiuerunt. hæc enim abominatio purgatorij (purgatorij inquam, crumenarum) mater est. Verum si in explicandis huius mercaturæ fallacijs, ac deceptionibus insistere uellem diutius, nullius unquam finis esset.

Vltimus inter alios hic abusus est, dum hæc execratio homines, ne uerbum Dei audire possint, impedit. Quod quidem per experientiam probatu non erit difficile. Si quis igitur (ut fieri ratio assolet) apud Papistas se prædicationi uerbi Dei ingerat, eueniatq; ut in concionis media fortassis parte, dominus Ioannes histrionicis habitibus ornatus, ex angulo profiliens, Missæ tractandæ gratis in medium prorumpat: tum sanè, qui prius concioni aures præbuerunt, ilicò concionatori terga uertentes, Missæ idolum adorare incipiunt. Luce etenim ipsa clarius est, homines hoc monstro inescatos, Missæ quàm prædicatori uerbi Dei plus tribuere. Quod quidem ex diametro cum uerbo Dei pugnare, uel inde manifestum est, quòd Christum illos, qui uerbum Dei libenter audiant, ac illud custodiant, beatos pronunciaffe legamus. cuius quidem Apostolus Paulus testis est, dum Euangelium uirtutem Dei esse in salutem omni credenti asserit.

Luc. 11

Rom. 1

Interea

Interea tamen hæc abominatio hanc doctrinam salutis, ne percipiant, homines impedit, sicq; suis sequacibus Paradisi portam uiamq; lucis omnino præcludit. Alias etiam, illasq; innumeras in hoc monstro impietates, per discursum animaduertere est: quæ omnia in unum hic congerere si quis præsumperit, infinitum se opus adgressum esse fateatur oportet. Hæc igitur, ut breuibus de horum Missæ scilicet, ac Missalis monstrorum Anatomia dicere, inter alia necessaria mihi uisa fuere, quæ quidem si diligentius ponderauerimus, quin Missæ in posturæ nobis honori futuræ sint, dubium non est: quo factò, Deo omnipotenti sacrificium laudis omni tempore offeremus, suaq; tandem Diuina protectione securi, ad sempiterna, nobisq; per Iesum Christum saluatorem nostrum ab origine mundi præparata gaudia perueniemus: cui quidem cum Deo patre & Spiritu sancto sit
 laus omnis & gloria in secula,
 Amen.

F I N I S.

EPITAPHIUM
MISSÆ.

Missæ malum peius, quæ secula nulla tulerunt,
Istud perpudium, dedecus, exilium,
Fel, odium, sacrilegium, monstrum, scelus, ulcus,
Prostibulum, uirus, excidium, baratrum,
Spectrum, flagitium, tormentum, nausea, labes,
Quisquiliæ, tenebræ, carnificina, metus,
Naufragium, latrocinium, uis præda, tyrannis,
Clades, pœna, dolor, mors, furor, horror, onus,
Nequitia, insidiæ, impostura, infamia, terror,
Colluuiæ, sanies, merda, cloaca, putor,
Larua, superstitio, impietas, iniuria, nullo
Missæ nec inuiso nomine nota satis:
Nec cruce, nec ferro, nec peste, nec igni, nec undis,
Sed sola Christi uoce perempta iacet:
Quæ uisa est orbis secum tractura ruinam,
Si rueret, uelut fumus inanis abit.
Nullus honos, nullæ exequiæ, nullumq; sepulchrû,
Nunc superet illi nil, nisi nomen iners.
Aurea iam redemit ueteris primordia mundi,
Nam capite extincto, crimina cuncta iacent.
Quisquis amat uerumq; Deum, ueramq; salutem,
Viue, uale, ride, plaudeq; Missæ fuit.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a list or a series of entries, though the specific details are completely unreadable due to fading and low contrast.

LECTORI S.

Dignus quidem erat libellus hic, si quisquam
 alius, amice lector, qui emendatè & elegan-
 ter excusus, in publicum prodiret: quippe qui pro-
 bè lectus, plurimum & superfusioni (qua magna
 adhuc Christiani orbis pars miserrimè laborat) e-
 uertendæ, & ueritati rectius cognoscendæ condu-
 cere poterat. Verùm maledictus Sathan, ut totam
 MISSAR (execrandæ filie suæ) tragoediam in hoc
 instituit, & gubernauit hætenus, quò Christi meri-
 tum prorsus in hominum pectoribus extingueret,
 ac mendaciorum tenebras pro ueritatis luce obtru-
 deret: ita iam quoque, dum hic ipse libellus excude-
 retur, rursus artes suas egregiè adhibuisse uidetur,
 dum tot eum mendis conspurcari (ut multis in locis
 non modò nullam sententiam, sed inuersam planè
 colligere liceat) curauit, quò eius lectionem uel
 prorsus è manibus piorum excuteret: uel mendariū
 tedio ita lecturos afficeret, ut ad finem usque lectio-
 nem deducere non nisi summa cū nausea possent.
 Idem uerò etiam antea quàm ad typographum li-
 bellus preueniret, alia uia aggressus, cum in lacu-
 nam alicubi proiectum ita deturparat, ut non pau-
 cis folijs in itinere, antequam asferretur, ex cœno ac
 humore illo iam corruptis ac putridis, scriptura e-
 tiam passim ita oblitterata fuerit, ita multis in locis
m laceratâ

Erratorum

lacerata omnia, ut non modò non legi rectè, sed ne aperiri quidem alicubi absq; detrimento, ac folia à se mutuò separari potuerint. Huic itaque Sathanae fraudulentiae occurrere studens, libellum iam typis absolutum denuò percurrere, atque errata, quamlibet multa, tamen ea (nam in nullo unquam libro, uel centuplo hoc quidem maiore, tot esse unquam commissa puto) hic subnotare, quo cuiuslectionem sibi emendare in promptu esset, operæ precium duxi. Utq; maiore libelli huius uere aurei fructu lectores, si qui uellent, potiri possent, quæcunque inter legendum præcipuè memoratu digna occurrebant, in indicem quoq; colligere, ac erratorum emendationi subijcere uisum est. Boni igitur consule operam hanc nostram Lector, ac thesauro hoc qualiter licuit oblato, ac uelut ex Orci faucibus seruato, frueri.

ERRATORVM IN PRÆCEDEN- ti libello commissorum emendatio.

Pag. 4. uers. 18. Latine, pro Gallicè legendum. nam ut qui ex Italica lingua fortè in Gallicam uertit hanc Anatomiam, rectè hac uoce (Gallicè) hoc loco usus est: ita hic interpretis, qui ex Gallico in Latinum transtulit, hoc uerbo (Latine) pro (Gallicè) rectè hic ueretur. 25. loco. & uers. ult. tractaturus sim,

5.7. sumpsiſſe. Ut ut

6.4. possent:

Emendatio.

- 6.4. possent: notandum
 7.20. ordinabantur 24. opus erat. uerum &
 25. uicarium substituere
 8.5. Quo fit,
 9.3. consummavit 4. dignissima 22. quæ cum
 in finem 24. quam ut
 10.1. uaria esse, nec diuersa fact. sed unum idemq;
 11.21. Sathane
 12.16. Domini
 13.23. ueneno, sed 24. minus iudicij 28. sordium
 14.1. quidem ea quæ hætenus cum s. intellecta
 15. anatomie 16. huic licet obuertatis: ne ue
 16.4. fuit. Ac 23. usque &
 18.5. re etiam fore existimo, 21. Sit 23. omni-
 mode 24. obseruabimus. quamuis penult. inchoa-
 bimus: tum
 19.2. cadaueris 13. existimauerim. Hoc 21. om-
 nes 22. dotatos gratia 27. aliud quam 28. conti-
 net. atq; ult. Antichristi.
 20.9. quo nobis 12. cum Antichristi regno 14.
 regnum in Papæ 15. propagetur
 21.11. Dei. is autem qui 14. Hoc igitur 26. Id au-
 tem tabernaculum Psal. 27. quando quidem altare,
 sicuti & totum tabernaculum
 22.3. simie 6. simulat. umbra 11. materie 13.
 debere.
 23.1. Amen 7. per ipsum, &c. Et 13. At hoc 17.

Erratorum

- aduocati, unicumq;* 24. sanè quid
 24. 7. eo 26. agat Confiteor
 25. 10. confiteare: Saluatorem 14. habes, sed
 29. potius radicitus
 26. 12. quàm Christo, 15. Qui 16. confiteamini
 20. sunt, cum
 27. 1. Deus tu cõuersus 28. sequitur: Aufer à
 nobis, inquit, Domine, 17. Sanctuariũ nepè
 28. 18. Euangelistæ) ult. egregiam scilicet
 29. 2. hanc s. dementiam 16. Qui scit, 22. sed
 posito, ult. unquam. atque
 30. 3. præcepit. item: Si 23. Ipse, & non alius
 27. quàm
 31. 12. nomine. id 14. Quoniam 25. hæc uestra
 32. 5. uisum est: s. excelsis dicitur, dum Christo
 inquit: Qui 22. est. Hoc 23. facit
 34. 1. nimirum prius 2. Durandus 9. Si dicant
 10. percipi: id sanè falsum est. 11. esse: id 23. mise-
 vere: cur ult. quàm
 35. 7. Articulorum 11. uerbis 14. Maria: uel
 36. 7. his uerbis 8. inesse: nec 25. in ijs
 37. 1. necesse 3. existimes 18. deuenit,
 38. 5. tam pia 8. farina est. sed 20. perspicitur.
 Insensata 21. per festorum 23. æternam
 39. 6. hi qui 11. habetur. 13. Galatas, quòd 19.
 dici 20. corpus 25. festa
 40. 7. quàm 13. data ac mandata
 41. 5. fecif-

Emendatio.

41. 5. fecisset, suumq; 6. meritis illi 12. credimus.
 quod si solus, coll. 16. magnitud. penult. nego, plu-
 rima quæ & ult. reperiri: at ea huic

42. 1. profanata sunt. Ratio 12. delectu habito

23. A fino ult. His

43. 2. his 5. quàm ut dignè, ac eo quo decet 6.
 uideat. atq; 7. petiitum: uerum qui usq; 8. annun-
 ciari 13. id ne 14. annunciare, 19. quàm

44. 1. geritis: sic 2. Verum 3. debet. non 5. Sa-
 thanæ: tū & c. uitæ ac 6. ac ueritate 15. pro tri-
 bunalis sedenti 20. Item: Quomodo 22. Item: Si
 & ult. fructu

45. 5. ignorant. Quo 13. qui histrionis 17. qui-
 dem. dementes penult. Durandum nempe

46. 5. confessionem ore 6. alijsq; , quæ quidem
 nec adstantes, nec 11. Euangelium, insutum esse 12.
 in hoc Credo, ut 20. cum alijs 23. patenam 24. im-
 puros 25. deosculantur: tum uerò ijs qui 28. rogo
 quàm 30. est, relinquentibus (patenam

47. 4. qui ipsorum offertorijs 6. applicant 8.

48. 8. eiusdem 9. consequantur eternam, 11.

Qui enim 13. efficaciæ, 16. quo nam 19. intelli-
 genda: uerum 20. est, eam 21. modo. quin de enor-
 mi 28. sed alia 30. fieri: quod

49. 2. Missarius 22. quàm 28. uenie talionem

50. 1. primum Antichristū instituisse aiunt. hanc
 3. probare nituntur.

Erratorum

51. 14. ademisse, penult. afferam
52. 3. (ut de 4. nullius effectus
53. 17. quid in se habeat salis hæc egr. oratio.
Con.
54. 20. possent, nos profectò
55. 11. grata ac accepta 12. Quod si 14. secretas
ideo concludi 27. cū, dicente Psalmista, Omnis ho-
mo sit mendax, ac in iniquitatibus 30. hoc est iusti-
ficationis per fidem
56. 19. delet: tum
57. 3. existimet. ult. in concilio
59. 1. prætereunda & antepenult. modico uino
61. 14. fortè subnectit, pro subuertit, legendum:
& 18. alios quospiam
62. 4. loco est. Hoc
63. 7. quicquid 20. defatigatum iri prouideat
23. haustu
64. 22. factis crucis signis penult. cur & quartū
65. 2. Christus, inquit Apostolus 4. huius 14.
erigit. etenim eas in Trinitatis, trin.e
66. 7. quæ nunquam 29. sollicitus
67. 5. offerimus 10. uenerabili Memento nil 16.
Quò 18. Quam 30. orationem
68. 5. quam 21. his
70. 9. iniquitate 29. est tantum,
71. 18. dicendo, quinquies 25. Benedictā nempe,
72. 4. magistro

Emendatio.

- 73.3. non cessant 24. à uobis 26. enim has
74.6. datus sit. Tum 8. nostros, inquit, in tua
24. quid sit pax 26. conscientiarum 21. Verum
75.5. Relinquitur 6. ac modicum 9. esse. Quis
igitur hanc blasphemiam nō admiretur? Quis hanc
impietatem non abhorreat? Quis hanc plus 17.
sunt panis 19. poterit, sacrificium hic nihil aliud
quàm 21. quidem, ut impiè docent,
76.9. dedit discip. 23. quod in suam, &c. imita-
rentur, quàm hanc diab. adorationem
77.1. cœlibes lenones 20. quo supra diximus,
23. sua hac consecratione
78.8. præterea. istis uerbis ut, &c. quicquam, ne
fas esse. 20. cucullatus 24. Nec, inquit, 29. quo
Christ.
80.27. uoluere?
81.2. rationibus, multo
82.4. uerbis ac signis cons. hoc est, panem ac ui-
num 11. substantiam: sed 20. sequitur, 26. pro
fanatica
83.4. excogitasse 7. quàm 11. transmutentur
15. commemorationem ut agamus 24. esse: interim
84.18. abominationi 19. huncq; suo more cōse-
cratum 29. sacrificent?
86.1. realiter inesse 3. nostro tam 13. ac oblatio
nibus 14. sit acceptior. O 19. comparare, imò
uerius postponere, 23. aliorum ue animalium 30.
Durandus. quem

Erratorum

87.1. *audet: tum* 4. *hominibus q; detest.* 6. *at-*
tidoti 8. *cupiens: imò* 15. *implicetur.* Per 17. *in-*
ter hanc ac anim. host. discriminis, quam 21. *ergo,*
Romanenses, quoquò diff. uelint, 24. *incurrere.*
Corpus 26. *arroganter, sacrificijs Abel*

88.1. *redemisse: gratiam* 15. *posset: sed* 16. *id-*
titent 21. *comparere*

89.4. *dubitat. pro* 22. *traditoris Iudae represen-*
tetur) 25. (*hic* 26. *sacrificulus*)

90.4. *affirmat, illa* 6. *nequeat, id* 26. *conscien-*
tiam, malam

91.3. *tenens* 7. (*ut opinatur*) 8. *transmutato,*
ac sic ipso Dei filio, 17. *missator. precatur enim,*
24. cedo, 25. *insulse* 27. *oblitus es?*

92.9. *Sed quid* 18. *ac tum de quibusd. defunct.*
fom. tandemq; 25. *philosophetur.* 26. *tetigit. Cre-*
ditur

93.3. *hanc* 7. *dele alterum tam eod. uers. Ve-*
rum 11. *inquit: nihilom.* 12. *et pacis* 15. *an nò*
locum pacis ut habeant oportet? 18. *dormiunt, ut*
21. rogo, 23. *cupiens: Imò, inquiet,* 24. *dicimus,*
id de corpore, 25. *esse: num*

94.1. *caret: ea* 2. *ac uiuit, tormentis ac pœnis af-*
fligi? 4. *potest. Beati* 5. *Imò inquit Spiritus,* 7.
loqui? 9. *prærogatiuæ* 12. *hanc quietem attinet,*
nullum disc. est: 17. *Requiescunt* 21. *sanè sole*

95.11. *altiori uoce* 18. *tali carnifice* 19. *Tum,*
quand.

Emendatio.

quand. 26. Amen: sequitur sanè, 29. Magister i-
tem noster Durandus

96. 1. Ioannis, non 4. Vel nunc, qua 9. inq;
Deum ac 11. scortum hoc, missam 15. Ignatii, 24
Augustiniani

97. 7. catum fortè

98. 1. responderi: præcedentia uerò submissè a-
deo recitari, ut à nemine præterquã sacrificulo in-
telligi aut audiri possint, sciscitari uellem, qua rati-
one assistentes, uel illorum nomine clerum, AMEN
respondere uelint: quandoquidem, &c. 7. petitiũ
sit nesciatur? 8. posset. Sed 15. intersunt, omnes tã
immanis facinoris 17. Amen respondeant 23. A-
men ad 29 uideamus

99. 5. Amen respondent 10. balbulit, 14. Amè
responderet, 17. murmurarit audire, 18. Amen
respondeant, 19. consentiant 20. ac detestanda
22. Amen sequatur, uideamus. Hic 28. Hoc loco, si-
cuti 30. precationi suas etiam

100. 1. abstinuit. Hanc 4. etiam que 16. Euan-
gelista inquires, 18. à malo, 26. impietatum ac
27. Libera nos, &c. usq; ad sequētis pagine uersum
8. alia litera exprimi debebāt, sicuti, alia Missæ uer-
ba prius posita.

101. 9. silet: quo quidem silentio sabbathum 11.
quòd tunc 13. imaginatur. alias 15. in horrendam
18. donetur oratione 28. gratia Dei. Per mediato-
rem ergo

Erratorum

102.1. literis, nos 2. remissionem, sanctorum 3. pacto quam 10. nec Scriptura nos aliò remittit. Nihilominus 13. supra memoratis 19. demeritæ es 23. iubemur: ac 24. consecuturos quicquid

103.1. Dei & hominum 9. cursoriè quodammo- do, eod. sufficiat 29. Vbi nam,

104.3. superstitiosam, 4. excogitant. Huius 19. Agnus Dei. cui 23. unire ac coadunare dignetur. 28. proficiat. His

105.10. eternam 11. exorbitet. hoc facto: 14. itè: Corpus 16. meis. Et, Præsta 19. cursoriè 26. quæ sanè, ut

106.3. quòd 23. communicat, uerùm

108.7. egregiè: at 12. fore? Quis rogo adeò 23. fuit: Hic Iesus qui assumptus est 25. interpretatur: ite, 26. ad propria: 28. conferat. cuius quidem

109.1. sacra. Aliud 11. fecimus. quòd si 16. autè, execrab. 22. occasionemq; hanc (quanquam 23. scriptam) 29. accedamus. Sicuti

110.19. fundere. Quod

111.2. igitur, prec. 5. discutiamus. Defunctorum 24. locus. Lectores 19. Missa, progrediamur. De- cant. 25. imò inquit spiritus, 28. somno 30. illis: nimirum ut finis

112.2. imitari 4. moriuntur (sicuti 5. affirmat) 6. certum est: cur 10. igitur, 23. quidem

114.16. solis, non autem alijs, 17. posse: 19. hac tam

Emendatio.

tam 21. quàm 23. precantur? Hoc 24. euasuri,
 25. leonis, 26. cauillabuntur. uerùm quis hoc
 pacto tergiuersantes 30. præcedens
 115. 2. debere. inquit 15. forent: quoniam
 116. 5. etc. Hic profectò 6. papistæ, homines 7.
 imponere. Sed 9. fateri? Vel 30. esse. at tanti
 117. 8. esse canit: tum 23. aspersis,
 118. 13. ac funditus, 24. permittimus. rugiunt
 119. 4. excellentissimam
 120. 6. suis (ut uocant) benedictionibus (pani
 scilicet, frumenti, leguminum 9. incensi ignis 10.
 solitis, dicendi hic sese latissimus offerret campus:
 uerum 12. Pastorale 13. legere (hoc est, oleum ac
 operam perdere) 18. impiam ac ridiculam, quàm
 20. adiuratione. 23. alia, quæ 24. quibuscunque e-
 quis 25. applicari 29. caducis
 121. 7. seruientibus 15. Dei, quod 21. replicatu-
 rus: Imò, 24. uolo: Paulum 25. facientem, 27.
 recipere: sed 28. indifferentem ciborum Christ.
 122. 3. licuisse: à lege uerò non permissa edulia,
 4. communia uocata fuisse: ea uerò, 6. sanctificata,
 hoc est pura 11. certum est. Atque 12. Bò 18. man-
 ducasse: 25. igitur, hanc 27. delectu &
 123. 2. percipitur. sanctificatur enim, 4. prædica-
 tur, 8. diximus: ac 19. dicamus. in 23. corporis.
 His 24. munit uenef.
 124. 12. liberetur: adcò ut immundus aerq; cor-
 rumpens

Erratorum

rumpens spiritus, 15. suis adiurationib. 18. quæ-
so aliud, 21. fortè peruertere, pro præteruertere

125.5. pugnant

126.5. meritorium s. commentum, 16. iudicioq;

Dei satisfaciat: hi sanè aut 29. ambigit:

127.9. peccata 13. prolaciones 16. ipsum, 22.
iustificari

128.8. sanè 9. id quod 10. sibilando aut 14. ue-
rùm 15. applicent, de ijs 18. nedum ullum aliud, id
19. uera ac pura 25. nec peccatorem 28. ad an-
nos, &c. huius aut

129.12. in hoc qui 15. hæc duo (in his qui pro-
uect. sunt etatis) sacramenta ut 21. communi ac
inuet. Eccl. usu perspic. sit.

130.2. credimus. quod 11. homines: uerùm 12.
gratiæ 13. sunt tanquam 17. sunt: igitur

131.2. ueteris ac 5. asserit: hoc sanè responsum uo-
lo, dilig. 15. affirmat: nostra 28. operæ precii erit,

132.2. significandi ac 3. quidem: noui 7. ostende-
re. ex quo noui quàm 16. occurrent (quemadmodum
19. Surge, inquit, 20. ipsius) hic 21. modum cum
sobrietate ac modestia 22. per sacramenta, Domini

ac 24. officium ac 26. Deum nos 27. abluere

133.2. est: quod 8. media ac 12. quibusdã, quæq;
18. potest. Hoc 20. quidem: uerùm impetratæ 25.
uerùm

134.2. existit: cuius

Emendatio.

135. 9. quò tandem se uertat hoc abominabile 10
An ne 14. concederemus: attamen se eò usque 16.
Garriant igitur 18. doceant. Quod 28 de pœna,
non
136. 7. mortale est. 9. potest. quod 22. nescit. ue
rum
137. 8. conspectu
138. 2. extare. illic 4. docetur. Hæc 29. euomue
rat
139. 1. bunt. Si 10. commemorationem. Sed an
propterea Missæ sacrilegium,
140. 2. esse. Quod 7. est. quanquam 16. inni
tuntur 17. contendunt. Aiunt
143. 3. etenim duobus 4. necesse 5. expiatorium
7. doceant 10. agimus 22. expiatoriorum 23. gra
tiarum 25. altera
144. 7. fidem in 16. nisi ab 19. processerit: 28.
defensor, iubet 29. Deo placentem 30. nostrū. hic
145. 3. Spiritus sanctus inseruendi 4. ac formā,
quam quidem 7. contributiones 12. dicantur, au
thor 25. uerbo Dei innititur. 29. Quibus ad hu
ius loci
146. 11. uisum est: authorem 15. prohiberentur
permanere 19. hos quidem 24. suis ac 27. obno
xios, 28. constituisse: sed 31. Primum, neminem
147. 5. obtulit: adeò 9. alienum sit, 10. purum
ac 16. preciosum sit, tamen illi qui aliàs 11. qui fieri

Erratorum

148.4. id est 6. sacrificare nemini 10. cur nos
aliò conferemus? 12. sacrificatores, tam efficaci ac
14. non dixerit? Non ne inde, 15. nostri sui 22. exi
stat. ac

149.5. sui, hoc 28. Christum, 30. ingressum in-
quit

150.4. sacrificatorem: sed 19. disputatio, Missæ
idolum 29. mundi. quasi

151.11. nobis inquam 13. Christi, esse 29. effundē.
re. Sed

152.3. uultui Dei 11. uiuis, sed

153.4. An non 5. peractum est, 7. semetipsum
8. quapropter ut eo pacto 11. huiusmodi 22. con-
tendent

154.2. memoratis inter 8. ullo modo

155.13. nec 14. peccata 17. tribui uidetur 28.
peccatorum

156.3. fiet 4. admoneamus 13. probabo? 30.
intelligamus facilius,

157.16. substantia, 22. solus sacrif. 24. actio.
quoniam

158.5. passurus instituit Saluator noster, tandemq;
Apostoli summa cum reuerētia posteris, hoc est, 8.
institueruntq;: uerum 11. fuit: necessarium hic fore
existimaui, ut hanc

159.2. fabricatores, quiq; huic 20. Syricius 24.
precationem

Emendatio.

- 160.2. non unius 3. tempestatibus 10. quem
 schol. 24. afferunt, omnes in
 161.2. Quo fit, 9. Missam ne 10. ferimus:
 162.4. sacramenta 12. Verum 16. porrigi, cer-
 los nos reddat.
 163.17. tum 19. edocti, 22. Samaritanae inquit
 23. illos quod
 164.3. corpus ac 6. fidelibus ut 8. in cena 10.
 proferrent? 14. alius 15. dicunt. 21. esse. Atq; 28
 abiectis,
 165.10. ipsis, hanc 14. item: Itaq; 16. Corinthi-
 os 24. Corinthios, quod 25. reprehensurum
 166.8. administrationem sac. huius Christum
 167.1. est, tum 3. æquè
 168. 2. aliam alia 9. etiam ceremoniarum 12.
 quam
 169.1. aliàs 19. papistæ sacrificulos. 27. maius
 est, 29. effecit: at presbyter quinque
 170.3. non ui 11. demissæ 15 sacrilegorum
 171.5. totaq; 8. inquam crumenarum 15. raro
 172.1. abominatio, hanc doctrinā salutis ne per-
 cipiant homines, 8. de horum, Missæ 10. fuere:
 que 12. honori futuræ
 173.3. malum, peius quo 4. propudium, dede-
 cus, exitium, 20. Nunc superest illi nil nisi 21. re-
 decunt

RERVM ET VERBORVM IN
 precedenti libello præcipuè memorabi-
 lium INDEX.

A			
Adoratio uera, actus si-		altare crucis	22
dei	163	altare cur osculetur mis-	
Accepta tibi sint Domi-		sarius	89. 95
ne, &c.	53	altare Dei	21
Actorũ Apostolicorum		altare nullum Christia-	
locus	122. 129. 134	nis ad offerendũ esse	
Adiutorium nostrum in		relictum	22
nomine Domini,		altaris ueri uera signifi-	
&c.	24	catio Christus	22
afflictiones cur nobis e-		altaria duo in uet. Test.	
tiam post peccatorũ		Christi typus	22
remissionem immitti		Amen quid	98
à Deo solite	57	Amen, ob angelorum	
Agnus Dei, &c. 104. à		presentiam, in missa	
quo missæ insertum		nunquam dicendum	
190		95	
Alexandri I. pont. Ro.		anatomie administran-	
institutum, aquam ui		de potissimum neces-	
no miscere in Missa.		saria que	15
50		anatomie partes	15. 11-
Alleluia Missæ	41	sus	3. 4
altare Christianis nullũ		animæ fidelium per fi-	
esse debere	23	dem in Christum, ab	
		æternis pœnis liberæ	
		ani-	

Index.

- animarum salus, peccatorum remissio 116.
117
antiphona 117
Antonius ab Aedam 4
Apocalypsis locus 94.
111. 112
aqua benedicta 117
aquæ adiuratio qualis apud Papistas 123.
124
aquam uino miscere in Missa, à quo institutum 49. & cur 50
Audiui uocem de cælo, &c. 111
Aue maris stella, impia cantio 119
Augustini de libris Machabeorum iudiciū 113
Augustini locus 131. 141
B
Baptismus, remissionis peccatorum sigillum ac pignus 134. quatenus in remissionem peccatorum dari dicitur ibidem
Babylonica meretrix, Missa 20
baptismus adultis quatenus exhibendus 129
baptismus animæ ac regenerationis laudum 133
baptismus papistica etiam tyrannide foedatus 72
baptismus quatenus sacramentum 157
baptismi usus ac uis 133.
134
baptismo peccatorum remissionem denotari 30
baptismi nullius quam Christi nomine fieri 30. 31
pro Beatis nõ orandum 110
benedictionum papisticarum impietas 120.
124

Index.

C

Candelarum benedictio

116

calicis adoratio 161

Caluini institutio religionis 103

Canon missæ 63. 64.
quid, & cur ita dictus. 62. inde

Canō à Scholastico quodam cōpilatus 159.
160

Canonis missæ autor 159

Canonis blasphemix 62

Canonis explicatio 66.
69

Canonis uerba cur submissè tantum murmurari institutum 174

Canonem cur Papistæ tanti faciant 98

carnium benedictio 120

casei benedictio 120

centuplū accipies, &c.
46

cereemoniæ ueteris test.
umbra futurorū 22

cereemoniarum quamlibet

sanctarum obseruatione iustificationē

non constare 127

cereemonijs Iudaicis nullus apud Christianos

relictus locus 22

charitatis opera sacrificium laudis 143

charitatis opera hostiæ Apostolo dicta 148

Christiani Deo cōsecrati 82

Christus altaris uet. testamenti typus 22

Christus ad dextrā Dei patris sedet 91

Christus aduocatus noster 26. solus redemptor noster 68. solus saluator noster 60. solus noster apud Deū mediator 101. 102.

103. sacerdos in æternum constitutus 7. & solus

Christus quā excellens doctor

8

Index.

doctor	17	Christi sacrificium ueterum patrum sacrificio lōgè gratius Deo
Christus quatuor modis traditus	64. 65	85. 87
Christus sancta sanctorum ingressus quomodo dicatur Apostolo ad Hebræos	150	Christum ad dextrā Deū sedentem, nec alibi adorandum
Christus semel tantum oblatus	67. 68	163
Christus uicario non habet opus	8	Christum pro suis electis, non autem infidelib. satisfecisse
Christi aduentus complementum & confirmatio legis	22	155
Christi cur nulla mentio facta in missali Confiteor	25. 26	Christū pro totius mūdi peccatis satisfecisse
Christi honor creaturis non tribuendus	118	154
Christi passionis meritū quomodo applicet hominibus	152	Christum sæpius quàm semel offerri, sacrilegium
Christi sacrificium sacerdotium. ibidem.	22.	152. 153
sacerdotiū sempiternum	146.	Christum semel pro peccatis esse oblatū, sufficere
sicut & sacrificiū eiusdem	148	152
		Christum solum pro peccatis sacrificium offerre, neminem aliū potuisse, aut posse
		147. 148
		pro Christo intercedere apud Deū patrē insani papistæ in Missa

Index.

- audent 88
 cibus homini Christiano
 quomodo sumendus
 123
 cibi in lege communes,
 immundi, aut contrà
 sanctificati & mudi,
 qui dicti 122
 cibi omnes Christianis
 sanctificati 122
 ciborum delectus sub le
 ge 122. Christi aduē-
 tu sublatus. ibidem
 de ciborum delectu do-
 ctrina diabolica, e-
 tiam Paulo teste 122.
 123
 ciborū sanctificatio a-
 pud papistas, diabo-
 lica impostura 122
 ciborum sanctificatio
 apud Paulum quid
 123
 ciborū usus qualis Chri-
 stianos deceat 121
 cibis rectè usurpatis qua
 libuscunque animam
 non pollui 121
 cibos uerbo Dei sanctifi-
 cari, quid apud Pau-
 lum 121
 cinerum benedictio 115.
 116
 cœli porta Maria impiè
 dicta 118
 Coena Domini à papi-
 stis foedissimè conta-
 minata 72
 coena Domini ad quid
 instituta 162. quate-
 nus sacramentū 157.
 quomodo sacrificiū
 dicatur à patribus
 141. 143
 cœna Domini quomo-
 do per Missam deper-
 dita atq; abolita 12
 cœnæ Domini depraua-
 tio per Satanam mul-
 tis modis tentata 6
 cœnæ Domini sacramē-
 tum non adorandū
 162
 cœnæ sacramentum ad
 quid

Index.

- quid à Christo institutum 167
 Cœnæ Domini sacramentum, memoriale sacrificij, non sacrificium 139
 cœnæ Domini sacramentum peccatorum remissio non attribuenda 134
 cœnæ Domini usus 156
 Collectæ 37. à quo Missæ additæ 159
 commune pro immundo 122
 Communicantes, & memoriam, &c. 69
 Canon à quo insertum 159
 communicantes olim in cœnæ celebratione munera offerre soliti 47
 communicatio uera per Missam abolita 12
 cōmunio in Missa quid 105
 communionem peruersè dici Missam 165
 cōfessio à quo missæ addita 159
 Confitebor tibi in cithara, &c. 23
 Confiteor Deo, &c. in Missa usurpari solitum, quale 24. multa impietate refertum 26
 conscientie scrutator solus Deus 81
 consecrare quid 83
 consecrata quæ propriè dicantur 82
 consecrationis uocabulum apud ipsos papistas dubium 81
 Consummatum est, Christi in cruce uox 9
 creatura omnis bona, per uerbum Dei sanctificatur, quomodo intelligendum apud Paulum 123
 creaturis attribui à papistis 3

Index.

- pistis quæ soli Christo
conueniunt 118. quæ
nec angelis attribuen-
da sunt 121
- Credo, &c. quomodo
Missæ insutū 45. 46
- crucis signa in Canone
64
- cruciū inepta gesticula-
tio in Canone 71. 72
- eulpa remissa, simul etiā
pœnā esse remissam
56
- D
- pro Damnatis nō oran-
dum 110
- defunctorum in Domi-
no animas intercessi-
one non egere 112
- defunctorum requies de
anima'ne an corpo-
re intelligenda 94
- pro Defunctis non oran-
dum 110. 111
- pro Defunctis sacrifici-
um & Dei uerbo, &
sibi ipsi contrariū 112
- Deus in solius Christi
nomine inuocandus
102
- Dei ira per solum Chri-
stum sedata 149. 155
- Deo nos per solam Chri-
sti intercessionem re-
conciliari 49. ac nul-
lis meritis nostris 59.
60
- diaconorū in primitiua
ecclesia munus 47
- dies Christianis æquales
omnes 39
- dierum delectus nullus
apud Christianos 93
- dierū discrimen Iudaicū
39
- Diesq; nostros in tua pa-
ce, &c. 74
- Diesq; nostros, &c. à
quo Canoni assutum
159 (105)
- digitos lingit missarius
- Durandus impij Cano-
nis ineptus glossator
63. 86

Index.

- Durandi liber de ratione diuinorum officiorum* 19. 32
- Durandi ineptiæ* 90. 91.
100. *somnia* 33
- E
- Ecclesiã neq; pro damnatis, neq; pro beatis, preces fundere* 110
- elemosynæ, hostiæ dicte* 145
- epistolæ Missarum quales* 41
- Esaiæ locus* 149
- Et ne nos inducas in tēt. sed libera, &c. unica tantum petitio* 100
- Euangelium intelligibili idiomate prædicandum* 43
- Euangelium uirtus Dei* 171
- Euangelij & epistolæ in Missa recitandæ quis autor* 159
- Euāgelij uerba in Missa submissè murmura- ri, cōtra Christi mā- datum, solere* 163
- Euangelium annuncia- re quid* 43. *eius usus. ibidem*
- Euangelium Missæ præcedens precationem uen- la inepta* 42. 43
- Euangelistarum & A- postolorū scriptis ni- hil addendum* 78. 79
- exorcismi papistici* 120. 123. *inde*
- expiatoria sacrificia* 138. 143
- F
- Festi dies nusquam in no- uo Test. præscripti* 38
- festorum obseruatione neminem iustificari* 39. 40
- festorum usus* 39
- Fiat cōmixtio, &c.* 103
- fides pœnitentiæ coniun- ctæ* 155
- 11 4 *fidem*

Index.

- fidem citra uerbum Dei*
esse non posse 163
fide sola nos iustificari
 40
fideles legis iugo libera-
ti 123
fidelium animas nullis
pœnis subijci 115
Francisci nomen cur nō
etiam Missæ canoni
insertum 96
 G
Gesticulationes histrio-
nice in Missa 61
Gloria in excelsis, &c.
Missæ particula qua-
lis 35. inde. à quo Mis-
se addita 159
Graduale Missæ 42
gratia Dei sacramentis
non includenda 133
gratiam quæ pro meri-
tis fiat, gratiam dici
non posse 58
gratiarū actionis sacri-
ficia 138. 143
gratiarum actiones ho-
stie Deo grate 145
Guilhelmus Durāndus Sor-
bonicus theologus.
uide Durandus
 H
Hanc igitur oblationē,
&c. 49. 71. à quo in-
sertum Canoni 159
ad Hebræos epistole lo-
cus 146. 147. 148.
 149. 150. 151. 152
Henrici VII. Ro. imp. in-
teritus 168
Honorius papa quando
uixerit 162
hostia uiuens & Deo
placens Apostolo
quid 144. 145
hostiæ adoratio 161
hostiæ in tres partes di-
uisio 103
 I
Ieiunijs non expiari pec-
cata 53. 54. 55
illibatum quid 66
ab inferni pœnis libera-
ri animas defuncto-
 rum

Index.

<p>ri, stultè missas pro
defunctis precari
114. inde
incarnatio Christi non
ui uerborum, sed Spi-
ritus sancti uirtute
effecta 170
incensi usus in missa un-
de 159
Introibo 21
Introitus à quo missæ ad-
ditus 159
de Inuocatione Dei lex
qualis data Christia-
nis 102
Ioannis epistolæ locus
150
ira Dei per unicū Chri-
sti sacrificium sedata
149. 155
Ite missæ est 108
Iudica me Deus, à quo
Missæ additum 159
iustificari nos per solam
fidē, ex Dei gratia,
etc. 40
iustificatio quid 54. &</p> | <p>quibus constet. ibid.
& 55
iustificationem hominis
sola fide niti 127

K
Kyrieelison quid 34.
cur nouies repetatur
in Missa 33. 34. 35
Kyrieelison ut nouies
cantetur in missa, à
quo institutum 159
Kyrieelison uocis ine-
pta expositio, & su-
perstitiosa obserua-
tio 33. 34

L
Labiorum uituli siue ho-
stie 145
laudis sacrificia 138. 143
legere & non intellige-
re, negligere est 45
legis iugo liberati fide-
les 123
legis operibus neminem
iustificari 39. 127
Libera nos quæsumus
Domine, etc. 108
n s lingue</p> |
|--|---|

Index.

<p>lingua ignota nullus u-
sus in Ecclesia 44</p> <p>linguarum uarietas cur
Apostolis diuinitus
data 43</p> <p style="text-align: center;">M</p> <p>Machabæorum libri ab
Augustino pro Ca-
nonicis habiti 113</p> <p>Malachiæ locus 140.
142.143.144</p> <p>manus cur abluat missa-
rius 95</p> <p>Maria impiè cœli porta
dicta 118</p> <p>Maria quibus titulis à
Papistis impiè uoce-
tur 118.119</p> <p>Marie uirginis debitus
honor qualis 119</p> <p>Mariam à Papistis ne-
glectissimo loco ha-
beri 170</p> <p>Mariam quãtis iniurijs
afficiant Papistæ 119</p> <p>mediator solus Christus
101.102.103</p> | <p>Memento etiam Domi-
ne, &c. 92</p> <p>Memèto Domine famu-
lorum, &c. 66.67.
68</p> <p>Memores nos tui serui,
&c. 84</p> <p>meriti uox impia, in mis-
sa 27.28</p> <p>meritorum nulla gratia
58</p> <p>Missale quid 13. impieta-
tibus plenum 106</p> <p>Missæ quid 5. coenæ Do-
mini deprauatio 6.
7. Babylonica mere-
trix 20</p> <p>Missæ in Dei à spectum
excogitata 35</p> <p>missa neq; sacramentũ,
neq; memoria sacri-
ficij, neq; sacrificium
156.157</p> <p>missa omni uitiorum ge-
nere referta 14</p> <p>Missæ priuata 106</p> <p>missa purgatorij mater
missæ
171</p> |
|--|---|

Index.

- missa scabioso scorto si-
 milis 13. item foetido
 cadaveri 14. 15
- Missae testamentum 10
- missae abominationes in-
 numeræ 37. item in-
 cantationes. ibid.
- missae centones non uni-
 us hominis, nec eius-
 dem temporis opus
 160. unde consarci-
 nati 158. 159
- Missae descriptio 773. i-
 dolum 72. nomē un-
 de 5
- missae omnes partes in
 Dei respectum tēde-
 re 16
- Missae pro defunctis and-
 tomia 109. inde. hor-
 renda impietas 110
- Missae sacrificium quid
 à coenae sacramento
 differat 12
- missae sacrilegium, sa-
 thanæ commentum,
 & à pluribus anti-
 christis cōsutum 12
- Missae totus discursus,
 Sathanæ commentū
 158
- Missae uarij abusus 161.
 inde. et 166. 167. inde
- missam aliam alia non
 esse digniorem 168
- missam audienti, eo die
 nihil mali accidere,
 uana persuasio 168
- missam esse mortuam 15
- Missam esse sacrificium,
 quàm ridiculè pro-
 bent Papistæ 140
- missam mortuis equè ac
 uiuis prodesse, impiè
 Papistæ asserunt 115
- Missam nihil habere
 quod à Christo sit in-
 stitutum 160
- missam non esse sacrifi-
 cium 137. inde. &
 148. 150
- Missam ab omnibus re-
 bus & negotijs te-
 merè accommodari
 166
- mis-

Index.

- missam peruersè cõmun-
 ionem dici, cum so-
 lus sacrificulus edat
 & bibat 165
- missam pro uiuis et mor-
 tuis meritorium esse
 sacrificium à papistis
 impiè affirmari 126
- an per Missã uelut me-
 dium, passionis Chri-
 sti meritum applice-
 tur hominibus 152
- missam quo astu intro-
 duxerit Sathan 107
- missa Christi crucem &
 passionem opprimi
 8.9.10.11
- in Missa Christi mortẽ,
 contra institutum coe-
 nã Dominicæ, non
 annunciari 165
- missa execrabilior abo-
 minatio nulla unquã
 excogitata 109
- missarum aliam alia ma-
 gis solennem facere,
 impium 168
- missarum emporiũ 170.
- nundinatio 171
- per Missas etiam uerbi
 Dei auditionem im-
 pediri 172
- Missarij carnifices lu-
 daeis crudeliores 153.
- incantatores 82
- missarium cum deo suo
 impanato, perinde
 ut catum cum mure,
 ludere 97
- missatores pleriq; lati-
 nã linguã imperiti
 42
- missatores plus sibi au-
 toritatis omnibus A-
 postolis uendicare
 167
- missatorũ gesticulatio-
 nes ineptæ 66.71.72.
- inde
- missatorum impium fa-
 cinus 84.85
- mortem Domini non an-
 nunciari in Missa cõ-
 tra institutũ Christi
 165 mortui

Index.

<p>mortui in Domino, be- ati 94</p> <p>munus ut gratum sit, eū etiam qui offert gra- tum esse, requiri 147</p> <p style="text-align: center;">N</p> <p>Nosq; ab æterna, &c. à quo insertū Canonii 159</p> <p style="text-align: center;">O</p> <p>Oculis clausis quid luda tur in Missa 66</p> <p>Offerimus tibi Domine, &c. 51</p> <p>Offertorium 46</p> <p>Offertorium missæ pro defunctis 113. quanta impietate refertū 114</p> <p>opera bona quatenus Deo grata, & sacri- ficii instar 144</p> <p>ut Opera nostra Deo grata sint, gratiam i- psius & remis. pec- catorū precedere de- bere 55. 56</p> <p>opera nostra quomodo</p>	<p>Deo grata 22</p> <p>operibus humanis iusti- ficatum non consta- re 54</p> <p>orationis Dominicæ sex tantū petitiones 100</p> <p>Oremus, præceptis salu- taribus, &c. à quo Missæ insertum 160</p> <p>Osee locus 145</p> <p>quorum benedictio 120</p> <p style="text-align: center;">P</p> <p>Panis an uino miscēdus in Coena 103</p> <p>panis & uini sacrificiū in missa quale 75</p> <p>panis frangendus in cœ- na Domini, non ado- randus 76</p> <p>panem ac uinum in cœ- na consecrari, quid 83</p> <p>panem impiè adorandū exhiberi in Missa 76</p> <p>papistarum excæcatio unde 125</p> <p>papistas adorare quod n 7 nesciant</p>
---	--

Index.

- nesciant 163
 pastorale papisticū 120
 pater noster à quo mis-
 se insertum 158
 Pauli locus 58. 111. 122.
 123. 144. 145. 165
 pax Dei quid 74
 pax Domini sit, &c. 103
 peccatum omne mortale,
 nullum ueniale 136
 peccato omnes homines
 obnoxij 101
 peccata misarum sacri-
 ficio nō remitti 126.
 127. 128
 peccata expiare, solius
 Dei opus 138
 peccata nobis indies per
 pœnitentiam remitti
 quomodo dicantur
 154. 155
 peccata nobis remitti
 cur quotidie oran-
 dum, si semel ea per
 Christū remissa sunt
 154. 155
 peccata nō equalia 136
 peccata nō remitti san-
 ctorum intercessione
 102. nec sacramentis
 106. 128. 130. 132. 135
 peccata solius Christi
 merito remitti 29.
 30. 31. itē solius Chri-
 sti sanguine ablui
 132. solo Christo me-
 diante remitti 102
 peccata totius mūdi per
 Christi sacrificium
 remissa 154
 peccatorum diuisio 33
 peccatorum expiatio so-
 lius Dei & Christi
 opus 54
 peccatorū propitiator
 unicus Christus 55
 peccatorum remissio i-
 dem quod iustifica-
 tio 54. in quibus po-
 tissimū consistat 129.
 quomodo fidei ac pœ-
 nitentiæ etiam tribu-
 atur 155
 peccatorum remissionē
 citra

Index.

extra sanguinis effu- sionem fieri non pos- se	150.151	Per omnia secula seculo- rum, post Canonem	97
peccatorum remissionē nō magnificare An- tichristam	116	Per quem hæc omnia, Etc.	96
peccatorum remissionē quando quis conse- quatur	129	peregrinantium peræ & baculi etiam benedi- ci soliti	125
pro Peccatorum remis- sione orare nos cur Deus postulet	156	Petri in Actis apostolo- rum uisio	122
peccatorum ridicula di- stinctio	136	Placeat tibi, Etc.	137
pro Peccatis, nullius sa- crificium, præterquã soliis Christi, gratiũ Deo, & sufficiens	147.148.149	preces nostræ quomodo Deo gratæ	22
pro Peccatis sacrificare nemini hominum cõ- cessum	148	Pro quib. tibi offerimus, Etc.	68
pectus cur percutiat mis- sarius	95	processio	117
pedellus	108	Psaltis locus	145
Pelagij hæresis	57	purgatorium Missæ fi- lia	171
Per omnia secula, Etc.		purgatorium questus gratia à Romanensi- bus excogitatum	110.
		iii	
		purgatorij cur nulla mē- tio in missa pro de- functis, sed inferni tantum	114
51			Que-

Index.

- Q**
 Quæsumus ut paratus,
 &c. 73
 Quam oblationem tu
 Deus, &c. 71
 Qui pridie quàm pate-
 retur, &c. 76. à quo
 insertum Canoni 159
R
 Rationabile obsequium
 quid apud Paulū 145
 Regina cœli, impia can-
 tio 119
 regnum Dei spirituale,
 corporeis rebus non
 constare 122
 requies defunctorum de
 anima ne an corpo-
 re intelligenda 94
S
 Sabbatum in Albis 38
 sacerdotes in ueteri lege
 cur subinde plures
 necessarij, in noua u-
 nus sufficiat 146
 sacerdotū legis & Chri-
 sti discrimen 149. 150
 sacerdotium Christi ete-
 num 146
 sacramentum in usu cō-
 sistere, absque usu ni-
 hil esse 156. 157
 sacramentum Missæ ne-
 que memoriam esse
 sacrificij Christi, ne-
 dum sacramentum,
 aut sacrificium 156
 sacramentū peccata ex-
 piare non posse 60
 sacramenti cœnæ Domi-
 ni institutio 85
 sacramenti in Missa a-
 doratio 162
 sacramenti usus 156
 sacramento cœnæ pecca-
 ta non deleri 128
 sacramenta adultis qua-
 tenus exhibenda 129
 sacramenta iustificatio-
 nis signacula, nō can-
 sa 130. 134
 sacramenta non adoran-
 da 162
 sacramenta non ad pec-
 catorum

Index.

- eatorum remissionē in-
 stituta 106
 sacramenta noue legis
 quatenus id ipsum
 quod significāt, præ-
 stent 130. 131
 sacramentorum efficacia
 quanta 128
 sacramentorū noue ac
 ueteris legis discrimē
 131. 132. 133
 sacramentorum usus ac
 uis 130. 133. inde
 sacramentorū usus qua-
 lis & quibus esse de-
 beat 128. 129
 sacramentis à Christo
 institutis nihil addē-
 dum aut detrahendū
 50
 sacramentis non inclu-
 dēda gratia Dei 133
 sacramentis peccatorū
 remissionē per Chri-
 stum partam, appli-
 cari tantum 128
 sacramentis quatenus
 remissio peccatorum
 tribuatur 134
 sacrificium Christi solū
 perfectum 8
 sacrificium in Ecclesia
 necessarium & per-
 petuum quale 144
 sacrificium laudis, pro
 cœna Domini 141.
 143
 sacrificium nō esse mis-
 sam 137
 sacrificium pro pecca-
 tis quale requiratur
 147. unicum tantum
 149
 sacrificium spirituale
 145
 in Sacrificij Christi me-
 moriam cœnæ Dom.
 usus institutus 85
 sacrificij uocabulo quo-
 modo usi Patres 142
 sacrificia laudis & gra-
 tiarum actionis qua-
 tenus grata Deo 144
 sacrificia legis umbra
 tantum

Index.

tantū sacrificij Christi	88	sanctuarij uox impia, in	
sacrificiorum uaria genera	138. duæ potiss.	Missæ	27. 28
species. ibidem	143	Sanctum sanctorum	27.
sacrificuli pleriq; Latine lingua ignari	99		28
sacrificulis plus auctoritatis quàm angelis aut D. Virgini tribui à Papistis	169	sancta sanctorum quæ ingressus sit Christus	
salis exorcisatio	123. inde		150
Salve regina, impia cantio	119	Sanctus in missa cantandi autor quis	159
salus nobis per solum Christum restituta	60	sancti etiã peccatis obnoxij	102
salutis nomine, peccatorum remissio significata	30	sanctorum in Canone enumeratio qualis	70
sanctificari quid	123	sanctorum intercessione peccata non remitti	102
sanctificatum idē quod purum ac mundum	122	Sanctorum nomina missæ Canoni inserta, cuiusmodi	96
Sanctuarij uet. Test. typus	27	sanctorum reliquijs non impetrari peccatorum remissionem	29
		sanctos demortuos pro nobis apud Deū intercedere, Satanicū figmentum	70
		Satanæ calliditas	36

Index.

Secrete quid, & cur sic dictæ	52. 53	Tractus Missæ	41
Secretarum in missa inseratarum impietas	52. 57. 58. inde	transsubstantiatio magica	83
		transsubstantiationis ineptiæ	77. 88

Simili modo, postquam cœnatum est, &c. 77

Sorbonistæ uentricolæ 69

Supplices te rogamus, &c. 59

Supra quæ propitio, &c. 85

Suscipe Domine propitius, &c. 59

Suscipe omnipotens, &c. 49

Suscipe sancte pater, &c. 47. 48

Symbolum qua ratione Missæ insutum 45. 46

Syriciij papæ institutum 70

T

Te igitur clemētissime, à quo missæ additum

159

V

Velum templi Christo passo cur scissum 28

uenialium peccatorum excogitatio 136

Verbum Dei Lydius lapsis 17

uerbi Dei prædicatione præmissa negligi 178

uerborum prolatione, quantumlibet sanctorum, peccata non de-

leri 127

uerborum uinō mutari rerum substantiam 81

Victoris XII. Ro. pont. interitus 168

FINIS.

221 8604

OCN 1334665041

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]